

LÊ VAN TRU'ÔNG

CHẾT TRONG CÔI SỐNG

TIEU-THUYET

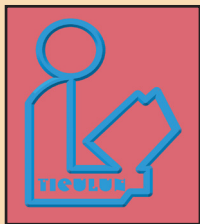

NHA XUAT-BAN
DO I MOI-HANOI

CHẾT TRONG CÔI SỐNG

LÊ VĂN TRƯỜNG

MỤC LỤC

Phần Thứ Nhất	5
Phần Thứ Hai	28
Phần Thứ Ba	74
Phần Thứ Tư	96
Phần Thứ Năm	164

Phần Thứ Nhất

Khi một bào thai được lọt xuống phàm, sống chên vên ở mặt đất, giã giũa trong cái vũng lầy của trần hoàn, cái bào thai ấy phải chịu một luật khắc nghiệt : luật đoàn thể. Hãy gạt tất cả những gì làm vướng mắt, tìm cái khoảng đất nào là trung-tâm điểm của vũ trụ, kê một cái bệ cho cao tít mù giời, đứng lên đấy ném tầm mắt ra khắp bốn phương, nhìn, nhìn xem có phải cái luật dĩ nhiên ấy nó chỉ huy tất cả cuộc sống không. Có một cái cây nào không nhờ đất mà đứng được. Có một cái nào không lập lên trên một cái khác mà sinh tồn được. Thu hẹp lại, sờ vào bất cứ một vật gì ở trước mặt ta thấy ngay vật ấy nằm trần trần trên một vật khác. Cái tủ không treo ở lưng chừng giời mà đựng quần áo được. Cái bàn không kê ở lưng chừng giời để mà ngồi viết văn. Gân gũ hơn nữa, cái xác của thằng người, đêm phải ngả xuống giường, ngày, chân phải dính với đất.

Một bãi nước bọt bắt đầu ở miệng của kẻ mắc bệnh lao đầu tiên, bò từng bước, từng bước, từ bề này qua bề kia, lan khắp mặt đất để rồi nhập vào bộ xương của một kẻ bất hạnh ở phía cuối mặt giời, đục khoét buồng phổi của bộ xương ấy và cuối cùng, vùi bộ xương ấy xuống

hố.

Cái luật này nằm dài từ bắc cực đến nam cực, từ cực đông đến thái tây, theo rồi loài người như ánh sáng mặt trời, trùm lên loài người như không khí. Loài người không thể thiếu nó, cũng như không thể thiếu không khí, cũng như không thể thiếu ánh sáng.

Một tấm lòng không để trên một tấm lòng, một cánh tay không lồng trên một cánh tay, thì ba bước phía trước mặt là ngục u, năm bước phía trước mặt là trầm luân.

Kẻ vị-kỷ, nằm dài trên cái chu vi vật sở hữu của mình, cuộn tròn trong tấm chăn, manh áo, gọn thon lỏn dưới cái hàm ếch của hào bao. Hai con mắt thao láo giương đến đứt kẽ chỉ lăm le có cái bóng nào đến làm hẹp chu vi quyền sở hữu, phạm đến sợi bông của chăn, hạt thóc của bát cơm, là giẫy nẩy. Sống co quắp như thế, để đến lúc đêm khuya canh tàn, thấy thiếu, thiếu một cái gì nó âm âm như hơi người, nó mơn lòng như tiếng thổ thổ, nó nâng hồn như những gấn bó, và rồi khi trụ sở của cái «rón» đã «phì nhiên», khi cái mà đã ngồn ngộn những thịt thì ở cái chỗ thiết dụng nhất của con người là trái tim, chỗ ấy lại cần cỗi, lóp lóp. Lúc bấy giờ, kẻ vị kỷ mới hoảng sợ, tắt tưởi đi tìm cái thiếu.

7 | Chết Trong Cõi Sống

Hạnh phúc ở đâu ? Không phải trèo lên Hỏa diệm-sơn, bảo sợ cháy xém; không phải xuống tận đáy bể, bảo sợ chết cồng. Hạnh phúc là ở hai cánh tay khoác vào nhau của hai kẻ đi trước mặt kia. Nơi nào có hai cái đầu chạm vào nhau, hai cánh tay khoác vào nhau, nơi ấy có hào quang của hạnh-phúc. Hạnh phúc là cầm lấy cái ống, cầm lấy cái cửa, gí cái cửa vào mình ống, cửa nó ra. Cái ống chỉ có giá khi nào có chỗ bỏ tiền, và có tiền bỏ; nếu không, nó chỉ là một đoạn tre. Thằng người nếu không mở lòng thì thằng người chỉ là xúc thịt. Mà hạnh phúc thì nhất định chỉ do cách ấy mới vào được.

Kéo chần cho kín mít, khép che thật kín cánh cửa trần, rồi kêu âm lên là trống trải, tẻ lạnh, thì giờ đây, đứng toàn trí toàn năng đấy, cũng chịu không thể đem lại.

Kẻ cầm cái bình nút kín thì đừng có nên kêu ca về cái khát xé ruột.

* * *

Hanoi cổ đô có những ông lang không chần mạch, không cho đơn, không cắt thuốc. Nghĩa là những nhà bán một thứ thuốc chuyên môn về một chứng bệnh : Thuốc cam hàng Bạc, thuốc chốc đầu hàng Tre, thuốc

ly Lò Đúc, thuốc sản hàng Mạnh. Những nơi này chỉ bán độc có một thứ, mà suốt tỉnh và những nơi lân cận, ai ai mắc đúng bệnh cũng phải vời đến. Có đứa trẻ sai mòn nào lại chưa húp chùn chụt bát cháo có chộn thuốc cam hàng Bạc. Có đứa trẻ nào đầu chốc loét từng mảng, lại chả bôi cái lọ thuốc chốc và gói bột đỏ lò ở hàng Tre.

Ông đồ Bân, lều chiếu mấy khoa không đạt, đành lui về sinh sống bằng nghề lang. Tiến vi quan, đạt vi sự, chẳng đạt thì làm cái nghề tắt : cứu nhân độ thế. Thuốc của ông, chẳng phải ông chưa tinh thông y-lý không làm cho ông nổi tiếng. Bảy năm giờ kinh doanh trên con dao cầu, ông Bân cũng vẫn không làm gì để thay đổi cái áo bông lót nhiều kỳ cầu. Nghĩa là ông vẫn nghèo như hồi còn tập tên ông Nghè, ông Cử. Mâm rượu của ông vẫn đậm bạc như trước và gia sản vẫn chỉ có đúng ba gian nhà tre ở chợ duỗi Góc Muồm. Gia cảnh ông không có gì thay đổi. Bảo là suy, không đúng, ông đã có hồi nào ngựa xe rộn rịp đâu. Bảo là thịnh cũng không đúng, ông cũng chưa bao giờ suy cả. Ông đồ Bân, từ thuở để chỏm vẫn quen mặc áo nâu đi tập văn, thì bây giờ, cái áo bông rách mướp lòi cả bông cũng chưa phải đã bêu riếu gì ông. Ngoài vài bộ sách cũ, bìa chát cạy, ông chẳng có một thứ gì gọi là đáng giá cả. Cả một đời ông, ông chỉ được độc có một cái khoái. Ấy là trông

9 | Chết Trong Cõi Sống

mấy anh em thằng Hưng chơi với nhau.

Chùng như Tạo hóa không muốn đầy ải ông nữa, gọi ông về giới, sau một đêm ngộ gió, nằm gục ở ngoài sân. Đến lúc bà đồ Bân hô hoán, hàng xóm đổ sang vực ông vào nhà, thì ông đã tắt thở. Khỏi phải nói, người ta cũng biết cỡ quan tài và những gì cần cho cái xác chết phải do sự cấp đỡ của lân bang, đám tang của ông đồ Bân chỉ vắn vẹn có bảy người đi đưa. Bà đồ Bân, bà cai Tảo người em gái già, và ba đứa con, và hai người ở hai cạnh nách nhà.

Ông đồ tịch đi, bà đồ mới lo đến cái khoản y thực. Tuy lúc còn chồng, gia đình bà cũng chẳng mấy khi có thịt có cá, song dù sao, mỗi ngày cũng hai lần đồ lửa. Chứ bây giờ, cảnh «mẹ già con cô», không có một nghề trong tay, lại một đồng một chữ cũng không, bà đồ làm thế nào mà nuôi được các con. Ấy là chưa kể còn cô em chồng cũng là thêm một miệng ăn.

Mỗi khi nhìn cái tử thuốc viên đủ màu, xanh có, đỏ có, đen nhờ nhờ cỏ, hung hung có, viên to bằng hạt ngô, viên bé bằng hạt thóc, nhìn những chai lọ ấy, chứa trong ấy. Hết chỗ thuốc làm sẵn này nữa, thì bà lấy gì mà sinh sống.

Bà cai Tảo thì đàn độn, chậm như rùa, giúp đỡ bà được tí gì. Bà đồ lo, lo lắng, lo đến nỗi không ăn không ngủ được. Sao trời lại đầy đọa bà đến nỗi này.

Nhưng mỗi lo âu của bà tạm giảm bớt «lực lượng» khi thấy em chồng bà, bà cai, đề nghị :

- Giá có đôi thùng, em gánh quènh quàng mỗi ngày mười lăm ghính nước đổ cho bác Phấn hàng phố, thì mỗi ngày cũng kiếm được hơn hào, đỡ chị và các cháu.

Sinh-lộ đã mở, bà đồ bèn cố vay mượn để có bấy hào mua đôi thùng cho em. Vay, nói đến mà chán, câu «trông rỏ, bỏ thóc», thiên hạ ai còn lạ. Bà đồ chạy nháo khắp xóm, chẳng ai dám rời cho bà bấy hào. Không lẽ chịu ngồi nhìn hai con khóc thét vì đói, bà bèn nghĩ được một cách. Bán cái thắt lưng sồi-se lấy tiền mua đôi thùng vậy.

Bà cai Tảo, lúc tính mua đôi thùng, chỉ mong kiếm được hơn một hào một ngày. Thì nào có ai người ta bảo ghính thuê đâu. Chỉ có nhà bác Phấn bán phố. Ấy thế mà khi bà đưa đôi gánh lên vai, mỗi ngày bà lại kiếm được những ba bốn hào. Vì mấy nhà quanh đấy cũng nhờ bà.

11 | Chết Trong Cõi Sống

Ba bốn hào cho một gia-đình bần hàn, vào lúc gạo một đồng mười bơ đồ, kẻ cũng tạm đủ nuôi sống bốn mạng người. Cái lo về cơm áo không rập rình đến cửa nhà bà đồ nữa. Mặc dầu, cứ có gạo tra vào nồi ngày hai bận là được rồi. Giàu nghèo thì cũng đến đồ lửa hai lần là cùng.

Khi đã không lo đói nữa, lâu lâu mới lo đến những «ngoại-phụ». Nghĩa là bây giờ bà đồ đã lo đến sự mặc. Chẳng lẽ mấy chị em, mẹ con, cứ rách như tổ đĩa thế này. Mùa rét đến nơi rồi, thì chết cóng. Chỗ thuốc ông đồ hoàn tán để lại cũng gần hết cả rồi. Trông chỉ cái lọ thuốc tả là còn nhiều. Đợi cho đến đời kiếp nào, cỏ một năm giò gieo họa, để chạy hết chỗ thuốc viên ấy.

Cả nhà trông cả vào hai thùng nước của em chồng, ăn đủ cũng đã phúc, còn lấy đâu mà may mặc, lấy đâu mà khi giỗ ngày tết. Nghèo chết thì chịu, chứ kỳ nhật «ông xa, bà lạ» mà không có giấy vàng, tuần nước, thì bà yên tâm thế nào được. Mà cứ cái cung cách này, một đời cũng chỉ đủ hai tay vợ miệng.

Thế là bà đồ tiếc, tiếc sao lúc còn sinh thời chồng, bà không học lấy một vài môn thuốc, để bây giờ có kẻ sinh-nhai. Đã đành khi còn chồng, chai lọ đầy ùn ra đấy, cũng chẳng thừa thãi đồng nào, song cũng có cái mà sống. Giá những lúc này, cô Tảo đã kiếm được ăn,

bà lại nhặt nhanh được năm ba xu, may ra một vài hào một ngày về thuốc nữa có phải sung túc không ? Nghĩ thế rồi giận mình sao trước không để ý học lấy mấy món.

Ý ấy, bà đem nói với em chồng thì bỗng bà mừng cuống. Bà cai Tảo bảo ngay bà :

- Anh mất rồi, mình làm thuốc, ai người ta lại lấy. Đàn bà biết thuốc men thế nào mà người ta tin. Chứ không thì tôi cũng nhớ được vài môn.

- Cô nhớ những thứ gì ?

- Thuốc ghê này, thuốc cao này, thuốc sản này, sản hậu này.

- Ủ, thế thì làm đi cô ạ.

- Làm thì ai người ta lấy.

- Biết đâu.

Thế là từ đây, ai đến mua một xu thuốc ho, hai xu thuốc ly, ba xu thuốc đau bụng, bà đồ liền đặn người ta rằng bà có cả thuốc hậu sản, thuốc sản. Có người tình ý, hỏi :

- Kia, nhà ta vẫn có thuốc sản, thuốc sản cơ mà ?

13 | Chết Trong Cõi Sống

Thì bà nói đỡ ngay :

- Ấy, là tôi dặn thêm đấy chứ.

Trời xui khiến sao, ngay trong cái tháng làm thuốc ấy, bà đồ thu ngay được bốn đồng bạc vừa thuốc sản, vừa thuốc hậu-sản. Bà liền hí hửng bảo em :

- Thánh thương chị em mình đấy, cô ạ. Ngài cứ độ cho kiếm được thế này thì các cháu cũng không đến nỗi neho nhóc.

Ngay hôm sau thì bà lập một ban thờ, bà làm một cái «sích-đông», mua một cái lọ lộc bình con, vài ba thứ đồ tự bằng gỗ, rồi cứ chiều đến là bà thắp hương.

Từ ngày biết ơn Thánh, thánh độ cho đông khách hơn trước, nghĩa là trong tuần ấy, bà lại bán được nữa. Và được những mười đồng. Ba bận, ba thằng bé con dẫn mấy người lại mua thuốc, bà đều cho mỗi đứa năm xu; không phải bà chú tâm cho hoa hồng nó, song cái nghề trẻ, được tiền một lần, tất nhiên là quen mùi. Cho nên dù đang say mê đánh bi, đánh đáo mặc dầu hễ có người hỏi thăm chúng nó cái nhà bán thuốc sản là đứa nào cũng tranh lấy dẫn lại bà đồ ngay.

Đàn bà An-nam, cách đây một, hai chục năm, mấy người là thoát khỏi cái chứng bệnh này : chứng hậu

sản! Để được một, hai năm, hai, ba năm, ba, bốn năm mà ảm, thì cũng vẫn là hậu sản. Cứ để xong mà sanh xào vàng vọt, ho, mõi, đau bụng, choáng váng, là y như tìm đến bà đồ Bàn. Chẳng biết có phải giờ sinh cái cây muỗm ở chợ Bưởi ra, là để cho bà đồ nổi danh về thuốc sản ở gốc muỗm không. Từ ngày có cái lệ hoa hồng của bà đồ cho trẻ con, mỗi khi khách hỏi thăm là dẫn đến, thì ở phố ấy đã có vài đám cãi nhau do cha mẹ những đứa trẻ bệnh con, sô sát. Đang xúm lại đánh đáo, mà có một bà xanh búng xanh búng ghé xe xuống hỏi thăm các cậu, y như các cậu tranh nhau để bám riết lấy bà ấy, để được bà ấy lại bà Đồ. Tranh nhau thì phải đánh nhau, mà trẻ con đánh nhau tức là người lớn đánh nhau.

Thuốc sản Gốc Muỗm, thuốc sản Gốc Muỗm đối với dân Hanoi có tiếng như vườn Bách Thú ở hàng Bạc đối với những người nhà quê ra xem tỉnh.

Hai hào chỉ một liều thuốc sản, bà Đồ chỉ làm mất có bốn xu vốn. Mỗi một ngày thường thường cũng bán được mười liều. Thế là bà có gần hai đồng bạc lãi rồi. Bà Đồ, năm ngoái, lúc chồng mới mất đi, chỉ mong đủ hai bữa ăn một ngày. Rửa muối thế nào cho nó qua lần đi thôi. Thế mà bây giờ, thánh cho ăn lộc, mỗi tháng bà lại kiếm được những bốn, năm chục bạc. Như thế thì dân Gốc Muỗm cũng có thể sì sào là ông đồ Bàn thiêng

15 | Chết Trong Cõi Sống

được. Chả thiêng thì sao khi ông làm thuốc, chẳng ai biết tên biết tiếng, mà bây giờ, em gái ông, vợ ông, hai người góp lại cũng không viết nổi một chữ «nhị», viên viên, tán tán thế nào mà đến làm giàu được. Chả thiêng mà mới một năm nay, vợ ông ăn tiêu đi rồi cũng còn để ra được hai trăm bạc. Chả thiêng mà em gái ông đã quẳng ngay đôi thùng sau có ba tháng sinh nhai nghề ghính nước thuê. Chả thiêng mà ông làm cho tất cả những người đàn bà, ai đã đến nhà hộ sinh thì rồi sớm muộn thế nào cũng phải đến thăm vợ ông một vài lần. Chả thiêng mà cũng chỉ quanh quẩn cam thảo, quế chi, và dấm bấy vị nữa, khi còn ở trần gian, ông tán đã đến thành trai tay cũng không thừa lấy một xu nhỏ, mà bây giờ bà Đồ lại dùng đỉnh có đồng ra đồng vào.

Thằng Hưng đi học về, phụng phịu từ cửa phụng-phịu vào. Để mẹ hỏi, dỗ ba bốn bận, nó mới chịu nói cái có sứt sùi của nó. Bà Đồ cười, ôm con vào lòng cúi sát xuống tận má Hưng, nựng :

- Thế con muốn gì, để mua cho. Muốn gì nào ?

- Để mua cho con cái cặp, con dụng sách, không chúng nó cứ chế.

Bà Đồ lại xoa vào má con :

- Thế mà con cũng phải khóc. Con giai nhón khóc, người ta cười cho. Muốn mua gì, cứ bảo để, để mua cho.

Những ngày góa bụa của bà Đồ không thấy nặng chịch nữa. Chẳng phải bà đã quên phăng người chồng khổ hạnh của bà. Nhưng dù muốn hay không, thì cái cuộc đời sung-tác cũng làm cho con người ta đỡ phiền muộn.

Hưng và Hòa, từ ngày mồ côi cha, cũng mồ côi luôn cả sự nghèo nàn. Cái cảnh quần áo vá ngược vá xuôi, ăn cháo trừ bữa, không còn ở trong đời chúng nữa. Chúng lớn lên ở trong sự sung túc, và được mẹ, được cô chiều như chiều vong. Nhưng sự đời, bao giờ cái nghĩa đặc thát cũng đi liền nhau, được một phía, thế tất phải mất một phía. Được no, được ấm, chưa rét đã mớ năm mớ bảy, chưa đói đã ăn, thì con người còn chịu thế nào được cái giá lạnh của mùa đông tháng giá, cái đói lả, thở hơi tai của những hôm thiếu gạo. Đắp mãi thịt cá vào bụng, khoác mãi lụa là vào xác, con người không còn đủ sức để thả nhiên mỗi khi thiếu thốn. Bởi thế, con người đã thành ra dễ tiện trước những nhu cầu. Dễ tiện ở chỗ chỉ sống độc cho mình, không rời cho ai lấy một thứ. Cho đến cả các thứ đã bỏ đi nữa.

17 | Chết Trong Cõi Sống

Là nạn nhân của những bát cơm gạo tám thơm đầy ụ giò chả từ tấm bé : là nạn nhân của những đôi «bột-can», đôi «véc-ni», những bộ đồ rét «ray-uya» tối-tân, những cái mũ «bá-sa-li-nô» vo tròn cấp nách, lúc nhón nhao, đời đã biến Hưng thành một cái «ma-nơ-canh», không hơn, không kém. Có khác chăng là cái «ma-nơ-canh» thì được người thợ may khoác áo che, mà Hưng thì do mẹ khoác.

Khi người ta đã có một bà cô sẵn sàng dúai tiền cho, một bà mẹ, hễ cứ dỗi nhịn cơm là lòi ra đồng xu, thì người ta dễ biến chứng lắm.

Đỗ được cái bằng Sơ-học thì Hưng ở nhà. Không phải là bởi Hưng dốt, quá tuổi theo học. Không, Hưng sáng dạ lắm, hay nói một cách khác : Hưng thông minh lắm. Sự thông minh hiểu theo nghĩa tương đối. Hưng thôi học, chỉ vì bà Đồ thấy giao vừa rồi, con húng hắng ho. Mà bà Đồ thì nghe thấy người ta bảo : «Học trò hay ho lao».

- Thôi ở nhà, học thế là đủ rồi. Ở nhà, rồi để chạy việc cho mà làm. Chứ tằng con hom hem thế này, còn học nữa, nhỡ lao một cái thì khốn. Con bà Cả ngoài Chợ Hôm, chỉ vì cố thi lấy đỗ Tú-tài ho lao mà chết đấy.

Bà Đồ thương con, lo thể thôi, chứ thực ra thì Hưng cũng chưa chăm học đến bức hiên thân cho trùng lao. À, có lẽ còn đến trường ngày hai buổi nữa, Hưng sẽ bị trùng bánh tôm chắm dấm, trùng bánh tây ba-tê đục thì có, chứ chữ thì khó lắm, đời nào đục nổi Hưng.

Một tháng nay, bà Cai Tảo bất bình với chị dâu. Lần đầu tiên hai chị em sích mích nhau. Một vấn đề trọng đại đã làm cho cái tình em chồng chị dâu mấy chục năm không xuy biến, mà bây giờ chênh lệch : vấn đề chạy việc cho Hưng. Bà Cai Tảo không muốn cháu đi làm :

- Lấy lại cái nhà ngoài Chợ Hôm, không cho thuê nữa, mở cho cháu cái hàng tạp-hóa, mà trông nom, có phải đỡ vất vả cái thân nó không. Đi làm, mỗi tháng vài ba chục chứ bao nhiêu, mà vài ba chục thì làm gì !

Bà Đồ lại nghĩ khác. Không phải bà không rõ cái lẽ «thì làm gì» của em. Nhưng cao hơn em một bậc, bà biết lo liệu hơn em.

- Mở cửa hàng cho nó không được cô ạ. Chạy việc cho nó, nó đi làm còn được cái tiếng hơn, chứ nhà mình thì nhờ giờ cũng không đến nỗi nào. Làm với lưng thì làm gì. Có đi làm thì người ta còn gọi là ông nọ ông kia, chứ du-dú ở nhà thì mở mặt thế nào được. Đi làm cũng nhàn nhã chán, khiêng vác gì mà sợ nó không được

nhàn nhã.

Cái chỗ nó làm cho hai chị em không ai nhượng bộ ai, là bà Cai mếu máo :

- Anh mình mất đi, để lại được ba đứa cháu. Có đứa nhón nó hương khói phụng thờ, nối dõi tông đường, lại bắt nó đi làm đi lụng vất vả, cặm cụi suốt ngày, nhớ nó lao ra đây thì làm sao. Cứ cho nó buôn bán, để thằng em nó sau này đi làm việc cũng được cơ mà.

Đứng ở đầu này đây, bà Đồ cũng có một cái nút để búi rất chắc. Ông Phán mà bà chạy việc lại nói có thể xin cho con bà vào làm tận phủ Thống sứ. Khi có hi vọng con được làm ông Phán phủ Thống sứ, thì quý em đây, bà Đồ cũng không thể nghe em được.

Rốt cuộc «Sĩ» thắng «Thương», bà Cai đành để cho cháu đi làm, và một tháng sau thì Hưng đã nghiễm nhiên là thư ký tập sự ở phủ Thống sứ. Nhưng những người đến chơi với bà Đồ đều được bà nói cho biết cậu cả nhà bà bây giờ làm ông Phán đầu tòa. Và những họ hàng ở nhà quê ra thăm, đều được bà vừa đưa tay lên ngoặt môi, vừa hỏi hả bảo :

- Cánh nhà lý cự mà nó còn ho hoe thì bác cử ra bảo tôi, tôi chỉ bảo cháu Phán nó một tiếng là đâu có đây

ngay.

Cái đũa trẻ hay sài quặt sài quẹo ấy, bây giờ ra đời mới bị những con sài của đời nó làm cho quặt quẹo. Những ả môi son, nấu mình ở Khâm thiên, Vạn thái, là những thứ sài trăm phần nguy hiểm hơn. Chúng sài uốn ván đôi khi còn không làm gì được đũa trẻ. Chứ cái sài đời, một khi nó đã bắt khớp vào cơ thể thì chỉ có mà tử.

Hưng đi làm về, mặt rầu rầu khác mọi ngày. Cả bà Đồ, cả bà Cai đều hỏi sẵn hỏi đón, nhưng chàng vẫn nín thít. Mãi đến khi trông thấy ở đuôi mắt mẹ có mấy giọt long lanh, Hưng mới chịu kể khai :

- Có lẽ con phải đổi đi mạn ngược. Phải đổi đi, con nhớ để với cô lắm. Mà trên ấy, nghe chừng nước độc nữa. Mấy người bạn con phải đổi lên, người nào cũng chỉ làm được có vài tháng là phải xin nghỉ. Về bụng cứ to bằng cái trống, rồi là lăn cổ ra chết. Để bảo nước Sơn-La, ma Thác-Cái, có phải chuyện chơi.

Chỉ mới nghe con nói có thế, bà Đồ đã trông thấy tất cả những xác chết ở trước mặt bà. Và đã có một người khóc rung rức trước cái xác ấy, người ấy là bà Cai. Bà Cai khóc, rồi bà oán chị :

21 | Chết Trong Cõi Sống

- Đây, bác chả nghe tôi, cứ nhất định bắt nó đi làm, bây giờ cơ-sự thế này, biết làm thế nào ?

Bà Đô vẫn thản nhiên, không phải là không lo cho con đâu. Nhưng bởi vì bà đã tìm được một chỗ để cứu con :

- Ô hay, việc gì phải lo cho tồn thọ, phải đời thì không đi làm nữa đã sao.

Hung đang buồn thiu, bỗng tròn xoe mắt :

- Gớm ! để nói dễ nhỉ ! Đi làm việc nhà nước mà đảm bảo không làm thì thôi.

Bà Đà ỉu mặt :

- Không làm, thôi thì đã làm sao ?

- Thôi thì nhà nước bỏ tù con, chứ còn làm sao nữa.

Thấy mẹ chưa hiểu, Hung cắt nghĩa,

- Để không đi làm, để không biết, chứ làm việc nhà nước, có phải việc làng nhà mình đâu. Đến ngay việc làng mà xin từ dịch cũng còn khó nữa là. Ai mới vào làm cũng phải ký kết với nhà nước đấy chứ, để tưởng thưởng hẳn.

Bà Đồ sợ hãi :

- Thế con đã ký kết với nhà nước chưa ?
- Con chả ký, nhà nước lại để cho vào làm.
- Chết ! Thế bây giờ làm thế nào ?

Bà Đồ, mặt tái nhợt, lo lắng đợi câu trả lời.

Hưng buông thông một câu, như người liều :

- Thì đành đi vậy, chứ làm thế nào. Chết thì cả thiên hạ cùng chết chứ mình con đâu.

Để cho bà cô cứ nhìn mãi mẹ những cái nhìn trách móc nó như bảo : «Giá nghe tôi, đừng bắt nó đi làm thì việc gì đến nỗi...» Và để cho mẹ cứ thở dài, lại nước mắt ngấn nước mắt dài, nhìn con đứt từng khúc ruột, lúc bấy giờ Hưng mới gõ vào cái hào bao của mẹ.

Chàng nói bằng thứ giọng lo lắng :

- Để con thử nói với cụ Phán ngồi cùng buồng con, xem cụ ấy có giúp được cho con ở lại không.

Thế là bà Đồ vội vàng níu ngay lấy cơ hội, mặc dầu cơ hội mới ở trên môi con :

23 | Chết Trong Cõi Sống

- Phải, phải đấy, con chịu khó nói với cụ Phán, xem cụ có thương, lo giúp cho không.

Đến cái chìa khóa kết của mẹ, chàng cũng chưa phải tìm, bà cô chàng đã «thừa» hộ chàng. Bà Cai nói ngay :

- Giúp thì cũng phải có tiền chứ. Vô vật bất linh. Không tiền, ai người ta giúp họ.

Và mẹ chàng lại tra hộ chìa khóa vào kết. Bà Đồ gật đầu ngay :

- Thì tiền chứ sao. Chứ lại chịu đổi đi để cho ma cà rồng nó chài cho à ?

Chưa có tấn hài kịch vào đáng với cái tên của nó bằng tấn này. Kẻ trộm không phải vật lực, chính khổ chủ lại tự mình khuân của ra sân hộ. Cái sự chạy chọt để ở lại của Hưng được cô và mẹ lo lắng cho rất chu đáo. Chỉ sau bữa cơm là bà Đồ đưa ngay hai trăm cho con. Hưng cầm tiền, còn giả bộ tư lự :

- Nếu cụ Phán mà không nhận giúp hộ thì thật con khó lòng mà sống.

Ngày nào cũng như ngày nào, bà Cai và bà Đồ cùng hỏi sẵn hỏi đón Hưng, mỗi khi chàng đi làm về :

- Thế nào, có xong không con ? Liệu chừng có việc gì không ?

Gật gù cái đầu một cách hoài nghi, Hưng chép miệng:

- Ấy, cũng còn nhờ giới.

Thế là buổi chiều hôm ấy, Hưng đi làm về đã thấy lù lù một mâm cỗ,

Chàng hỏi mẹ :

- Hôm nay giỗ cụ nào thế hở mẹ ?

Bà Đồ, với bộ mặt tin-kính, nói một cách sợ sệt :

- Giỗ cụ nào đâu. Để lễ Thánh cho con đấy chứ. Để xin ngài cho con được gặp thầy, gặp thợ, gặp quý nhân phù trợ, không phải đòi.

Cái lo «ông» con sẽ phải làm môi cho ma thiêng nước độc của chị em bà Đồ, đến hôm nay mới hết. Hết sau cái xoa tay mỉm cười của Hưng khi vừa mới bước chân vào nhà :

- May quá ! Xong rồi, để ạ. Thật phúc, không chạy được thì chết. Nhưng phải ta mất trăm bạc nữa, để ạ.

Bà Cai, mặt tươi hân lên :

25 | Chết Trong Cõi Sống

- Trăm bạc nữa cũng được, có làm sao ! Miễn qua cầu thoát nạn là may rồi.

Hai giờ, lúc đi làm, lại chính bà Đồ phải nhắc con đem tiền đi tạ. Hưng làm bộ gật mình :

- Ấy, con mừng quá thành ra đãng trí. Tí nữa quên lại chết !

Chết ! chết ! Câu ấy, Hưng đã nói một cách ngon lành. Mà chỉ kẻ nghe là ròn rợn thôi.

Tất nhiên hôm ấy ở sở ra, Hưng chẳng về nhà. Từ ngày theo anh em xuống thưởng cái thú «tỉ muội» ở Vạn Thái, chàng đã bắt nhân tình với một đào hát. Cái mưu mô đôi chàng đi Sơn La cũng là vì đào Yến, và hôm nay Hưng đến tạ, cũng là tạ Yến.

Hưng đến với người yêu, có cả một gói sáu quận len ở tay. Chàng tưởng người yêu sẽ niềm nở với chàng. Ai ngờ khi thấy mặt chàng, Yến quay ngoắt đi. Và đến khi chàng lay chôi chết, Yến mới chịu bảo cho chàng biết cái cớ. Thế là chàng thề sống, thề chết :

- Kìa, oan anh, anh ở sở, rẽ qua vào Bô-Đa là xuống ngay đây. Anh có đi với đứa nào, anh đừng trông thấy em. Em đừng nghe, nó nói láo đấy.

- Thì nó bảo mắt nó trông thấy mà lại.

- Thì anh đã thề, em không tin anh à ?

Cái trò «yêu nên ghen», Yên đã đóng một cách rất vụng về. Song Hưng, con gà non có biết gì, chàng vẫn phải lay như cốc đổ.

Dan díu với một cô đào, lại cô đào hát, cái túi tiền cần phải rộng lắm, rộng lắm lắm. Cái chỗ nó làm cho các cô đào dễ nạy nắp hòm quan viên là ở chỗ :

- Thì anh tính, người ta có tiền vào hát, em làm thế nào được. Người ta nghịch ngợm, anh bảo biết nói thế nào ?

Yên đã dùng câu trên để mài cho thật sắc con dao cho dễ cắt cái hào bao của bà Đồ. Hưng, trong thời gian tập-sự hát hồng, nghĩa là mới có sáu tháng lai-vãng xóm yên hoa, đã phải xin mẹ hai lần tiền để lo được ở lại. Và tất nhiên lại phải hai lần lễ lạ. Đây là chưa kể những món tiền vật, nay năm chục, mai ba chục, chàng xin cô, xin mẹ để «chơi bời» với anh em gây cảm tình.

- Để bảo không chịu tốn, ai người ta chịu chơi với mình. Mà không giao du với các ông ấy, ai là người cất nhắc cho mình. Đây, rồi để xem, chỉ sang năm là con vọt lên Tham-Biện cho để xem. Mà này để ạ, chưa biết

chùng con đi Tri-Huyện, Tri Châu cũng nên.

Đến thế thì thôi, cánh cửa tử nào chẳng phải mở. Bà Đồ, nhất bà Cai, nghe Hưng nói, lại còn khen Hưng là có chí. Vì ít gì đâu, từ ông Phán mà lên đến quan Huyện lại không phải «giao-du» đến sứt trán ra ấy à. Cho nên những hôm Hưng đi chơi suốt đêm về, chàng đã không phải mắng, lại còn được mẹ thương hại. Thương hại ở chỗ con vì muốn vẽ mày vẽ mặt cho cha mẹ, cho có, mà phải vất vả cái thân.

- Thì để và cô tính, chơi với quan Tham, lúc con người ta lấy chồng lại chẳng phải đến mừng người ta à. Gớm, các ông ấy cứ chèo kéo, bắt ở lại đánh tổ tôm, khổ quá. Con thế mà được nhiều các ông ấy quý báu lắm. Con rể ông Tham làm Tri Huyện đấy, chứ rể tướng thường hãnh. Thế mà nhà ông Huyện cứ phải chấp tay lễ phép nói với con.

- Thế cơ à !

Con gà non này chỉ biết giơ cẳng đá vào cái tủ sắt của mẹ thôi. Còn ngoài đời thì con gà non biến thành những chai vang với những bữa cơm tây cho bạn. Và những cái áo màu sắc sỡ cho cô đầu. Để lâu lâu lại bị bạn cho một vỏ mặt cả quần áo lẫn xe đạp, cô đầu cho một vỏ bỏ cả cổ cồn, ca vát mà chạy.

Phần Thứ Hai

Ba năm sau, bà Đồ mất. Hưng cũng xin thôi để về trông nom hiệu tạp hóa Vạn Thành. Cái nghề thuốc sản của bà Đồ, bà Cai cũng không nối nữa.

Bốn cái nhà gạch cho thuê, mỗi tháng được trên dưới hai trăm bạc, với cái cửa hàng tạp hóa nữa; đủ cho cuộc đời rồi. Bà Cai chỉ có một việc đi lễ các đền, chùa. Mà Hưng thì chàng chỉ có một việc tính sổ xem tháng này lãi bao nhiêu. Cái nghề buôn bán, hễ cứ trường vốn là lãi hơn người. Máy hiệu tạp hóa ở cùng phố đều vỡ nợ cả, duy chỉ hiệu Vạn-Thành là cứ phát tài đùng đùng. Chẳng thế bà cứ phải tiếc, bảo cháu :

- Biết thế, để anh ra buôn ngay từ trước thì khá. Đi làm chỉ thêm tốn tiền, tích-sự gì.

Bây giờ Hưng cũng đã hiểu đời rồi. Bị mãi bạn lừa, nhân tình cho anh «thỏ», làm gì chẳng đâm ra lọc-lỏi. Nhưng với kẻ có lòng, sự lọc lõi sẽ đưa đến một chỗ đẹp-đẽ. Mà Hưng khi chàng đã thấy đời là xấu, thì thôi. Một gian buồng đã quét sơn màu «si-măng», lại đóng kín cửa nữa, thì người ngồi trong có va vào cột cũng không biết. Và nếu kẻ trong buồng, lại kèm nhèm...

Từ ngày mẹ chết, Hưng được toàn quyền dùng tài sản. Hai em chàng còn bé, chưa dự gì vào đồng của ấy. Buôn bán, Hưng đã chẳng phải lo. Tiền làm vốn sẵn, người trông nom lại là bà cô thương chàng hơn con, người bán hàng lại là cô em ruột mười bốn tuổi, thật thà như đếm.

Nghĩa là đồng tiền không sợ bị tư hào. Còn chàng thì chàng đã sành sỏi lắm rồi. Bè bạn khó lòng còn ăn được của chàng một xu nhỏ. Chàng đã hiểu họ rồi, gia dĩ bây giờ chàng cũng chẳng có người bạn nào thân, ngoài Phú. Mà Phú thì chàng còn sợ gì. Anh bạn văn sĩ của chàng, tuy thế nhưng khải lắm. Đưa liền vào tay chữa thềm cầm, hướng hồ lại nói đến vay mượn. Thế là đời chàng được êm ấm hoàn toàn. Êm ấm ở chỗ không lo đói. Lại cũng có bạn như ai. Mà sướng nhất là chẳng phải mất cho bạn nửa đồng kẽm. Mà cũng lại còn sướng ở chỗ bạn lại là nhà văn. Văn nhân, hẳn phải tao-nhã lắm.

Hòa ốm khỏi, liền xin với anh lại đi học. Hưng mở hộp thuốc lá thơm, rút một điếu, gõ xuống bàn :

- Hay thôi, nghỉ em ạ. Nghỉ, rồi anh tìm việc cho mà làm, chứ học nữa thì cũng đến thế thôi. Hay là ở nhà, không muốn đi làm thì trông nom hàng họ cho anh vậy. Rồi sau, anh cũng mở cho một cửa hàng mà kinh doanh.

Hòa buồn thiu, van-vỉ anh.

- Anh cho em đi học hai năm nữa, để thi bằng Thành-Chung đã. Em ở nhà bây giờ thì cũng đến chơi chứ làm gì !

Hòa đã nghĩ nhầm. Không khi nào anh Hòa lại bảo Hòa thôi học để ở nhà chơi. Cửa hàng bây giờ to hơn trước nhiều, cần phải có một người giữ sổ sách. Nghĩa là phải có một cậu ký, kiêm cả chức cắt nghĩa cho khách hàng những cái gì cần cắt nghĩa. Hưng muốn bảo em ở nhà, là để em lĩnh cái chức cậu ký. Cái gì chả thế, em trông nom cho anh thì vẫn hơn. Nhất người em ấy lại hiền lành như Hòa. Vừa được người tin-cần, lại vừa đỡ công sá. Mượn một người thư-ký, kiêm đứng bán hàng, ít ra cũng phải mất mười đồng bạc, cơm nuôi. Vừa tiện lại vừa lợi. Một kẻ đã lấy đồng tiền làm thổ-thần thì thôi, còn nói gì đến tình với nghĩa, đến học với hành. Tình nghĩa là gì ? Nó sẽ là con số zéro, phẩy thêm vài con số nữa.

Nghĩ đến đây, Hưng thấy cần phải chinh phục em, phải đánh đổ cái quan niệm về học đường của em. Chàng lại ôn tồn :

- Mình học để biết, chứ có phải để đi làm đâu. Mà muốn biết thì còn gì hơn ra buôn bán. Những chữ ở trên

trang giấy không có nghĩa gì. Chỉ có đồng tiền bỏ ra, mới làm cho người ta thiết tha đến công việc. Em cứ trông cho anh vài năm, lúc nào nhón-nhao, anh sẽ cho ra mở riêng,

Hòa nhất định không nghe. Hòa cứ nằng-nặc đòi xin đi học nữa. Linh-khiếu báo cho Hòa biết, nếu Hòa không xin học cho thật ráo-riết, ngày tháng của đời Hòa sẽ bị những cái bàn chải ở ngoài hàng chải phăng đi.

Không thể, không thể. Học năm thứ hai ban Thành-chung mà bỏ thì vô lý. Ít ra cũng phải học kha khá một chút, rồi làm gì mới làm chứ.

- Anh hãy cho em học, đến khi đỗ bằng Thành-Chung đã, em không muốn ở nhà.

Hòa không muốn cũng không được, khi cái người cầm trùm chìa khóa của đời Hòa muốn. Hưng cười nhạt, cái cười khinh thường của những người hơn tuổi đối với con em :

- Thôi, ở nhà. Học với hành thì làm gì ai ! Với lại học thì cũng chả đỗ được đâu. Nhà ta làm gì có đất đỗ-đạt. Đến như thầy ngày xưa, học sa sả ra đấy, mà mấy mươi khóa cũng chả đỗ đạt gì nữa là.

Tuy biết anh chỉ muốn cho mình ở nhà để trông hàng, Hòa cũng vẫn xin, nhưng xin một cách rần rỏi hơn :

- Em không muốn ở nhà. Ở nhà chơi bời lêu lổng, phí thì giờ.

Rần-rỏi mặc, Hưng cũng vẫn không nghe. Tất nhiên là chàng phải nặng tiếng với em :

- Ô hay ! Tôi đã bảo thì lại cứ học với học mãi. Đã không biết đường mà lo thân, người ta lo cho, lại còn cứ không nghe.

Rồi sang một câu cắt nghĩa rất sôi thịt :

- Đi học vài năm nữa thì cũng đến đi làm chứ làm gì. Mà đi làm thì được bao nhiêu. Liệu chừng có đủ nuôi thân không. Chi bằng bây giờ tập buôn bán cho nó quen đi, lúc nào có thể trông nom lấy được, tôi mở cho cái cửa hàng, có phải nhàn nhả cái thân không nào.

Cuộc đời, nếu chỉ xét ở một mặt thì Hưng quả đã được đời chiều đãi. Nếu có một chỗ để phải phàn nàn, ấy là sự cô cút bất hạnh của Hưng. Nhưng cái chỗ ấy thì cuộc đời sung túc của Hưng đã cuốn phăng đi mất. Nếu không có những ngày giỗ nó còn dính líu một chút với đời Hưng, có lẽ chàng cũng chẳng bao giờ nghĩ rằng mình đã có cha mẹ. À, những khi bè bạn cũ của bà

Đồ đi qua, tạt vào chơi, để cho chàng được dịp nhắc đến mẹ trước mặt khách thì không kể.

Đời đã đắp cái chần lên ngực cho Hưng, chàng lại còn đưa tay kéo lên kín mặt nữa, thì còn có tí thịt nào hở. Mà một kẻ không hở thịt nào là sung sướng chứ gì. Nhiều mùa rét, chàng vẫn nói đùa với Phú, người bạn văn sĩ của chàng :

- Giá ở Hanoi này, họ có bán đôi bit-tắt mặt nữa, thì tôi mua ngay. Này, anh trông này, trong tôi mặc một cái áo lót mình, một cái «sơ-mi» nữa, một cái «puy-lô-ve», một cái «gi-lê», một cái áo tây, một cái «pa-dờ suy». Cái «phu-la» bằng len này, cả Hanoi chỉ có độc một cái thôi đấy nhé. Tôi lại đi «găng» da, lại đi «ghệt» dạ...

Khi cái mặc áo đã lên tiếng, thì thôi đủ, đủ ngũ-sắc.

Nhà không phải thuê, bỏ ra vạn bạc để cho một bà cô và hai đứa em trông kẻ cắp hộ. Tháng tháng tính sổ, lãi vài bốn trăm đồng. Đây là chưa kể mấy cái nhà cho thuê, mỗi tháng cũng đem về bao nhiêu là tiền. Thì ai còn có thể nói khác, mà chẳng phải bảo chàng sinh dưới một ngôi sao tốt.

Những ngày tháng của Hưng bây giờ chỉ thu gọn vào hộp thuốc lá Áng-Lê nào thơm ngon nhất. Đời sống của

Hung chỉ quy về mấy cái thú : nhớ lấy vài món đặc biệt ở vài tiệm ăn. Chả cá, chim sẻ nướng, bí-tết, khoai tây, rượu thanh mai, rượu mai-quế-lộ và lâu lâu, đem chai «sâm-banh» của nhà buôn ra bán nút lên giờ. Và lâu lâu, có gánh cải-lương Nam kỷ nào danh tiếng ra thì làm một vé ngồi sát sân khấu. Và lâu lâu, làm vài hội tổ-tôm với các nhà bên cạnh. Và lâu lâu nữa, thì cũng đi hát cơ đấy. Song không đi hát cái lối gà non như trước, chung với dăm anh bạn tá-om, mỗi anh dăm đồng cho đỡ tốn, và nhất là không mê một mợ nào để phải khuôn của nhà đi.

Giao này thì đưa con cung của ngôi sao lại càng chói lọi lắm. Con gái một nhà buôn cùng phố, kể về sắc cũng đủ tư cách khoác tay đi chơi phố, sắp sửa về với Hưng. Ông Nam-Lai đã nhận lời gả Thúy cho chàng. Hưng đã tài lợi cả trong việc hôn nhân. Chàng dòm đúng cô gái con một, cũng có hai ngôi nhà. Nghề đời vẫn thế, trong một mâm rượu, nếu cái kẻ gặp một cách bạo động nhất lại là tay vai vế, thì lại được mọi người cho là ông ta ăn uống có tính cách bình dân. Lại có người giàu tương-tượng, tất nhiên là giàu cả lòng thái-sur nữa, lại cho là vì người ta quý mình, người ta mới bố-bã thế. Chủ nhà người ta thiếu gì của ngon vật lạ. Đào mỏ, thì đấy, Hưng cũng đào mỏ đấy, mà nào có thấy miệng tiếng thiên hạ bắn vào chàng đâu. Chỉ bởi một lẽ rất giản dị là chàng

giàu. Mà người giàu thì có làm điều gì mo-muội bao giờ. Chẳng những là thiên hạ, mà đến ngay chính con lợn bị làm lông là ông Nam-Lai, là Thúy, cũng không hề may mắn nghi-ky anh đồ tể. Thì ra bao giờ cũng thế, đồng tiền vẫn là một lợi khí mạnh nhất, càng mạnh hơn, khi nào người ta dùng để để ra đồng tiền khác.

Đã lâu lắm, bà Cai sống cái đời «mũ ni che tai» ở bên cạnh một người cháu chẳng bao giờ làm gì bà cả. Đến bữa thì bà ăn. Ban ngày thì bà ra trông hàng, tối thì bà đi ngủ. Tháng hai thì bà đi chùa Hương, tháng tám bà đi đền Kiếp Bạc. Cũng chẳng có điều gì quan hệ cần phải bàn luận, mà bảo cô cháu sách-mích nhau. Nhưng đến hôm nay thì bà Cai và Hưng đã nói với nhau rất gay gắt về một vấn đề. Chỉ bởi vấn đề ấy xoay trên đồng tiền. Bà Cai xưa nay vẫn thương cháu, mà bây giờ bà phải phần-nộ. Bà nhất định không chịu để cho Hưng tổ chức cuộc hôn nhân lố lăng ấy. Có đời thừa nhà ai, cổ cưới lại mời ở cao lâu bao giờ. Hưng thì chàng cứ cố cật nghĩa cho cô hiểu rằng thời buổi này, tiệc cưới, mời ở hotel nó sang hơn. Mồm chàng nói thế, nhưng ký thực là chàng muốn tránh bớt một nửa món tiêu. Nhưng chàng không dám nói cái điều ấy ra, vì chàng biết cô chàng sẽ chẳng chịu. Mà chịu thì ai chịu được. Trong tay có mười, mười lăm vạn, lại lo một việc cho chính thân mình, mà lại là việc quan hệ nhất đời, tính lợi hại một món tiền không

trên, dưới hai trăm bạc thì xem chừng nó cũng khí đề tiện một tí. Thấy bà Cai vẫn âm ức chàng bèn đánh về mặt tình cảm :

- Vả đặt làm ở hiệu, cho nó tiện. Cháu không muốn để cô phải vất-vả, trông nom người ăn, người làm. Phục dịch họ để rồi ốm ra đây, thì rầy rà làm.

Chàng không ngờ cái «đòn» tình cảm ấy lại đập ngay vào đầu chàng :

- Đời tôi, con cái đã chả có, nhà có anh là nhớn, tôi mong đến việc vui mừng của anh, được chạy đi chạy lại để thiên hạ người ta trông vào, thì anh lại đi làm thế, thế ra tôi, thân sống cũng như chết...

Nói xong, bà Cai khóc thút thít. Lẽ thường, một người không từng khóc bao giờ ở trong đời, không biết quý nước mắt kẻ khác. Chín phần mười nhân loại, khi trông một người khóc thì chỉ nhìn độc cái mặt mếu-sệch của người ấy, mấy giọt nước mắt của người ấy, ít ai đã định thần áp lòng vào lòng người khóc, để thương cảm cái nguyên cơ nó làm cho phải khóc.

Cái cảm-giác thứ nhất của Hưng là sự khó chịu. Khó chịu bởi đã có một người làm trái mình. Cho nên bà Cai không nghe, âm ức, thì chàng cứ để nguyên cho bà

được âm ức.

Nghĩa là chàng cứ làm theo ý mình. Trong số một trăm người quen biết mà chàng kê-khai ở giấy chàng mời để dự tiệc cưới, chàng đã đọc đi, đọc lại vừa đúng bốn bận. Cái dây cảm-tình của chàng với những người ấy thật là cả một chiếc nịt. Chàng kéo, kéo mãi cho đến khi hết chun mới chịu buông ra. Nghĩa là trong số một trăm người, qua lần lọc thứ nhất, có mười một người vương lại. Mười một người này là những người không được mời cũng chỉ trách một tí thôi. Lọc lần thứ hai, chàng bớt được mười xuất. Lần thứ ba bấy. Lần thứ tư, sáu. Thế là chỉ còn có sáu mươi sáu người không thể đừng, chàng phải mời. Nhưng cũng còn hy vọng trong số sáu mươi sáu người ấy, thế nào chẳng có sáu, bảy người bạn không đến được, lại dăm sáu người ốm nữa thì càng hay. Và không lúc nào bằng lúc này, chàng mong có người sử mo muội với chàng, nghĩa là được mời mà không đến. Cho nên trong «com-măng», chàng chỉ đặt có năm mươi người ăn. Nhất thiết các khoản chi phí, chàng đều phúc lại một lượt, soát lại căn kẽ, cân nhắc từng li từng tí, đề «cưa», ngắt những chỗ không cần lắm.

Nhà gái thấy chàng tiếp-diệp như thế, đã chẳng mất lòng, ông Nam-Lai còn mừng thầm : rề ông tuy giàu có,

nhưng không sa sỉ. Chỉ có thằng khổ rách đi mượn chỗ mới bị đề bủ, chứ ông trưởng-giả thì kẻ cho mượn lại còn mừng thầm là được hầu hạ nhà giàu.

Sau cuộc hôn nhân, Hưng lợi được hai thứ. Tất nhiên một thứ thì trần trần ra đấy, ai cũng biết. Sau ngày cưới thì hẳn là được vợ rồi. Cái lợi thứ hai nó mới chua chát làm sao ! Bao nhiêu người quen biết đều sì sào về chỗ đám cưới đơn giản quá. Mà sì sào như thế để làm gì ! Chắc là để chê sự-chủ ! Không, ai dám chê đây tớ của đồng tiền. Họ khen mới chết chứ, khen dữ lắm, khen nhà giàu biết quý của :

- Đấy, cứ xem ông ấy, ba bốn cái nhà gạch, giàu có như thế mà người ta không huênh hoang. Giá người khác được như thế, đã ô-tô riều quanh tỉnh đấy.

Lại có kẻ «nhân đức» hơn, gán cho Hưng cả cái đức nhũn nhặn, giàu mà không khoe khoang. À, giàu mà không khoe khoang thì hẳn là bậc thánh rồi, còn gì.

Lấy vợ rẻ tiền, lại câu được cả một đồng gạch chôn xi-măng, lồng cốt sắt, lại được thêm cái tiếng nhũn nhặn không sa-hoa, Hưng quả đã hơn người ở nhiều chỗ. Cái thứ chính Hưng không cần, là cái đức, đời cũng có «nèn» vào cho chàng.

Trong cái cuộc đại đắc thắng của Hưng chỉ có một người phải thất bại thời. Người ấy là bà Cai. Đợi cho công việc xong xuôi, bà mới «phản kháng» cháu bằng sự về quê chơi ít hôm.

Hưng cũng chẳng biết cô bất bình với mình. Nhưng mãi hơn một tháng sau, sau khi đã gửi về ba cái thư mà bà Cai cũng chẳng ra, chàng mới biết. Biết là chàng hoảng sợ. Không phải chàng sợ vì thất ý người cô mà chàng biết chắc thương mình như mẹ. Không, không, chàng còn vui cái duyên mới, làm gì có thì giờ để lo những cái lo răng bò ấy. Chàng sợ chỉ bởi một lẽ rất thiên cận là cửa hàng của chàng thiếu đôi mắt già khòm khòm, thiếu một tấm lòng già để cho tươi ấm gia đình thì được, chứ thiếu cái sự thức khuya dậy sớm ở trong câu «một mẹ già bằng ba đứa ở» thì chẳng thể. Sáng nào chả thế, khi bà Cai giục mở cửa thì y như nhà Vạn Lợi bên cạnh đã mở trước ít ra hàng giờ. Cả đến sự rất thường là cho chè vào ấm nữa, không có bà Cai thì chỉ quanh đi quanh lại mấy ngày là hết hai lạng chè. Lại còn một việc chí nguy nữa, là đêm hôm không có người thức giấc... để theo phu thùng vào thì rồi nó lấy mát thì chết. Đây là chưa kể đến thằng bếp nó quẳng thìa và bát đĩa để chuyên cho con mẹ lấy nước vo gạo. Hay nó sà sỏ tiền chợ. Thôi đành vậy, đành phải mời bà Cai ra vậy. Nghĩ đến phải về quê, chàng đã thấy bực

bồ, bực bồ vì tự dung mất hơn một ngày giờ. Nghĩ đến đi, chàng thấy ngay một câu phương ngôn mắc vào túi áo : «Chân đi thì miệng cũng đi». Chẳng lẽ hàng bao nhiêu năm không về quê, mà khi về lại chả có đồng quà tấm bánh. Nhất chàng lại vừa cưới vợ. Rồi thì tránh thế nào khỏi các ông cô bà dì xa gần đến thăm hỏi lôi thôi. Không tiếp các ông các bà ấy tử tế thì không được, mà chuyện trò vui vẻ với các ông các bà ấy, thì các ông các bà ấy lại tưởng vẫn tỏ tìm tông thì rồi chết. Kỳ «Cát-tó-tuy-dê» này, các ông các bà ấy kéo ra xem leo cột mỡ, mà rồi khi không lại chết hàng liền mỡ thì nguy.

Loài người vẫn có quyền được áp dụng bản năng tự vệ trong mọi trường hợp. Hưng có tính toán, chẳng qua cũng chỉ làm cái việc mà kẻ khó cũng biết làm. Cái việc ấy nó nằm dài thẽ trong câu : «Khó giữ đầu, giàu giữ cửa». Chỉ kẻ nào không có đầu, không có cửa, mới nói đến chuyện không giữ mà thôi. Hưng, chàng lại càng cần phải giữ lắm lắm. Bởi lẽ chàng có cả hai.

Nhưng cái con người linh lợi này có bao giờ chịu thua đời. Trong dịp mất thì giờ và mất tiền này, Hưng lại lợi-dụng được một việc : nhân thể đưa Thúy về thăm quê, âu cũng là cách thưởng «trăng-mật». Sáng hôm sau, Hưng dặn dò hai em rất cẩn thận. Một nhà văn thấu triết nhân-tâm đã nói : «Cứ trông và nghe một người

dẫn một người thì ta có thể biết tâm tính và nhân cách hai người ấy».

Tất cả những cái gì gọi là ti tiện đều có mặt ở trong cách thức dẫn dò của Hưng. Chàng dẫn đi, dẫn lại, để rồi hỏi đi hỏi lại mấy chục bận : «Hiểu chưa ? hiểu chưa?» Chỉ vì chính chàng đã lấy nhầm phải một tờ giấy bạc giả, mà bây giờ chàng lại dẫn hai em những dấu để nhận ra thế nào là bạc giả. Nghe chàng dặn, người ta tưởng chàng phải đi vắng đến hàng năm.

Thì đã bảo con cung của đời thì đời chiều, chiều cả từ những chỗ nhỏ nhất.

Cái va-li quần áo, Thúy sắp sẵn để mai ra tàu. Không ngờ ngay buổi chiều hôm ấy, lại phải mở tung ra để xếp trả về, vì lẽ bà Cai đã ra. Bà Cai, cái người đã bằng lòng đi gánh nước thuê để nuôi mình, nuôi chị dâu, nuôi cháu. Bà Cai, cái người đã mở lối cho đồng tiền vào nhà bà Đồ, thương cháu như mẹ nó thương, đã nghỉ lại. Bà nghĩ rằng nếu bà cứ ở nhà quê như thế, thì rồi các cháu bà sẽ bị bọn đầy tớ làm thiệt hại về tiền nong. Và biết đâu thiên hạ lại chẳng dị nghị về cái tình của bà đối với cháu. Và biết đâu cháu dâu bà sẽ tủi thân, và nghi bà đã chẳng thương cháu hết lòng. Cho nên bà đã ra, ra để đánh đổ những cái biết đâu ấy.

Người ta vẫn bảo phút gặp mặt đầu tiên của hai kẻ khi đã lành nhau, bao giờ cũng niềm nở như hồi mới giao kết. Và bao giờ cũng dư dật sự chiều đón. Đúng như thế, khi thấy mặt bà Cai, Hưng có những cử chỉ rất vồ vập nó trái với cách ăn ở hàng ngày. Chàng đứng ngay dậy, đỡ cái làn cho cô, và hỏi luôn mấy câu :

- Cô ra ô-tô hay ra tàu ?

- Cô xoi com chưa, để bảo dọn ? Hay thôi, để bảo nó sang hiệu làm bát mì thập cẩm.

Rồi chàng gọi ầm thằng bếp, bắt đun nước nóng để bà rửa mặt. Trong khi giở «thủ đoạn» như thế, chàng vẫn lo, lo bà Cai sẽ nói lời-thôi, vì có mặt vợ chàng ở đây. Bởi chàng giấu vợ không cho biết sự bất bình của cô. Càng lo, chàng lại càng phải hỏi liên tiếp. Hỏi để cho cô hơi lòng cũng có, và để lấp không cho cô có dịp nói cũng có. Song cái người cô suốt đời chỉ sống cho cháu ấy, đã nói một lời nó làm cho Hưng hết lo ngay.

- Gớm ! Các ông các bà ấy ở nhà quê cứ nhất định giữ lại chơi, không cho ra. Đáng nhẽ cô ra từ hôm nọ cơ đấy, nhưng không làm thế nào mà đi được. Mà ở nhà một ngày thì nhớ các cháu quá.

Rồi bà hỏi han Thúy những câu hỏi nó chứng tỏ sự âu yếm. Trước khi bước chân về nhà chồng, Thúy vẫn nơm nớp một điều. Cái điều ấy, phút này đã tan theo cái dáng vẻ hiền từ của người cô chồng. Thúy không nơm nớp nữa, nàng thấy ngay cô chồng nàng là một người nhuần nhã, dễ tính, chăm bập con cháu. Nhưng ở trong cái dễ tính ấy, nàng cũng đã lại nhìn ngay thấy cả một cốt cách của con người lớn. Cái dễ tính của những người biết mà làm ngơ, tha mà yêu, ít lời mà nói nhiều. Nghĩa là nàng nhận thấy ngay có một cái gì nó ẩn hình ở trong người cô chồng, cái gì ấy không có tên gọi, nó làm cho nàng quý nể ngay. Và bỗng nàng nhận xét ngay thấy cái chỗ phản trái của hai tâm hồn : chồng và người cô chồng.

Hơn một tháng nay sống trong sự chiều đãi đến cùng cực của chồng, mà nàng cũng vẫn không thấy hỏi dạ. Nàng thuộc về hạng nếu không tìm thấy một người thứ hai nữa nằm ở trong cái người mình đối diện thì lòng không ấm. Cuộc sống vẫn có những chỗ mâu nhiệm ấy. Có những người nâng giắc ta, săn sóc ta sẵn sàng làm theo những cái lệnh của ta, lúc nào miệng cũng chỉ đợi thốt ra câu : «Có tôi đây !», và chân cũng chỉ loay hoay chờ cái chỉ tay của ta, mà ta không thấy thích. Thế mà có những người chỉ mới gặp ta có một lần, chỉ sống với ta có một phút, mà ta quý, ta nể, ta hỏi dạ. Có lẽ những

người ở loại thứ hai này đã cho ta một cái mà lòng ta đòi. Mà một cái ấy thì nặng bằng mấy chục cái của người ở loại trên cung-đôn ta.

Mãi đến phút này. Thúy mới thấy cái nhà này không nhạt nữa. Nó mặn mà theo cái mặn mà của người có chồng.

Hơn một tháng nay, sống cạnh chồng, Thúy đã nhận ra cái giả của người nàng trao xương gửi thịt. Bởi thế cho nên nàng rất ít nói. Người ta chỉ hay nói khi nào người ta nhận thấy ở trước mặt người ta có những cái tai. Nói là để truyền ý lòng mình sang lòng người chứ có phải là để đòi lại những cái gặt đầu đầu. Chưa có bao giờ người ta lại vặn cái «công-tắc» không truyền điện vào đúng ngọn đèn mình muốn. Còn gì khổ hơn là phải rót dầu vào cái đèn mà mình biết chắc là không có bắc. Tuy nhiên, không tìm thấy chồng có một đôi tai khô nhĩ, song cái mồm luôn luôn lấp bắp và cái tay luôn luôn giơ ra cho mình, Thúy cũng không đến nỗi ác cảm với chồng. Ta cũng rất có thể cứ chơi với một người bạn, chơi đến suốt đời cũng nên mặc dầu ta chẳng tìm thấy ta trong người bạn ấy. Miễn người bạn ấy đừng làm gì thương-tổn đến tình cảm ta. Một cái bình tuy không có hoa, nhưng nếu căn buồng của ta rộng, ta vẫn có thể không đến nỗi đứt nó xuống chạn bát, hay quăng

nó vào sọt rác. Tất nhiên cái bình của Thúy thì không có hoa thật rồi. Nếu có thì nhiều lúc nàng đã chẳng thần thờ như người lạ nước lạ non.

* * *

Bốn năm giò đã qua rất nhẹ nhàng trong cái cuộc sống nhẹ nhàng của gia-đình Hưng. Đời người, những biến-cô thường chỉ là sự chết-chóc, hay hơn nữa, sự sa sút về tiền bạc. Gia đình sa-sút Hưng vẫn đủ cả năm người và vẫn đủ hai cánh cửa tử bạc. Không một người kém đi, điều ấy cũng đã đáng mừng rồi.

Nhưng cũng còn cái chỗ đáng mừng hơn là tiền cứ đầy ụ lên.

Song cuộc đời không phải chỉ quy về đầu người, về tập giấy bạc. Cái gì cầm nắm được, đếm được, cái ấy chỉ có giá của con số. Nghĩa là khi gạch bút mà xóa đi, thì con số sẽ bị chìm dưới những cái gạch đen. Cái chỗ nó làm cho người sung-sướng là mình gửi lòng được vào nhiều người, và nhiều người chu-du ở trong lòng mình.

Nếu ta tìm lấy bất cứ một người nào đang đi ở đường, ta theo rồi người ấy một vài chục bước, nhìn cái nhấc chân của người ấy, cái vung vẩy tay của người ấy, cái

gật gù đầu của người ấy, ta sẽ thấy ngay người ấy có chứa một người nào khác ở trong lòng không, và người ấy tuy đang đi trước mặt ta, song ở nơi xa-xôi, có ai tự tưởng người ấy không.

Sự sung sướng là ở đây. Những cái treo trên đầu ngón tay, lướt một tầm mắt mà cứ-soát được, là những cái phù du, hiện bình minh để tắt ở hoàng hôn. Những tòa lâu đài cao vút tầm mắt, những bánh xe, vó ngựa âm ỹ chuyển trên đường nhựa, chỉ có tính cách của canh bạc. Có giải chiếu thì có cuốn chiếu, có giam thì có vợ.

Bốn năm qua, cứ bề ngoài mà ngó thì chẳng có gì xuy xuyên ở dưới mái nhà Hưng. Song còn có một cái lẽ thuộc về luật vô hình, không thể lấy tiếng, lấy lời mà diễn đạt. Cái ấy nó bảo cho chúng ta biết rằng sự ăn chung đồ lộn với nhau trong một khoảng thời gian ba bốn năm, mà nếu không được nhau, thì phải mất.

Bốn năm qua, tuy không có một cuộc cãi cọ, tuy không có những điều kia tiếng nọ nó làm cho hàng xóm phải điếc tai, nhưng kỳ thực thì trong thâm tâm mỗi người đều có những tiếng phàn-nàn. Những tiếng phàn nàn ấy đều chĩa cả về Hưng.

Bảo, em gái Hưng, đã mười tám tuổi. Cái tuổi mười tám của một thiếu-nữ là một thứ gì diễm lệ lắm. Ấy thế

mà cái diêm lệ ấy lại phải sống một cách ử dột. Là em một chủ nhân ông, gia tài có hàng chục vạn mà mùa nực không có lấy ba cái áo hàng màu, mùa rét chỉ có độc cái áo dạ đen, tai thì dính một tí vàng, vàng ấy lại không phải là vàng diệp. Cả ngày ngồi còm-còm để bán hàng. Lâu lâu lại phải tiếp một anh chàng trai trẻ lịch sự. Lâu lâu lại phải tiếp một bà tân thời ăn mặc như bà hoàng, cổ đeo ngọc thạch, tay đeo ngọc thạch, mà tai thì đeo kim cương. Cứ giam thân trong một cửa hàng đầy sa-sĩ-phẩm, để mà cảm thấy mình nghèo rớt mùng tơi, nhiều lúc Bảo thấy cực, cực cái đòi thiếu nữ của mình.

Hòa, từ ngày thôi học đến giờ, ở nhà để tính sổ sách cho anh, không bao giờ có thể đi ra ngoài được một ngày. Đối với anh là cả một trời xa cách. Không có lấy một bộ quần áo rét cho tề chỉnh. À, kẻ thì cũng có cái mà đeo vào thân đấy, nhưng cái nghề quần áo tây chữa lại thì mặc có vẫn làm sao ấy. Ngoài hai bữa cơm, chưa bao giờ anh chàng nghĩ đến cái việc rất thường của kẻ làm anh, đưa cho chàng lấy một vài đồng để tiêu vặt. Từ chân đến đầu, nghĩa là từ đôi giày đến cái mũ, nhất nhất đều là của «thừa tự» cả. Đôi giày thì phải nhét một đồng giấy báo vào mũi mới xâu vừa. Cái mũ thì phải lót gần hết một tờ giấy nhật trình mới khỏi quay đằng trước ra đằng sau.

Còn bà Cai, thì tất cả cái gì tươi sáng trong đời bà đã tắt hết. Không có con, bà lấy cháu làm con, song cháu lại lạnh nhạt với bà. Thà rằng cháu bà nghèo, chạy ăn từng bữa, mà cô cháu áp ủ nhau thì còn hơn là thịt kho đầy niêu, gạo từng thạp, mà bà chịu sống tro trọi ở trong một gian nhà. Giá không có cái tình đầm thắm của cháu dâu bà đối với bà, thì có lẽ bà đã tưởng rằng bà đang sống ở nghĩa địa.

Nhà này chỉ có một người là không oán ai cả, không trách ai cả. Người ấy là Hưng. Chàng cứ sống vui vẻ với vò rượu thuốc, với niêu cá thu kho lột bã chè tàu, với những miếng cao ban-long, với cốc sữa tươi buổi sớm, với những canh tổ tôm được thua không trên mười đồng, với đầy một tủ quần áo, với những hộp thuốc lá «ăng lê» hảo hạng. Lại đôi chim hoàng yến nữa, buồn thì chàng bỏ kê vào cái cống sứ cho chúng mổ tí tách. Và buồn nữa thì chàng mời cụ Tú ở trước cửa sang đánh cờ.

Nhưng cái lẽ dĩ nhiên của cuộc đời là cái gì đã bắc lên bếp, đã bén lửa, là rồi thế nào cũng phải sôi sùng sục. Không thể sống mãi trong sự câu thúc, những sức thừa ứ ngùn ngụt trong cơ thể đã kích Hòa ra khỏi gia đình.

Đã lâu lắm, Hòa thấy mình u trệ quá. Chàng thấy ngay rằng cái cuộc đời mình đang sống đây nó là cuộc đời ao tù, cuộc đời đóng cặn. Chàng lại thấy rằng nếu chàng cứ sống mãi thế này thì rồi con người sẽ han-rỉ đi. Nếu chàng không mau mau đổi khung cảnh, nghĩa là chàng không đập phăng được cái xích nó cùm chàng vào quyền sở chi-thu, và cái máy chữ khổ của anh giao cho, thì rồi đời chàng sẽ hết phong vị. Sống gì, lại cứ sáng thì bát phở lót dạ, ngày đánh hai bữa cho thẳng ruột, rồi tối ngủ khì. Trông chung quanh, từ đồ vật đến người, chẳng cái gì là của mình cả. Đồ vật thì nó vô tri vô giác, nó không nói gì với mình đã đành. Chứ còn người là thứ có tai, mắt, miệng hăn hoi, sao cũng không nghe mình lấy một lời, trông mình lấy một phút, nói với mình một tiếng ? À thì Thúy, người chị dâu, vẫn quý mến, vô vập chàng đấy, vẫn nói với chàng những lời thấm thiết đấy. Song, bao nhiêu người chăm bập chàng, mà nếu cái người cốt yếu nhất là anh chàng không ăm áp với chàng thì những người khác có nghĩa gì.

Cho nên sáng nay, chàng cả-quyết xin với anh cho đi làm. Từ đêm qua, chàng đã nghĩ, nghĩ lung lắm, nghĩ cách sẽ nói thế nào với anh. Chàng sửa soạn trong đầu đến hàng mấy chục câu, rồi gọt đi gọt lại. Và chàng đã chờ sẵn câu hỏi của anh.

Trong lúc đang ăn cơm, Hòa liền đặt bát bảo anh :

- Em muốn ra đi làm.

Hung nhìn chàng như một vật quái gở :

- Chú bảo thế nào ?

Mọi người cùng đổ dồn mắt vào Hòa. Thúy thì nàng biết ngay. Nàng biết ngay người em chồng nàng đã đến lúc không thể chịu nổi cái cảnh trời voi bỏ rọ. Chỉ có một người là ù ù cạc cạc, chẳng biết gì cả. Người không biết ấy bao giờ chẳng là Hung. Chàng ngạc nhiên lần này có lẽ là lần đầu trong đời chàng.

- Chú bảo thế nào ?

Hòa biết đời chàng rộng hay hẹp là ở phút này, nên dù nước mắt đã lên đến cổ, chàng cũng cố chần áp cảm xúc, đáp rất đồng dục :

- Em muốn xin anh em đi làm.

- Chú đi làm để làm gì ?

Hòa trả lời phát ngay :

- Em thấy ở nhà mãi nó u trệ người ra. Em cần phải ra ngoài cho nó rộng kiến văn.

51 | Chết Trong Cõi Sống

Hung không biết chảo dầu sôi trong lòng em, lại cười một cái cười mà Hòa cảm thấy anh muốn mai-mĩa mình:

- Chú muốn ra ngoài cho rộng kiến văn à ? Thế ở nhà thì ai bịt mặt chú ?

- Em cứ ở nhà ăn nhờ anh mãi, nó hư thân đi. Em ra ngoài để được biết thêm đời.

Lại một cái cười nữa ở miệng Hung phát ra. Nó cũng có tính cách chế nhạo :

- Thế chú ở nhà không là làm à ? Chú làm cho tôi, tức là làm cho chú đấy chứ. Hay là chú thấy không có lương, chú chán ?

Nói xong, Hung «ních» thêm một câu để cho Hòa phải tím ruột :

- Chú ra ngoài thì ai người ta mượn. Việc đâu mà dễ thế. Thượng số chủ kiếm được chục bạc một tháng chứ trăm nghìn gì ! Có phải chủ nghĩ đến lương lậu thị việc gì phải đi đâu. Cứ ở nhà, rồi tôi giả cho. Thôi được, từ tháng sau giờ đi, tôi giả cho chú sáu đồng. Chẳng có chú lại so-bì. Ra ngoài, chân «văng đơ» cũng chỉ được chín đồng chứ bao nhiêu.

- Nhưng em thích đi làm ở ngoài.

- Tại sao chú lại thích đại thế ?

- Vì làm ngoài, em còn được dịp trực tiếp với người nọ người kia. Tuổi trẻ của em, nếu em cứ du dú xó nhà, sau này em còn biết gì nữa.

Vẫn nụ cười khiêu khích, Hưng nói với vợ :

- Mợ xem chú ấy có đỡ người không. Ở nhà trông nom cho anh chẳng muốn, lại định đi làm công cho người ta. Chú ấy tưởng đi làm cho người ta dễ đẩy hẳn. Không nên không phải một tí, người ta thì «cu song, sản bệt» cho.

Thúy phút này lại được biết chồng hơn một tí. Nàng thấy chồng nàng chẳng có tình nghĩa gì với ai cả. Và chồng nàng chỉ có cái mã người thôi, chứ thật là cả một cái bồ ban cật.

- Nhưng chú ấy đã bảo cậu rằng ra ngoài làm nó rộng kiến văn, thì để chủ ấy ra.

Giá người khác nói câu ấy, Hưng đã dòn cho một chập. Song câu ấy lại do vợ chàng nói thì chàng đành im. Vì chàng biết Thúy hơn ai hết. Con người này đã có một mực sống không để cho chàng coi thường được.

53 | Chết Trong Cõi Sống

- Nhưng mợ bảo chú ấy vẫn dốt vũ dất, ra ngoài ai người ta mượn !

Bà Cai nghe Hưng nói thế, nhìn sang cháu dâu một cái nhìn ý tứ. Thúy hiểu cái nhìn ấy, nàng nói ngay với chồng :

- Sao cậu lại nói thế. Người ta, ai chẳng văn dốt vũ dất, mà ai chẳng giỏi giang. Chú ấy cần vùng vẫy thì để cho chú ấy vùng vẫy, con giai thời buổi này cũng cần phải từng trải. Có người là có việc chứ, sao cậu lại bảo ai mượn.

Hưng thấy vợ bênh em thế, cũng chẳng hay biết gì cả. Chàng không biết như thế là vợ mình cũng bất bình với mình đây. Không biết, nên chàng mới cười, bảo :

- Lại mợ nữa, mợ nói thế, chú ấy không biết, chú ấy lại tưởng chú ấy giỏi giang lắm.

Rồi chỉ tay vào mặt Hòa :

- Tôi cứ nói cho chú biết, nếu chú đi ra ngoài mà xin được việc tôi chỉ bé bằng con kiến. Đến đại em anh Phú, đồ «đip-lôm» ba năm nay mà vẫn nằm nhà đấy. À, nó giỏi bằng trăm chú nhé. Ở đời, phải biết phận mình mới được chứ. Nào tôi hỏi chú, chú ra ngoài thì làm gì? Chú không biết công-táp, không biết đánh máy thạo, không

viết nổi một cái thứ chữ tây. Nào, thế chú định làm gì nào ? Làm thư ký, chú không đủ chữ. Làm «văng đơ» chỉ tổ vác hàng mỗi vai chữ hay hóm gì ? Mà nói cho đúng, ai người ta mượn chú ! Rõ thật chỉ được cái hão !

Hòa biết nói nữa chỉ thêm làm cho anh bực, nói những lời bất nhã, chàng bèn kết thúc :

- Thôi được, em cứ biết xin phép anh thế. Còn em có xin được việc hay không, anh cứ mặc em. Em muốn làm ký, làm cai, làm cu li, hay làm gì thì làm. Từ mai, em xin phép anh, em đi tìm việc. Sổ sách ở nhà để chị giữ, vì em phải đi tìm việc cả ngày.

Thúy vội nói ngay :

- Được rồi, chú không có thì giờ thì đã có anh, anh không trông nom được đã có tôi.

Thấy Hoa nằng-nặng không nghe, Hung bực mình, chàng bèn vuôn vai đứng dậy :

- Đây, tùy chú, muốn đi làm cho nó rộng rãi thì đi mà làm.

Nói xong, chàng ra tú «búp-phê», cầm vò rượu, giơ lên ánh đèn, súc súc mấy cái, rồi lảm bảm :

- Quái, lúa thuốc này nhạt tẻ !

Đề cho Thúy cùng lên gác với chồng, Bảo ra trông hàng, bà Cai mới hỏi cháu một câu hỏi trong cổ họng :

- Cháu định đi làm à ?

Tức thì Hòa khóc, chàng khóc nức nở. Bà Cai lắc đầu thương hại, vuốt tóc Hòa :

- Thôi, cháu ạ. Cô hiểu rồi, cô thương cháu lắm, chịu khó nhẫn nhục vậy.

- Cô bảo cháu cứ ở nhà trông hàng cho anh ấy, rồi thân cháu sẽ ra làm sao ?

Bà Cai gật đầu lia lịa :

- Cô hiểu, cô đã bảo cháu nhiều lần, để rồi cô bảo anh ấy mở cho cháu cái cửa hàng nho nhỏ để mà trông nom.

- Để cháu mất đi, để lại bao nhiêu tiền, mấy cái nhà gạch, một mình anh ấy chiếm cả. Nếu cháu như người ta, cháu có thể nhờ pháp luật can thiệp để lấy một phần chứ. Song đời nào cháu lại thế. Bây giờ cháu nhớn rồi, anh cháu cũng phải đối với cháu rộng rãi một tí. Ai lại con giai hai mươi tuổi đầu, quần áo rách mặc thừa của anh, cả từ cái mũ, cả từ đôi giày. Quanh năm không được một đồng xu. Giá cô không cho thì có lẽ cháu không có tiền mua thuốc lá. Cháu đang đi học, anh cháu

bắt ở nhà trông hàng. Giá anh cháu thương cháu, có phải bây giờ cháu đã đỗ tú-tài rồi không. Học thì phải đỗ chứ ạ. Anh cháu làm khổ đời cháu, bây giờ lại còn riếc cháu là vãn dốt vũ dốt. Anh cháu cứ cho cháu đi học thì đời nào cháu lại dốt.

- Thôi, cháu nghe cô, cứ ở nhà ngày một ngày hai, rồi cô thu xếp cho.

Hòa, mặt sáng hẳn lên :

- Cô đừng tưởng cháu tị nạnh gì đâu. Tính cháu thế, xưa nay cháu vẫn ghét những thứ người ỷ-lại, chỉ sống về mồ hôi của cha mẹ. Đây, rồi cô xem, không đời nào cháu chịu xin anh cháu một tí gì đâu. Chưa biết chừng, cháu đi Saigon cũng nên.

Bà Cai bỗng sịu mặt, bà nói như trách :

- Đừng phẫn-chí thế, cháu. Cô đã bảo cháu cứ ở nhà, rồi cô thu xếp cho mà lị.

- Không, cháu xin cô, cô đừng bảo gì anh cháu. Anh em có thương yêu đùm bọc nhau, nó mới quý. Chứ lại bị ép buộc giúp nhau thì còn nghĩa gì. Nếu cháu muốn anh cháu giúp thì thà cháu làm ngay ra chuyện, nhờ pháp-luật, lấy một phần cho rảnh.

Bà Cai lo-lắng :

- Cháu đi làm rồi vất vả cái thân, cô không đành tâm. Mà rồi người ngoài họ dị nghị anh cháu. Anh có cửa hàng mà em phải đi làm thuê. Thôi nghe cô, ở nhà, để rồi cô bảo anh cháu cho.

* * *

Hưng nhìn em đi ra một cách chế nhạo. Chàng ngấm em như ngấm một thằng mán làm trò. Rồi chàng nhún vai, nói với vợ :

- Đấy mợ xem, ông ấy oai chưa ? Lo lại chẳng dúi dài ra ấy à ! Đến ngay có sừng, có mỏ, thời buổi này cũng nằm nhà, nữa là thứ ông ấy.

Thúy không thể nhịn mãi, nàng phải bảo chồng :

- Sao cậu khinh chú ấy thế. Anh em trong nhà, không nên có những lời khinh khi như thế. Vì chú ấy muốn tìm việc làm cho nó rộng rãi, thì chú ấy đi. Cậu làm thế, thành thử chú ấy nghĩ rằng cậu ghét bỏ chú ấy. Con trai lớn, cũng phải xông-pha chứ.

- Nhưng mợ xem, chú ấy có đủ lông đủ cánh để xông pha không ?

- Nếu chú ấy không đủ lông đủ cánh, cậu bù đắp cho chú ấy.

- Mẹ không biết, chú ấy thể mà không có tính lại có tướng đấy. Ông ấy thể mà khụng-khiêng đáo-để !

Bốn năm năm giời gần gũi chồng, Thúy đã lặng thinh nhiều. Nhưng phút này, nàng thấy cần phải nói, nói để nhắc cái nút ở hũ ra :

- Cậu phải thương chú ấy mới được.

Hưng gơ tay như người phân vua :

- Thì mẹ bảo tôi không thương nó à ? Nào, nó kém cỏi gì ai nào ? Cũng quần nọ áo kia, cũng cơm ăn nhà ở, cũng chân giày chân dép.

Hưng kể ra một «lô» các ơn-huệ chàng đã «trút bỏ» cho em. Những thứ mà «la mốt» đã không cho chàng còn «đeo» chúng. Thúy chán quá, nàng chán người chồng nhỏ mọn, hể mở miệng nói là y như thò chỗ tiểu-tâm :

- Chú ấy là em, bốn phận của cậu là phải giúp đỡ chú ấy.

- Thì đây mẹ xem, tôi có tiếc gì nó.

59 | Chết Trong Cõi Sống

Thúy thấy cần phải gọi vào sự thực, nàng nói một cách xa xôi :

- Kể thì chú ấy cũng ngoan đấy, cả ngày chỉ xem sách, chả đi đến đâu. Như người khác, nay chú ấy đòi cái này, mai chú ấy đòi cái khác, cậu chả phải làm cho chú ấy à.

Hưng tròn xoe mắt :

- Mợ bảo nó đòi gì ? Tôi nợ nó à, mà nó đòi ?

Thúy cười nhạt :

- À, thì anh có tức là em cũng phải có chứ. Của anh tức là của em chứ.

- Ô, mợ nói lạ, nếu nó muốn có thì nó kiếm ra.

Thúy chẻ ngay vào giữa thóp :

- Thì cậu thử gây dựng cho chú ấy, xem chú ấy có kiếm ra không. Giỏi bằng giời mà hai bàn tay trắng thì cũng thúc thủ.

Rồi nàng nói toạc móng heo :

- Thế tôi hỏi cậu, ngộ bây giờ chú ấy cứ nhất định bắt cậu mở cho chú ấy một cửa hàng, thì cậu nghĩ thế nào ?

- Ô, mợ nói như thật ấy, nó lại bắt được tôi ?

- Chú ấy không bắt được cậu, thế cậu bảo chú ấy không dựa gì vào cửa của cậu để để lại à ?

- À thì cái ấy, tôi là con thì tôi được.

- Thì chú ấy là con, chú ấy cũng được chứ sao !

- Nhưng tôi có bằng lòng cho nó thì nó mới được chứ.

- Ấy là anh em trong nhà, lấy tình mà đối với nhau thì mới nói thế, chứ đến lúc đã không cần đến tình nữa, thì rồi cậu không muốn cho chú ấy, cũng không được.

Tuy Hưng nói lấp liếm đi, nhưng chàng đã bắt đầu lo. Chàng hiểu lắm chứ, sao lại không. Chàng lại chẳng biết rằng cái phần gia tài này, đến khi em chàng đòi quyền của nó, thì tất nhiên phải sạt đi mất một phần ba. À, đến nỗi như thế thì chàng chỉ có chết. Nếu anh em trong nhà mà lại đón thế nữa thì người ngoài người ta sẽ đồn đại. Đòi chàng, nếu có lo thì đích thị là cái này rồi. À, thì ra đời là bể khổ thật, tình đời ngoắt ngoéo thật, lòng người đen bạc thật ! Đòi chàng, chàng có ngờ đâu lại có cái bước hiểm nghèo này. Chỉ mới có thế, đã bao nhiêu câu hỏi đảo lộn trong đầu chàng. Mà cái câu hỏi trọng đại nhất vẫn là câu hỏi : Làm thế nào để cho thiên hạ khỏi đồn đại ? Nghĩa là phải tìm cách bịt kín

61 | Chết Trong Cõi Sống

cái lỗ hồng, không cho những tập bạc chui ra. Thì chỉ có mỗi một cách là dùng đũa cho Hòa khoét cái lỗ hồng nữa. Vậy thì phải bắt nó ở nhà. Để nó đi ra ngoài, nó bị người ta xui bầy, thì rồi lòi thối, lòi thối to. Bắt nó ở nhà, nới tay với nó một tí, hởi lòng tất nhiên nó không dờ chừng.

Trong cái mặt thần thờ của chồng, Thúy biết ngay, biết ngay chồng nàng đang mưu tính cái gì ở trong đầu. Cái gì ấy phải là sự lo lắng về phần gia tài của em chồng nàng. Biết ý, nàng bèn nói thêm một câu nói để gọi chồng về sự phải lẽ :

- Chú ấy thì muốn gì đi làm cho ai, chẳng qua ở nhà bó buộc, chú ấy mới định ra ngoài. Cậu nên nghĩ lại, chú ấy cũng đã nhớn-nhao, nên để cho chú ấy rộng-rãi một tí.

Hưng gật đầu liên tiếp :

- Phải, phải, mợ nói thế mà phải. Thôi, tôi nghĩ ra rồi.

Rồi hạ giọng, làm ra bộ khờ khạo :

- Thì nào mình biết đâu, tưởng ai cũng như mình, chỉ lo ăn, lo làm.

Câu chuyện của vợ chồng Hưng bị tắt ngấm, khi Phú đến.

Vừa đặt mũ ở bàn, là Phú đòi uống nước ngay. Hưng cười, bảo bạn.

- Đi đâu về mà trông bơ phờ thế ?

Phú giơ hai tay lên, thở dài :

- Ôi dào ! Vừa mới rất cổ bông hòng đấy, anh ạ.

- Sao ? Tranh biện gì mà ghê thế ?

- Nào có tranh biện gì ! Số tôi thật vất vả. Được mỗi một ông em thì bảo mãi cũng không được.

Hưng bắt chập ngay :

- À, các chú ấy bây giờ là gớm lắm ! Ông nào cũng dương dương tự đắc.

Phú gạt ngay.

- Không, em tôi không thế. Tôi buồn vì nó không hiểu lòng tôi.

Hưng lại nói ngay :

63 | Chết Trong Cõi Sống

- Thì tôi đã bảo anh, các chú ấy có chịu hiểu ai, nghe ai.

Phú giờ tay ngăn bạn :

- Để yên, tôi nói cho mà nghe. Anh tính thế này có khổ không. Nó cứ nhất định đòi đi làm.

Hưng lại chèn ngay :

- Ấy, thôi đúng rồi. Ông Hòa nhà tôi cũng thế đấy. Cũng nhất định đòi đi làm đấy.

- Nó cứ đòi đi làm để giúp đỡ tôi. Ti đã bảo nó cứ học đi, đừng nghĩ lẫn mẩn. Nó thì cứ vịn chỗ tôi phải viết nhiều, sợ tôi ho lao. Nó không biết rằng tôi lo cho nó thành người hơn, chứ lo gì về chỗ nó không kiếm được tiền. Anh bảo bây giờ nó đi làm được một tháng năm ba chục, nhưng rồi đòi nó sẽ tối tăm mờ mịt. Bao nhiêu lần, nó cứ năn nỉ với tôi cho nó đi làm. Tôi đã cắt nghĩa cho nó nhiều lần rằng nó cần phải gây một sự nghiệp khác. Nếu bây giờ tôi không cố gắng một chút để cho nó thành tài, thì rồi sau này nó dở dang, tôi yên-tâm thế nào được. Tôi không muốn nó chỉ nghĩ đến cái thập gao.

- À, thế thì chú ấy cũng khá đấy chứ.

Thì vẫn, song khá là khá ở cái chí cơ chứ. Có phải cứ nó lo cho mình mà bảo nó khá đâu. Ấy, tôi vừa đi chơi với nó đấy, bảo nó mãi nó mới chịu nghe đấy. Nó vào thư viện thì tôi về đây.

- Thế chú ấy định thi gì ?

Phú cười :

- Không thi gì cả. Cứ học thôi. Nó có khuynh-hướng về văn chương đấy. Nó viết khá đáo để. Tôi định khuyến-kích nó, cho nó hiến thân cho văn chương.

Hưng xưa nay tuy rất quý Phú, song không chịu được những ý tưởng của chàng, «phản đối» ngay :

-Ồ, anh kỳ quặc thật ! Chú ấy muốn đi làm thì để cho nó đi. Bắt nó ở nhà làm gì. Con trai bây giờ nó cần vùng vẫy.

Phú cười :

- Vùng-vẫy gì ? Có phải cứ lang thang hết tỉnh này sang tỉnh khác là vùng vẫy đâu. Vùng-vẫy là ở cái chí cơ chứ.

- Nhưng nếu không để cho chú ấy đi làm, rồi sau nhờ nhàng nó, nó lại kêu rêu.

- Không, em tôi không bao giờ nó tầm thường thế. Nó chỉ muốn đi làm, là bởi thấy tôi nhiều lúc cũng cần tiền. Nhưng nó không biết rằng nếu tôi để nó đi làm bây giờ thì chỉ lợi cho tôi được nhàn một tí thôi. Song như thế là nó làm cho tôi không yên tâm. Tôi muốn nó trở nên một can bút trác-lạc cơ chứ. Mong gì nó đem tiền về cho tôi. Là anh nó, tôi phải vạch cho nó một con đường mà tôi xét nó có thể theo được, mà lợi cho đời nó, cho lòng tôi.

* * *

Hòa xin được một chân ký kho ở một hãng rượu. Hưng đã nói, nói nhiều lắm để lung lạc em. Nghĩa là chàng chỉ muốn đóng khung đời em. Vì chàng vẫn nơm nớp sợ Hòa ra ngoài, những kẻ xấu bụng muốn ly gián anh em nhà chàng, xui bầy Hòa, rồi Hòa đóc chứng, đòi chia gia tài thì thật là vô phúc. Nhưng độ này, xem ý Hòa ra đáng gớm. Hòa không còn những vẻ gà nnn như hồi còn ở nhà. Hưng đã nói nhiều lần, song bao giờ Hòa cũng chỉ đáp :

- Em cần đi làm để rộng tầm mắt.

Hồi này, Hưng không có những cái cười chế giễu nữa. Chàng thấy Hòa không giống trước. Không rụt-dè lại đồng dặc lắm.

Hòa đi làm được hai tháng thì Hưng thấy em thỉnh thoảng lại vắng nhà một đêm. Chàng có hỏi thì Hòa chỉ đáp gọn lón :

- Em đến chơi nhà một người bạn.

Hưng khôn lắm, chàng không hề sắng với em. Chàng biết ngay nếu sắng, Hòa rất có thể dờ chững. Mà khi Hòa đã chớm có ý tưởng chia gia tài thì rồi ý tưởng ấy sẽ để ra sự thực.

Chàng chỉ ôn tồn bảo Hòa :

- Chú cũng nên liệu liệu, đừng đàn đúm rồi hư thân đây.

Hòa, «cải chính» ngay lời anh :

- Anh đừng sợ em hư. Em biết nghĩ lắm.

Mới đầu thì Hòa còn một tuần mới vắng nhà một đêm. Rồi dần dà, Hòa vắng luôn. Có khi hai ba hôm liền. Hưng lo thật sự rồi. Thấy em hóc hác và xem ý lại có tiền rủng rinh, Hưng đâm lo. Chàng biết cứ cái đà này, Hòa sẽ đi đến một chỗ nó bất lợi cho mình. Chàng lại còn nghe người ta vẫn nói chuyện, ở Hanoi có kẻ chuyên làm nghề cho các con nhà giàu vay mà bố mẹ chết, gia tài do anh quản lý, để rồi xui bầy xin

chia. Năm xưa, hồi chàng mới bỏ ngõ vào đời, mê mãi dưới Vạn Thái, một người cô đầu già đã nói chuyện với chàng rằng : «Có một anh «quéo» mê một cô đầu, bắt đồ gặp ngay lão chủ cô đầu ấy là tay trước vẫn làm đơn từ thừa kiện, lão chủ bèn hỏi dò mãi tin tức, khi đã biết chắc mọi sự thể, bèn cho anh ta vay tiền. Nay một chục, mai một chục. Đến lúc nghe chừng đã khá, lão chủ mới chỉ cách thức xin chia gia tài cho anh ta. Thế là lão chủ bỏ mọi tiền phi tốn, đứng làm giấy má hộ. Sau một cái nhà gạch của anh ta về tay lão chủ để trừ nợ. Món nợ có bốn trăm, mà rồi phải giả đến nghìn hai»

Thôi chết, thôi chết ! Chưa biết chừng Hòa đã sa vào cạm bẫy của những quân khôn kiếp ấy cũng nên. Nếu không sao, Hòa lại rung-rỉnh tiền nong. Và đi đêm đi hôm như thế. Con giai vắng nhà một đêm thì đừng có nói cái chuyện ngủ nhà bạn mà không nghe được. À, rất có thể ngủ nhà bạn, nhưng người bạn ấy phải là bạn gái. Mà cái câu bắt hủ : «Gái trước thì cược cả giờ» vẫn đúng cho mọi người đời. Nếu Hòa lại đồ đồn giảng hoa thì tai họa này đã lộ mặt ở ngưỡng cửa nhà chàng rồi. Không được, bốn phận chàng là phải ngăn ngừa những gì đến phá hủy gia đình. Và phải bảo em đề phòng những tai ách của đời. Chứ em chàng còn dại lắm. Nó nghe người ta xui bầy thì rồi đời nó sẽ khổ.

Hưng muốn khóc, chẳng biết có phải vì không bảo được em mà khóc, hay khóc cho cái bánh xe tang nó sẽ đến để rước một phần gạch trong cái đồng gạch vĩ đại của chàng đi.

Tối hôm qua, chàng đã gọi em lên gác, đã nói từ bảy giờ đến gần mười giờ, vẫn không chuyển được Hòa. Chàng bảo Hòa xin thôi việc ở nhà, Hòa không nghe. Đến khi cực chẳng đã, chàng phải lột trần sự thực :

- Chú đi làm mỗi tháng được hai chục đồng bạc, chú lấy gì mà ăn mặc sang thế. Tất nhiên phải xoay xở chứ. Mà xoay xở thì rồi yên thế nào được với người ta. Chú nên nhớ, những hạng cô đầu, gái chơi, không kẻ nào thủy chung nhân nghĩa đâu nhé.

Để cho Hòa đáp lại một câu như búa bổ :

- Vâng, em hiểu, đời thì mấy người thủy chung nhân nghĩa.

Hưng đã trông thấy cái điềm triệu bất tường. Chàng cố vạt một keo nữa để thắng cuộc, bằng một giọng rất ảo não :

- Đấy chú nghĩ mà xem, anh thì mượn người làm chẳng được, mà chú lại đi làm công cho người thì còn có nghĩa gì. Chú phải nghe anh, ở nhà, rồi anh mở cửa

hàng riêng cho.

Khi cái kẻ phải nghe cái lời ân nghĩa, biết chắc rằng những lời ấy đều do một chủ tâm thấp hèn, thì thế nào cũng bức mình. Hòa cười nhạt, đáp anh :

- Thôi, bây giờ em lại thích đi làm hơn là mở cửa hàng. Mở cửa hàng, lại du dú ở nhà thì chán chết.

Từ đây thì trong nhà chia ra làm ba phe. Một phe là Hưng, một phe là Hòa và một phe nữa. Thúy, Bảo và bà Cai. Ba người đàn bà, những lúc có thì giờ, ngồi với nhau ở cửa hàng, đều nhỏ to với nhau, mỗi người than thở nỗi mình. Cái đích đi cho mũi tên bay đến bao giờ cũng là Hưng. Bảo thì nàng không dám nói ra. Mà việc gì nàng phải nói. Bộ mặt ử rữ của nàng chả là cả một bản cáo trạng rồi hay sao. Bà Cai thì luôn luôn tủi thân về nỗi phận mình đã chẳng có con cái, lấy cháu làm con, thì cháu lại chẳng quyen-luyện. Có một mẫu ruộng và hai trăm bạc để bầu hậu cho sau này bà khỏi thành cô hồn cướp cháo lá đa, mà cháu bà cũng chẳng làm được cho bà. Còn Thúy thì nàng có tất cả thái độ một người vợ khinh thường nhân cách của chồng. Mặt nàng, môi nàng là cả một dấu hiệu dè-biủ.

Trước Hưng không để ý đến, chàng chẳng nhận thấy gì cả. Nhưng bây giờ thì chàng rõ môn-một rồi. Chàng

rõ rằng mọi người đã giáp lưng với nhau để chọi với chàng. Biết để làm gì, không phải để tìm phương cách cứu chữa mà để phần uất. Mà khi những người như chàng phần uất thì phải tìm cách tiêu-sâu giải-muộn ngay. Mà cái cách tiêu sâu giải muộn của những cái bụng phệ thì nhất định phải là rượu rồi.

Từ ngày Hưng buồn thì chỉ có thằng bếp là tri-kỷ với chàng thôi. Tri-kỷ ở chỗ chọn cho chàng một thứ đồ nhắm tuyệt hảo. Rút cục, cái buồn mênh mang của Hưng, chỉ những con cá mực to bằng nắp chếp gánh vác cả.

Một khi mũi tên đã bị cái lẫy hất ra thì nó phải cắm phập vào một chỗ. Ngày giờ của sự chia tan đã đến. Một buổi sáng, Hòa với vẻ mặt rất quan trọng, xin phép anh cho ra ở riêng. Hưng ngã ngửa người. Chàng đã phải cầu cứu đến cả nước mắt. Nhưng nước mắt chỉ có giá, khi nào nó đổ ra bởi một nguồn thiêng, chứ cái thứ nước mắt «vua bếp», nghĩa là bị khói mà chảy nước mắt, thì chỉ làm cho đôi phương bức bối thêm. Chẳng có thể, mà trước mặt người anh mặt mếu-sếch mếu soạc, Hòa dám nói một câu rất táo bạo :

- Thôi, anh khóc làm gì, em đã chết đâu. Đợi lúc nào em chết, anh hãy khóc cũng vừa cơ mà. Em mà không khóc thì thôi chứ.

Ngòi pháo đã bén lửa, người ta chỉ còn có cách bịt tai. Sau hôm ấy thì Hòa đi biệt không về nữa. Sự mất tăm của Hòa làm cho mọi người bất bình. Bà Cai thì lúc nào cũng sụt-sịt, thấy mặt Hưng là y như bà giục :

- Anh phải đi tìm nó về chứ. Để nó thế thế nào được, nhớ nó quá chí, nó đâm ra chơi bời thì khôn.

Còn Thúy thì nàng phản-kháng ra mặt, nghĩa là nàng bảo thẳng chồng :

- Bởi chú ấy ở nhà, cậu bạc đãi chú ấy, nên chú ấy đừng đi à.

Lần đầu tiên trong đời Hưng, chàng dám gắt vợ :

- TÔI làm gì nó mà mợ bảo tôi bạc đãi nó ? Mợ cứ dương nó lên thế, rồi đến tai nó, nó làm giời đây. Giá mợ như người ta, mợ nết ngay nó đi hộ tôi, có phải nó cũng đỡ không.

Thúy cười nhạt, cái cười có tính cách cái bàn vả :

- Tôi cũng muốn bảo chú ấy một vài lời lắm, nhưng tôi thấy rằng tôi trái thì tôi còn nói thế nào được.

- Mợ làm gì mà trái ?

- Cậu trái tức là tôi trái chứ sao.

- Tôi làm gì mà trái.

- Cậu đã không biết cậu trái, thì tôi nói ra, cậu cũng không biết

Hưng khổ sở lắm. Chàng không ngờ vợ chàng lại có những ý tưởng ấy về chàng. Thôi, đến thế này nữa thì thật đủ. Em đã hư, vợ lại về hòa với em, chẳng còn biết nói gì nữa. Thế là chàng trút cả cái buồn vào vò rượu thuốc. Trông chàng lúc này, người ta có cảm tưởng là một nhà tao nhân mặc khách chán đời, mượn hơi men để quên những ưu tư. Cả ngày, chàng chỉ ở trên gác, gật gù trước chén rượu để nghĩ sự đời. Đĩa cá mực, đĩa hạt tiêu muối và cái hỏa lò than, tận trung với chàng trong lúc này. Chúng luôn luôn ở trước mặt chàng để chứng kiến những phút chán nản của chủ chúng. Lâu lâu, chàng lại hét dài một tiếng, để cho thằng bếp tắt-tươi từ dưới nhà chạy lên, dạ một tiếng to ngang với tiếng quát của chủ, rồi khoanh tay chờ lệnh.

Chàng, mặt đỏ ửng, hè hè mấy tiếng, quào quào tay về phía nó :

- Lại gần đây, lại gần đây.

Rồi giờ con cá mực lên :

73 | Chết Trong Cõi Sống

- Ngu ơ là ngu ! Mán sá ơ là mán sâ ! Từ giờ có mua thì phải mở mắt ra. Con nào bán nó to, mình nó nạc thì hãy vác về. Mắt tiền thì phải cho đáng đồng tiền. Rước cái mo khô đét thế này về thì còn nhắm nháp gì được.

Nghe hết một bài diễn thuyết về cách mua cá mực, thằng bếp lại lúi lũi xuống nhà. Nhưng đang thoăn thoắt ở mấy bậc thang, nó lại bị gọi giật giọng, lại dạ một tiếng, nó vội vã quay lên. Chủ nó hắt đĩa muối xuống sàn, rồi quắc mắt :

- Mày thì đến già cũng vẫn ngu ! Muốn sống chạy xuống lấy một ít muối khác, tán nhỏ nó ra, rồi đem lên đây. Chấm mực mà muối to bằng hòn sỏi thì còn chấm gì nữa.

Phần Thứ Ba

Lại âm âm một cơn gió thổi trong ngưỡng cửa nhà Hưng. Việc hôn nhân của Bảo làm cho Thúy bất bình chồng đến cực điểm. Nàng nói, nói rất kịch liệt, mà vẫn không bênh vực em chồng được. Đến bây giờ, nàng mới ngã ngựa người rằng mình đã có một người chồng vai u thịt bắp. Đòi thuở nào, người con gái nõn nà như thế mà gả cho một anh trông giống hệt như cái chum. Chỉ bởi anh ấy dán bốn cái vắn tự nhà vào đời người. Mà cái kẻ xứng đôi vừa lứa là cậu học trò ban tú tài thì lại bị gạt ra ngoài. Thúy nói gì, chồng nàng cũng lặng yên, để rồi hỏi lại một câu rất thiết thực :

- Mợ bảo nó lấy một người gia từ điền sản, lên xe xuống ngựa hơn, hay lấy anh học trò kiết hơn ?

Khi mà chồng đã nói thế, thì Thúy chỉ còn có cách là cười nhạt. Hôn nhân mà đã coi như miếng thịt lợn quay, gõ vào bì thấy ròn căng-các, thì còn nói gì nữa.

Bảo chỉ biết phản đối bằng nước mắt. Khi vị-hôn-phu của nàng đến xem mặt, nàng đã khóc rất thảm hại với chị dâu ở trong buồng. Nàng không thể ngờ cái chum ấy sẽ ăn đời ở kiếp với nàng. Ủ, cho dầu rằng ngó vào trong chum đồ ổi dấy, nhưng đồ thì làm gì ! Cứ cái hình thù ngắn chun chún, béo ụt ịt, cũng đã đủ làm cho nàng

75 | Chết Trong Cõi Sống

khiếp đảm rồi. Bây giờ nàng mới bừng tỉnh. Thì ra cái người mà nàng gọi là anh, chỉ biết có tiền, chẳng nghĩ gì đến con mắt, cái lòng của nàng cả.

Nàng đã nằm lì trong buồng, ba bốn hôm không ra cửa hàng, song bị Hưng quát tháo âm ỹ

- Các cô chỉ được cái dăng mỡ. Chân giầy chân dép không muốn, thích đi đất à.

Quát rồi, chàng mới lại cắt nghĩa lợi hại :

- Cô trẻ người non dạ không biết, thì anh phải lo liệu cho cô. Chứ lấy những hạng công-tử công-tôn thì chỉ tỏ làm đầy tớ họ và quanh năm ăn cơm nguội chứ tích sự gì. Đàng này người ta bệ vệ ra dáng ông, lại sung túc, lại nhà cao rộng, kẻ hầu người hạ, ho một tiếng đã có người chạy đến.

Rồi chàng lại cười hềnh hếch, chỉ lên mái nhà :

- Các cụ ta đã nói có điều gì sai. «Chim khôn thì phải đậu nóc nhà quan». Nào tôi hỏi cô : đã cậu nào dám đến tận cửa nhà quan mà giương cung không ? Đừng có mà mất đầu. Con chim nó còn biết khôn thế nữa là cô. Đi lấy một cái anh suốt đời đi ở thuê, thì rồi chỉ những dọa nhà mà méo mặt.

Lẽ phải bao giờ cũng ở trùm chìa khóa. Vợ chàng không muốn, mặc; em chàng không muốn, mặc; cô chàng không muốn, mặc. Chàng có hẹn ngày cho cưới. Tiếng pháo kêu lên, lại chẳng lấp được những tiếng nước nở của cô dâu hay sao. Rồi thì lẽ mầu nhiệm của âm-dương sẽ làm cho cô dâu hết khóc. Gần một năm nay, từ ngày Hòa đi, hôm nay Hưng mới nhớ đến em. Nhớ đến em, vì sắp-sửa đến ngày cưới Bảo. Kể ra, nghĩ đến việc đi tìm Hòa, chàng cũng ngại lắm, song ngại cũng chẳng được. Tuy từ nhà chàng đến chỗ Hòa làm cũng chỉ có một cuộc xe, mà mãi đến hôm gần cưới, chàng mới đi tìm em được.

Hưng đến sở thì Hòa đã về nhà. Chàng hỏi người gác mới biết em ở hàng Vôì. Chàng bèn đi xe đến.

Khi đến nơi, Hưng mới ngạc nhiên, vì Hòa giới-thiệu một người đàn bà, bảo là vợ. Ngồi đà đặn một lúc, chàng rủ em ra ngoài. Nhìn em một đuôi mắt ái ngại, chàng hỏi :

- Chú lấy vợ từ bao giờ ?
- Tôi lấy được mấy tháng nay.

Hưng cau mặt :

- Sao chú lại lấy thế ?

Hòa hỏi lại anh :

- Tôi lấy thế thì làm sao ?

- Chú là con nhà thế nào, mà chú lại lấy những lấy cuội thế ?

- Kìa, sao anh lại bảo là lấy những lấy cuội ? Lòng tôi có thỏa thuận thì tôi mới lấy chứ.

Hưng thở dài :

- Chú bây giờ khó bảo lắm. Chú có biết rằng từ khi chú bỏ nhà đi, tôi mang tai mang tiếng nhiều lắm không? Mỗi khi có người hỏi thăm chú là tôi then chết, tôi chẳng còn biết trả lời thế nào nữa.

- Sao anh lại then một cách kỳ quặc thế ? Sao anh không bảo họ là tôi ở riêng, tôi đi làm có được không.

Hưng không đáp em, chàng chỉ thở dài luôn. Sự yên lặng giữa hai người đã gây nên một không khí nặng chịch. Đi đến vườn hoa cóc phun thì Hưng vùng nói :

- Chú phải tu-tĩnh lại, tôi biết rằng vì chú buồn nên chú mới vợ nắm vợ mớ như thế.

Nhưng Hòa gạt ngay anh :

- Không, việc tôi lấy vợ đây là do lòng yêu và sự suy tính cặn kẽ chứ không phải vợ nắm vợ mớ như anh nói.

Hưng đã bực lắm, song chàng không dám sẵng với em. Tuy vậy, chàng cũng nói :

- Tôi tưởng một người như chú thì không đến nỗi lấy vợ đầu đường xó chợ như thế.

Hòa chỉ ngay vào ngực mình :

- Kìa, thì anh bảo một người như tôi thì hơn gì ai ! Một anh ký kho, tháng vài chục bạc, giày không có đến hai đôi, lại chả lấy vợ thế thì lấy đến thế nào.

Hưng nhún vai :

- À, tại chú thân làm tội đời chứ. Nếu chú cứ ở nhà tử tế với tôi, thì việc gì đến nỗi.

Khi mỗi người đều quay lưng vào nhau thì câu chuyện phải có tính cách của hai cái tai cối xay, không bao giờ gặp nhau cả. Rút cục, Hưng bảo cho em biết ngày lễ thành hôn của Bảo. Chàng không ngờ cái điều mà chàng cho là khó khăn nhất lại thực-hiện một cách dễ dàng. Không để cho anh phải dặn thêm một câu, Hòa bảo ngay :

- Vâng, thế để hôm ấy tôi về.

79 | Chết Trong Cõi Sống

Rồi hỏi luôn :

- Chồng nó là người thế nào, anh ? Làm gì ?

Thế là Hưng vung tay một cách đặc chí :

- À, khá, khá lắm. Ai cứ thoáng trong cũng biết ngay là người sang trọng. À, chú ấy thì bệ vệ lắm.

- Nhưng làm gì ?

- Lại cần phải làm gì ! Chủ nhân-ông mấy cái nhà gạch, giàu nhất phía nhà thương chữa mắt đấy.

- Người có khá không ?

Hưng hếch mặt, như đã phải nghe một câu hỏi dở dẩn:

- Khá chứ lì, chả khá lại giàu có.

- Là tôi hỏi về nhân-cách cơ chứ.

Hưng hì hì mấy tiếng dài, rồi vỗ vai em :

- Nhã nhận, tử tế lắm, ít nói. Đấy, rồi chú về mà xem.

Ngay buổi trưa hôm sau, Hòa về. Bà Cai trông thấy cháu, mừng quâ :

- Máy tháng nay, cô nhớ cháu quá, chỉ muốn lên thăm cháu mà không làm thế nào dứt ra được để mà đi.

Đến khi Hòa hỏi bà, thì bà Cai lắc đầu một cách chán ngán, chỉ vào trong nhà :

- Cháu đi vắng, cháu không biết. Nó ốm, nằm ở trong buồng kia kia.

Hòa giật mình :

- Sao hử cô ?

Bà Cai chép miệng :

- Nó chê người ta, nó không chịu. Anh Cả anh Ấy cứ nhất định ép nó.

Nghe cô nói, Hòa đi tấp ngay vào chỗ em nằm. Bảo đang nằm quay mặt vào tường, nghe tiếng chân, quay ra. Thấy anh là nàng khóc ngay.

- Đầu đuôi thế nào, nói cho anh nghe.

Bảo kể cho anh những gì đã xảy ra trong sự ép uống, kể với một giọng ghen ngào :

- Anh nói với anh Cả cho em, không thì em chết mất !

Nghe em thuật lại, Hòa thấy lòng tán-loạn. Chàng an ủi em, rồi cả quyết :

- Đề anh lên anh nói với anh Cả. Em không bằng lòng thì thôi chứ việc vợ chồng, ép uống thế nào được.

Hòa vừa toan quay ra thì Bảo đã giữ anh lại. Với vẻ mặt lo lắng, nàng dặn anh :

- Anh phải nói khéo thế nào cho em. Không thì em đi đây.

Là kẻ đã từng có một lần phần uất trong đời, Hòa hiểu. Hiểu cái gì gọi là «xéo lăm cũng quằn» của kiếp con giun. Chàng bồng lo lắng cho cái sự long lở của đời em sẽ đến, nếu chàng không thu xếp được cho ổn thỏa, nghĩa là phá được cuộc hôn nhân này. Tuy lo thế, song chàng vẫn nói cứng :

- Được; em cả tin chắc ở anh. Anh bảo anh Cả, thế nào cũng được. Anh Cả đâu ?

Bảo chỉ lên gác :

- Ở trên gác.

- Hàng họ độ này có bán được không ?

- Một tuần lễ nay, em có ra cửa hàng đâu mà biết.

Hòa lắc đầu một cách bực bõ, rồi ra.

Chàng vừa ló đầu lên gác thì đã thấy anh ngồi đối diện với vò rượu thuốc :

- Chú.

- Anh.

Sau một vài câu chuyện, Hòa vào đề. Chàng bắt đầu bằng một câu hỏi :

- Chị đâu ?

Hưng nhún vai, chàng chề môi :

- Bà ấy giận dữ, xin về chơi mấy hôm.

- Chị giận gì ?

- Bà ấy giận vì chuyện của con Bảo. Chẳng biết bà ấy nghe nó xui bầy thế nào, cứ kỳ kèo về chỗ nài ép nó. Mà nào ai nài ép !

Hòa nhìn anh như để «chụp» lấy tất cả gan ruột :

- Tôi cũng vừa hỏi nó xong. Nó thấy tôi, cũng khóc lóc, kêu không bằng lòng người ấy.

Hưng buông chén, ngắt ngay :

- Nó thì không bằng lòng cả giờ !

Hòa gật gù, có vẻ nghĩ ngợi. Chàng nghe anh nói một hơi về «gia-thế» người em rể và những gì nữa để ca tụng cái «chum». Rồi khi anh nói xong, chàng mới hỏi một cách rần rỏi :

- Anh phải thương nó mới được. Vợ chồng là việc chung thân. Nó đã không bằng lòng, anh cứ ép nó, có khác gì anh quăng nó vào vạc dầu không ?

Hưng tròn xoe mắt :

- Sao chú lại bảo tôi quăng nó vào vạc dầu ?

Hòa xua tay :

- Thôi, tôi với anh, mỗi người quan niệm cuộc đời một khác, nói mãi cũng không bao giờ đến chỗ hiểu nhau. Tôi chỉ xin anh nên thương nó. Nó là phận gái, chỉ có một đời chồng. Nếu nó phải lấy cái người nó không ưng ý thì rồi đời nó còn gì hứng thú ? Gia-dĩ chúng ta không có quyền đầy ải một người, bất cứ người ấy là ai. Tôi xin anh nên nghĩ tình để, nghĩ tình tôi, hủy cuộc hôn-nhân này đi.

Con mắt lại tròn xoe, Hưng hất hàm :

- Thế chú bắt tôi bội ước với người ta à ?

Hòa cả quyết :

- Hẳn chứ. Nếu nó không bằng lòng thì phải bảo người ta thôi đi chứ.

Hưng cười nhạt :

- Chú gàn lắm, đi nghe con bé con. Nó thì muốn cả giờ. Người ta giàu có, sang trọng thế, không muốn, lại đi đòi lấy cái thằng khổ rách áo ôm à ?

Hòa không đáp anh nữa, chỉ bảo thẳng :

- Nếu anh không nghe tôi, cứ bắt nó lấy người ta, tôi sẽ lại tận nơi bảo cho ông ta biết sự thể, cho ông ta thôi đi.

Thế là Hưng chồm lên, chàng giấy đành đập.

- Chú lại định giết tôi nữa !

Rồi chàng chu chéo :

- Chú đã làm khổ tôi nhiều lắm rồi ! Tôi đã điều đứng về chú nhiều rồi !

Hòa để cho anh hết cơn, lại gạch thêm một cái cho rõ nét :

- Nào, thế anh có bằng lòng bảo người ta không ?

Hưng không đáp, chàng chỉ vuốt ngực như để «nuốt hận» :

- Đấy tùy chú, chú có muốn giết tôi thì giết đi, chú có muốn phá cái nhà này thì phá đi ! Thôi đấy, chú về đây mà ở, để tôi đi cho rảnh.

Chỉ kẻ đã từng sống nhiều với nội tâm mới hiểu hết cái hệ trọng của cảnh ngộ một thiếu-nữ bị ép duyên. Hòa hiểu cái việc chàng phải làm. Nếu chàng không đến bảo cho «chú rể» biết rằng «có dâu» không «kham» nổi cái chức «giai nhân» dâu thì rồi sẽ có biến cho gia đình chàng. Nghĩa là chàng đã trông thấy cái gì như quyết định chạy dài trên mặt em. Chàng hiểu, nếu chàng không dàn xếp cho xong thì nhất quyết em chàng sẽ đi. Mà một thiếu nữ khi vì bị ép duyên mà đi thì trời ơi, chỉ có mà đi... chết ! Đến đâu mà chả là đi chết.

Chàng xuống nhà, hỏi lại em một vài câu, vừa để đo ý em, vừa để hỏi địa chỉ của «đằng kia».

Rồi chàng xăm xăm đi làm cái việc mà chàng thấy không thể dừng. Bà Cai, trước khi cháu đi, còn dặn :

- Sự thể thế nào, về cho cô biết nhé.

Thoạt trông thấy Nam, Hòa đã thấy ngay cần phải quyết thắng. Vì cái hình thù «quái đản» của Nam làm cho Hòa rợn lòng. Chàng tự nhủ, không hiểu anh chàng đã nghĩ thế nào mà bằng lòng gả em cho một cái «chum» đầu đuôi chỗ nào cũng véo ra được hàng kí-lô thịt,

Xung danh xong, chàng mới thuật lại tất cả những gì cần cho Nam hiểu rằng cái người mà Nam sắp lấy làm vợ, không bằng lòng chàng đâu. Hòa nói, nói tất cả những nguy cơ sẽ xảy đến cho một gia-đình vợ chồng chê nhau. Chàng cắt nghĩa tường tận những thiệt hại Nam phải chịu một khi em chàng bị ép duyên, phải sống cạnh Nam. Hòa đã dùng nghệ thuật ở «tả cảnh», «tả tình» thật chu đáo, để đánh đổ cái mộng «mỹ nhân» trong đầu Nam.

Song trời đã sinh ra những cái «chun» là để rất «chum» trong mọi việc. Nghĩa là cái «chum» thì phải có duyên nợ với cái gáo. Mà cái cái gáo nhất định là phải có chuôi. Nam nghe Hòa nói, mặt ngơ ngẩn như phỗng đá nghe hình vắn, chẳng hiểu gì cả. Vì thế, khi Hòa hỏi ý kiến, chàng chỉ đáp xuôi :

- Cái đó là tùy ở cụ tôi, cụ tôi định thế nào thì tôi biết thế. Ông hỏi cụ tôi xem.

Nếu hai tiếng «chán phè» mà có nghĩa thì phải có nghĩa ở «sen» này. Hòa cảm thấy tất cả đau xót của đời em chàng khi phải sống với một người chồng «bù nhìn» như Nam. Càng cảm thấy đau xót chàng càng nhận thấy cần phải quyết chiến. Nếu chàng không hủy nổi cuộc hôn nhân này thì rồi em chàng sẽ bị sa vào ngục u đây. Chàng bảo Nam mời «cụ tôi» xuống để chàng nói chuyện. Tức thời cái «chum» ý ạch đi vào trong nhà. Và một lúc lâu thì ông Hàn ra.

- Thừa cụ, tôi là anh cô Bảo, tôi muốn hầu chuyện cụ.

Ông Hàn bô bô :

- À, ông Phán đã về chơi. À, thế nào, ông về bao giờ? Ông xin phép được mấy ngày ?

Nhanh trí, Hòa hiểu ngay chắc anh chàng đã «trung» với ông Hàn rằng mình là phán sự một tòa nào ở tỉnh xa bèn đáp ngay :

- Vâng, thưa cụ, tôi mới về hôm nay.

Ông Hàn thét người nhà pha trà, rồi rất niềm nở :

- Quý hóa quá. Ông Phán mới về mà lại đến chơi với em ngay.

Rồi bằng một giọng rất thân, ông Hàn hỏi một cách rất láu lỉnh :

- Thế nào, ông Phán ở dưới ấy, dân-sự ra làm sao ?
Bổng lộc có khá không ?

Hỏi thế để lại nói luôn :

- Ấy, cậu Tham nó là rể tôi, trước cũng ở dưới ấy đấy.
Nghe đâu bảo dân vùng ấy bạc lắm, chẳng ăn thua gì.

Hòa đành phải nghe hết câu chuyện ông Hàn kể một thôi về các cách thức lễ lạt của dân, rồi khi đã thoát nợ, chàng mới nói :

- Thưa cụ, hôm nay tôi sở dĩ đến đây là vì việc của em tôi.

Lại như cái kèn hát, ông Hàn oang-oang :

- Vâng, hai nhà cũng như một, ông thỉnh thoảng có về, cứ lại chơi. Tôi tiếng thế mà không hay nệ, vô khối các ông tham, ông phán trẻ, chủ nhật cũng vẫn lại đây chơi với tôi.

Rồi ông Hàn tỏ ngay cái tính cách «bình dân» của ông trong sự giao tiếp. Nghĩa là ông vượt bộ râu cá trê, rồi cười rất khả ố :

- Tôi tuy có tuổi, song khác các cụ già khác. Tôi dung hòa được cả già trẻ. Già, tôi cũng chơi. Mà trẻ, tôi cũng chơi. Thời ai, tôi cũng chơi được...

Tuy lúc ấy lòng ngổn ngang mà Hòa cũng vẫn có thể bật cười. Cười cái trò «dung hòa» của ông Hàn. Thật đúng như câu : «Cha nào con ấy». À, có khác là khác ở chỗ ông Hàn thì thạo quá, mà con ông lại «chum» quá.

- Thưa cụ, tôi muốn thưa cụ một điều.

- Dạ, ông muốn dạy gì ?

- Tôi muốn thưa cụ về việc hôn nhân của em tôi.

Hai ngón tay lại đưa lên xoe tí râu :

- À, à, hai mươi năm này thôi đấy mà. Tôi đã đặt trước mười cái ô-tô rồi đấy, ông Phán ạ. Gớm, đắt quá, họ bắt chẹt tẹt, chỉ đi vòng quanh hai phố thôi mà những... một giờ tiền.

- Tôi thưa với cụ, cuộc hôn nhân này không thành được đâu ạ.

Như bị kiến lửa đốt, ông Hàn giật nảy, ông há hốc miệng :

- Ông Phán bảo thế nào ?

- Em tôi đánh giầy cho tôi về, nói với tôi rằng nó không bằng lòng, và lại xin với cụ, cụ thôi đi cho.

Cái chén đang ở tay ông Hàn bị đặt ngay xuống khay:

- Ấy chết, thế nghĩa là thế nào ? Sao lại thế ạ ?

- Thừa cụ, vì em tôi nó không bằng lòng.

- Sao tôi không thấy ông Cả nói gì ?

- Anh tôi cũng đến bây giờ mới biết ạ.

Ông Hàn lắc đầu luôn mấy cái

- Ấy chết, sao lại lòi thôi thế ! Tôi đã thu xếp đâu đấy xong cả rồi mà.

- Không được ạ, việc vợ chồng là việc hệ trọng. Anh tôi vì không biết chuyện riêng của nó, nên mới nhận lời cụ. Nhưng bây giờ nó cứ nhất định không bằng lòng thì đành phải thôi đi chứ ạ.

- Ấy chết, thế thì nhỡ cả. Không thể được. Thiên-hạ người ta cười chết.

- Cụ nên nghĩ kỹ xem, nếu em tôi về làm dâu cụ mà nó cứ «sì-sì» cả ngày, tất cụ cũng không chịu được. Đáng lẽ tôi không nên nói chuyện riêng của nó ra, vì rất

có hại cho thanh danh gia đình tôi. Song không nói, cụ không hiểu.

Thế là Hòa, vì muốn cứu đời em, đã phải đặt ra một chuyện tình của Bảo với một ông sinh viên trường Luật, để làm cho ông Hàn phải chán mà thôi đi.

Song ông Hàn vẫn không chịu, ông bảo Hòa :

- Được, ông Phán hãy để tôi lại hỏi ông Cả cho rõ câu chuyện ra thế nào đã. Sao lại có sự lạ thế ?

Ông Hàn lật đặt lại tìm Hưng ngay buổi tối hôm ấy. Ông thuật cả lại những gì «ông Phán» đã bảo ông, thì Hưng bảo ngay :

- Ấy, cụ đừng nghe, chú nó nói nhảm. Nó định ngăn trở để làm mối cho bạn nó đấy. Chứ cô nó bao giờ lại có thể. Nhà tôi là nhà gia giáo (!) Cái nghề con gái sắp xuất-giá thì nó sụng-sịu thế thôi. Chứ đưa nào nó lại mừng rơn lên để cho chị em bạn nó chế nó.

Ông Hàn, mặt tươi hắn, ông bô bô :

- Ủ, có thể chứ lì. Tôi bảo quái, sao đằng nhà lại có sự lạ thế. À, à, ra ông Phán lại định làm mối cho bạn.

Hưng sợ chưa chữa ổn, phải giáng luôn một chùy, mà giáng vào đầu em, nghĩa là chàng phải «bịa» một

chuyện bêu xấu em, để cho ông Hàn tin. Bằng một giọng kín hờ, Hưng ghé vào tận tại ông Hàn :

- Thôi, bây giờ cũng là người nhà cả rồi, nói thật với cụ, cụ cũng chẳng cười. Chú cháu thì tính hay chơi, chả biết đâu vay mượn của bạn mất nghìn bạc, rồi bây giờ lại toan làm mối em.

Rồi làm bộ buồn rầu :

- Cái cảnh tôi khổ thế đấy, cụ ạ.

Ông Hàn hóa ngay lên, ông vuốt râu :

- Ủ, có thể chứ lì, chứ đời nào lại có cái chuyện là thế.

Rồi cười một cách bí-mật, nín vai Hưng vào sát mình, nói nhỏ

- Thảm nào, tôi trông ông Phán cũng có bộ sắc sảo.

Sợ chưa đủ làm cho ông Hàn tin, Hưng lại nhân thể cái «thảm nào» của ông, lên luôn một cái án nữa :

- Khổ lắm, cụ ạ. Chú cháu phá hại tôi bạc vạn rồi đây. Chỉ cò bạc, cô đầu quanh năm.

- Chết ! Thế sao ông không giữ ?

93 | Chết Trong Cõi Sống

- Thì cụ tính, cụ tôi mất đi, nhà có ba anh em, thành thử cứ thương em.

Ông Hàn vung tay, «thuyết» ngay :

- Ấy, thương thế không được. Ông phải bảo ông Phán mới được.

Một kẻ thương em chính tông cũng không có bộ mặt thiếu-não hơn Hưng lúc ấy. Khi không, chàng được là nạn nhân của một «ông» anh có em hư, khổ vì em, «chết» tiền vì em :

- Chẳng nhẽ nhà có ba anh em, không thương chú ấy, chú ấy lại bảo ghẻ lạnh.

Ông Hàn lại dạy khôn ngay :

- Ấy chết, không được, không được, không thể thương thế được.

Bài học ông Hàn dạy cho «ông Cả», ông không ngờ ông Cả lại rành rọt hơn cả ông. Không biết cái chỗ «hắc lờ» của mình, ông Hàn được thế, cứ dạy khôn mãi :

- Nếu ông không giữ cho ông Phán thì rồi có ngày hồi bất cập đây.

Ông Hàn hạ tiếng «hồi bất cập» với một cái nheo mắt, kèm theo cái hắt hàm.

* * *

Trước ngày cưới một hôm, Bảo bỏ đi. Nàng lại ở với Hòa. Thật là cả một đại-họa giáng trên đầu Hưng. Chàng gằm thét như con thú mất môi. Chàng tức tốc đến ngay nhà Hòa. Thấy mặt Hòa chàng hét :

- Thế này ra chú định giết tôi có phải không ? Chú định giết tôi có phải không ? Chú mà không bảo nó về thì tôi không còn anh em gì với chú.

Vợ Hòa thấy anh chồng giận dữ, len lét đứng ngoài sân, không dám ra chào. Hòa vẫn thản nhiên :

- Tôi đã bảo anh từ trước, sao anh không nghe tôi. Bây giờ anh còn trách gì ?

- Chú bảo thế nào ? Chú thử nghĩ xem chú ăn ở thế có phải không ? Chú bỏ nhà đi, lấy quàng lấy siên, vợ con gì cái thứ mèo mả gà đồng ấy ! Bây giờ chú lại định giết em à ?

Hòa nghiêm sắc :

- Anh nên nhớ, anh không nên phạm đến chuyện vợ con tôi.

Hưng làm to việc ngay :

- Có phải chú định giờ lý ra với tôi, có phải không? Chú có biết rằng vì chú mà tôi điêu đứng bao nhiêu không ? Nào, thế bây giờ nó ở đâu, chú bắt nó về cho tôi.

Hòa không chối, nói ngay :

- Tôi không thể giao nó cho anh được. Anh nên biết rằng chỉ trong vài hôm nữa, tôi và nó sẽ bỏ nơi này mà đi. Chứ ở đây, tôi thấy khổ lòng lắm.

Hưng thất sắc, chàng đang hung hăng, ngồi phịch ngay xuống ghế :

- À, ra thế này là chú âm mưu, chú định giết tôi đây. Anh em giết nhau là thế này đây.

Thở róc một lúc, chàng bỗng đứng phắt dậy :

- Nếu chú không bảo nó về cho tôi, tôi sẽ làm cho ra chuyện cho chú xem. Tôi không thể để yên cho chú muốn làm gì thì làm đâu.

Phần Thứ Tư

Cuộc hôn nhân của Bảo không thành, bao nhiêu tội lỗi, chỉ thằng bếp là gánh cả. Và chỉ vò rượu thuốc của Hưng là khốn khổ, khốn khổ ở chỗ cứ phải róc ngược lên hàng chục lần.

Thúy lúc này mới chán ngán cảnh chồng con. Nàng tranh tui đến cái nỗi hiếm hoi của mình. Bốn năm năm giờ sống cạnh chồng, chả bao giờ được nghe một lời ấm lòng, không bao giờ được nhận một cử chỉ yêu đương, Thúy đã sống lặng thinh với cái băng giá của đời thiếu phụ. Mỗi khi xảy ra chuyện bất như ý trong gia đình, nàng chỉ được trông cái đầu gật gù của chồng trước cái hỏa lò đỏ rực với đĩa cá mực, với đĩa muối hạt tiêu.

Còn Hưng, chàng chỉ róc nỗi phiền muộn của chàng vào những cái chén hạt mít cầm lọt thỏm trong lòng bàn tay. Chàng lì lì lầm lầm cả ngày, lì lầm như thế để thỉnh thoảng lại hừ hừ như người căm tức. Mà chàng không căm tức sao được. Hai em chàng đã bỏ chàng đi mất. Chàng bị tai bị tiếng với những «bà con» là có em hư. Nào thiên hạ có biết đâu rằng Bảo đi Sài gòn với anh. Họ chỉ đồn Bảo lòng lên đi theo nhân tình. Thật là bêu riếu, thật là em giết anh. Giá như người ta, cái phút tan-hoang của gia đình làm cho Hưng tỉnh ngộ. Tỉnh

ngộ vì mình đã xử tệ với các em, để các em phải lìa bỏ gia đình. Không không, bao giờ Hưng lại có thể nghĩ ra cái điều «khốc hại» ấy. Chàng chỉ thở ngán than dài cho số kiếp mình. Các em rất một màu hư rồi. Ai hỏi thăm, chàng cũng chỉ nhăn nhó như người đau bụng kinh niên:

- Em tôi nó giết tôi.

Ai cũng an ủi một vài nhời, ai cũng nói được một vài câu an ủi sự bất hạnh của chàng. Chỉ có một người, phải, chỉ có một người là không bao giờ an ủi chàng cả. Chẳng những thế, người ấy lại càng khùng khỉnh với chàng. Thỉnh-thoảng lại còn chọc gan chàng bằng những lời kết tội :

- Cậu lại còn oán các em. Chú cô ấy không oán cậu thì thôi. Cậu không thương các em cậu, để họ phải đi ; gặp ai, cậu cũng rêu rao là các em cậu giết cậu. Ấy may mà chú ấy đem em chú ấy đi, không thì rồi sau này về nhà người ta, nó cũng bỏ nó đi thôi.

Thế có chán đời không ! Các em đã phản thì chớ, có độc một bà vợ, bà vợ cũng lại phản nốt. Hễ ngồi gần nhau là y như kiếm chuyện, y như sinh sự.

Còn bà cô ruột nữa, từ ngày cháu đi, mặt lúc nào cũng như người mất cắp. Hỏi thì hàng giờ không cất tiếng lên được. Có nói thì lại bù lu bù loa đòi đi ở chùa. Cứ thế này mãi, chàng cũng đến buồn mà chết thôi. Ở nhà để trông thấy mọi người phản đối mình à ! Thế là chàng bắt đầu đi chơi cho nó «khuây khỏa». Chàng nhờ đến người bạn văn-sĩ. Giá lúc này lại rủ Phú xuống nằm dưới xóm, tri-kỷ một đêm cho nó hả lòng sầu, cũng không phải là thừa. Nghĩ thế, lập tức chàng thắng bộ. Mặc dầu đang bị nấu ruột gan vì gia cảnh, chàng cũng không quên bôi tí nước hoa vào ve áo, khi sắp đi. Chàng dặn bà Cai :

- Đêm nay, chưa biết tôi có về không. Chốc nữa, bà cứ cho nó đóng cửa hàng.

Bà Cai lại nhăn nhó :

- Anh không mượn người bán hàng, tôi làm thế nào được. Ai người ta hỏi gì, cứ ù ù cạc cạc.

Chàng gật lấy gật để :

- Được rồi, để mai tôi về hăng hay.

Chàng đến vào lúc Phú đang cặm cụi viết. Chàng rón rén lại cạnh, đập vào lưng. Giật mình, Phú quay lại, thấy bạn, nở một nụ cười :

99 | Chết Trong Cõi Sống

- Đi đâu mà chĩnh tề thế ?

- Đến rủ anh đi chơi đây.

Ngạc nhiên, Phú hỏi :

- Chơi đâu ?

- Đi hát.

Càng ngạc nhiên hơn, vì đã bao lần Phú rủ, Hưng có đi đâu.

- Anh có việc gì, hôm nay lại hứng thế ?

Chàng nói như người chán sự đời :

- Ở nhà mãi cũng thế, đi hát một hôm cho nó «khuây khỏa».

Nói xong, chàng giục ngay :

- Thôi, mặc quần áo đi anh.

Phú đứng dậy sửa soạn, chàng bèn ngồi xuống ghế. Bỗng chàng kêu lên :

- Gớm, cái anh này chỉ được cái chơi đồ cổ ! Viết những thứ này thì ai xem ?

Đang chải đầu, Phú quay lại, cười :

- Sao lại không có người xem ? Anh tưởng ai cũng chỉ thích rượu như anh. Đang lúc lòng người đóng cửa, tôi cần phải gọi họ về «tình thương». Tôi tin nếu tôi viết hết một «sê-ri» này, thế nào cũng có tiếng vang.

Hưng bữu môi :

- Tiếng vang, ai người ta gàn như anh ! Thời buổi này lại định lèn triết lý vào đầu người ta cho vỡ đầu, ai người ta chịu.

Vốn đã biết bạn chỉ nhìn đời trọng sự chọn các vị thuốc ngâm vào vò rượu, Phú không đáp lời, chỉ cười.

Đã đi ra đến đầu phố, Phú còn xin phép quay lại :

- Tôi quên không để chìa khóa tủ cho thằng Hải, chốc nữa nó về lại không có tiền ăn phở.

- Chú ấy đi đâu, bây giờ chưa về ?

- Đi «bíp». Nó đang khảo cứu về các môn triết-học Âu-Á.

- Hay viết dặn chú ấy, chốc nữa có về, xuống chơi.

- Chết, không được. Và nó cũng chẳng đi đâu. Nó đọc sách suốt đêm ấy.

Phú quay lại, mấy phút sau chàng ra, đem theo một quyển sách dày. Hưng hỏi ngay :

- Đi hát, còn đem sách làm gì ?

Phú cười, cái cười «cựu truyền» :

- Cứ đem đi rồi thì xem.

- Anh rõ thật lẫn-mẩn !

Hai người vào một nhà hát có tiếng ở Vạn-Thái. Đến khi cô đầu đem trống ra, Hưng mới mời bạn chỗi chết. Thì ra chàng chẳng biết trống phách là cái gì.

Phú ngạc nhiên về chỗ thỉnh thoảng nói đến chuyện hát xướng, Hưng vẫn khoe : tuy không hay lai vãng nhà hát, song trống hay đệ nhất.

Hưng không ngờ Phú ngồi cầm châu một cách đĩnh đạc lắm. Lại càng không ngờ hơn, khi nói chuyện với người đào hát, Phú lại thông tỏ ngỗ ngang cái giới son-phần này đến thế.

Phú gọi mua thuốc phiện. Hưng hưởng ứng ngay. Nhưng chàng lại vội hỏi các cô đầu xem có ai biết tiêm

thuốc không. Phú gạt ngay :

- Thôi, để tôi tiêm, các chị ấy tiêm thì chỉ bôi lên mặt tàu mà hết.

Đến lúc nằm đối diện nhau hút, Hưng mới hỏi Phú bằng tiếng Pháp :

- Sao bảo anh không chơi bởi gì cơ mà ? Anh thạo gớm nhỉ.

- Có chứ, sao lại không ?

- Sao bảo anh phải lo-liệu gia đình ?

- Lo mà vẫn chơi. Tôi cần phải sống nhiều để có tài liệu viết.

- Chú Hải có biết anh hay đi hát không ?

- Biết chứ, vì thế, nó cứ muốn xin đi làm để giúp tôi.

- Thì để cho chú ấy đi làm có được không ?

- Tôi không muốn.

Tuy nằm hút thuốc với bạn, song bao nhiêu chân tay mất mũi của Hưng đều để cả vào đào Dung ngồi cạnh. Còn Phú, chàng chỉ tiêm thuốc, nói chuyện văn-chương với bạn. Hưng tuy nghe, song lắm lúc bị hỏi, chẳng biết

bạn hỏi gì, chỉ ầm-ừ. Thấy bạn chỉ «hướng» cả về «cô bé con» ngồi cạnh, Phú bèn cười, bảo Dung :

- Chị Dung bạn này hát nhằm một chữ ở khổ thơ đây nhé.

Thưa ông, tại em học truyền khẩu.

- Chị có muốn được làm bà tham không ?

- Thưa ông, em chả dám ạ. Em đâu lại được cái hân hạnh ấy.

Hưng nhìn Dung, cười rất si :

- Sao lại chả dám ?

Phú đỡ ngay :

- Chị ấy còn làm gái đấy.

Dung ỏn-ẻn :

- Thưa ông, em nói thật đấy ạ.

Biết bạn đã «mê tơi», Phú bèn giúp vào một tay, cốt ý để nâng Hưng. Chàng ngồi nhòm dậy, chỉ vào Hưng :

- Chị Dung chưa biết, bạn tôi đây chung tình có tiếng đấy nhé. Không như người ta đâu. Chị mà yêu bạn tôi

thì này, đủ, đủ, đủ. Đủ cả bắc lẫn dầu.

Dung, cái bé con này chỉ bé ở chỗ mới mười chín tuổi, ở nhà hát, chứ thực ra nàng rất «lớn» ở kinh-nghiem. Nàng đã «ngủi» thấy ngay : cái ông khách đang cầm tay nàng, mân mê các ngón khen lấy khen để là nỡn nà, là xinh xẻo, là một cái «ví» rất nạc. Con mắt nhà nghề đã cho nàng biết ông khách «quéo» lắm đấy. Có thể, nếu khéo đặt phao, chưa biết chừng câu được cả một xúc lụa, một chai «ô-cô-lô» cũng nên. Và chưa biết chừng, lại cả một cuộn bạc to bằng cái giò lụa một cân cũng nên.

Đã đến phút «Lã-Bổ Phụng-Nghi-Đình», Hưng tit mắt, chàng mới tỏ cho đào-nương biết cái «còm còm» ở túi quần sau. Chàng hỏi ngay Phú :

- Anh dùng lê táo nhé ?

Đã từng được chứng kiến nhiều anh Lã-Bổ ở nhà hát, Phú nhận lời ngay. Dung quay gọi thằng bếp bằng thứ giọng rất đài các. Thằng bếp lên, Hưng cầm cái ví đập xuống xập :

- Mày đi lấy cho tao một hộp thuốc nữa, hai cân lê táo, một cân nho, hai chai «săm-pa».

Chàng mở ví, để «tên hên» trước mặt, chọn hết giấy một trăm lại đến giấy hai mươi đồng. Chàng đưa cho nó ba chục, với một câu rất hách-dịch :

- Đi nhanh, nghe không,

Đồng tiền làm tắt cả những công việc «tự-tình» cho quan-viên ở nhà hát. Từ lúc Hưng bỏ ví tiền vào túi thì mặt Dung sáng bật hẳn lên. Và nàng ngồi nhích vào Hưng, không phải để Phú giục như lúc này.

Hưng đưa tay cầm giọc tâu Phú mời. Hút xong, chàng nói ngay, cũng bằng tiếng Pháp :

- Trông «em» có vẻ quý-phái.

Phú thừa biết con «lợn» của bạn đã bắt đầu lên tiếng. Chàng gật đầu và nói theo :

- Chứ gì, ở nhà hát cũng nhiều giai nhân chứ.

Dung, hàm răng trắng đều như vẽ, ngâm thơ :

- Các ông nói bằng tiếng ta cho em nghe với,

Phú nói ngay :

- Bạn anh khen em đẹp đấy.

Dung đưa tay lên che mặt :

- Gớm thôi, các anh đừng chế em.

- Anh nói thật đấy.

Rồi đang tiêm, Phú ngừng tay, ngắm Hưng, rồi lại ngắm Dung :

- À, thế mà cũng đẹp đôi đấy nhỉ ! Trông cũng đáng cậu đáng vợ đấy.

Và đằng hắng mấy tiếng :

- Nào, thế có muốn bách niên giai lão với nhau thì cứ nói với tôi một tiếng, tôi giúp hộ cho.

Cả hai con mắt của Hưng đều nhắm nghiền. Không phải chàng ngủ. Đời nào chàng lại «lơ đễnh» thế, tuy ngày thường ở nhà, chỉ nói chuyện với vợ được hai câu là chàng đã ngáy khò khò ngay.

Đang nói lia-lịa để «làm ăn» cho bạn, Phú mới chợt nhớ đã phạm vào tự ái một người. Người ấy từ nãy đến giờ vẫn ngồi ngoan ngoãn bên chàng. Chàng quay lại, hỏi một cách rất dịu dàng :

- Em Mai có hút thuốc không, anh tiêm cho một điếu.

Mai lễ phép :

- Thưa anh, không ạ.

Chàng kéo cái chăn, ủ lên chân cho Mai :

- Chân em lạnh quá nhỉ.

- Vâng ạ.

Chẳng lẽ từ nãy bạn nói cho mình nhiều thế, mà bây giờ đến «tua» bạn, mình lại ỳ ra, Hưng nhí-nhoẻn nói sang :

- Này chị Mai ạ, nhà báo đấy. Chưa vợ đấy.

Thật là cái «chum» chỉ có thể nói được cái gì rất «chum». Phú vội cải chính ngay :

- Anh ấy nói thế đấy. Anh thì báo gì, có báo ăn.

Mai cười e-lệ :

- Em biết rồi.

Hưng lại hỏi ngay, tuy nói, tuy hỏi, song bao giờ tay chàng cũng mơn mơn bàn tay của Dung :

- Em biết thế nào nào ??

- Em biết ông Phú đây vẫn hát ở bác Phong em.

Phú đặt tàu, nhìn lại Mai một lượt, rồi gặt đầu :

- À, thôi anh nhớ rồi. Trước em hát ở nhà bà Phong ở Khâm Thiên chứ gì ? Thảm nào, lúc mới vào, anh cứ ngờ ngợ.

Chỉ nói xong câu chuyện «hàn huyền» ấy nữa là Phú lại tiếp-tục công việc mỗi mai của chàng. Hưng thỏa lòng lắm, vì được bạn tặng bốc để có thể «sĩ-diện» với Dung.

Chuyện mãi - nói là chuyện thì không đúng, vì chỉ có mình Phú nói - khi đồng hồ báo một giờ, Phú liền giục Dung mời Hưng đi nghỉ. Thật là Hưng đã sung sướng đến tột bậc. Cả đến cái chuyện chàng mong đến «nấu ruột» cũng được bạn khởi xướng hộ. Mà lại khởi xướng một cách rất lịch sự :

- Thôi, chị Dung mời anh tham đi nghỉ đi. Kéo thức khuya, mai dậy sớm mệt. Đến sở lại vật thì buồn lắm.

Đến khi Hưng về giường riêng rồi, Phú mới bảo Mai ghé xuống cạnh chàng.

Bấy giờ chàng mới xem sách.

Một lát sau thì có tiếng chân đi ra.

- Kìa, anh chưa đi ngủ à ? Ồ kìa, lại đọc sách à ?

Rồi Hưng sà xuống cạnh bạn, nói bằng thứ tiếng trong hơn trước :

- C'est une jeune fille très noble.

Phú hiểu ngay, hiểu cái chữ «nộp» của những anh si tình. Chàng chỉ mỉm cười :

- Tất nhiên.

Rồi chàng lại giục ngay :

- Thôi, đi nghỉ kéo mệt.

Sáng hôm sau, Hưng vừa bước chân vào nhà, bà cô chàng đã đưa cho một phong-bì. Chàng trông thấy chữ em, vội xé ra xem.

Thưa anh,

Bây giờ chúng em không còn ở Hanoi nữa, em mới viết thư về cho anh. Đáng lẽ em viết đã lâu, song em cốt ý chậm trễ để anh có thì giờ nghĩ lại. Không phải em dám oán trách anh đâu, song những sự anh xử đối với chúng em, kể cũng hơi khe khắt.

Anh xét xem, để mất đi, đời chúng em hoàn-toàn trông cậy vào anh. Thế mà với em, anh đã bắt em thôi học, ở nhà trông hàng cho anh. Giá em cứ được học, có lẽ không bị đốt nát như bây giờ. Song em cũng chẳng lấy thế làm hận. Không được học ở nhà trường, em cũng đã được học ở đời. Không phải nói thế là em «ca tụng» cái sự học hành dở dang của em đâu. Còn với em Bảo thì anh lại bắt nó lấy một người mà mắt nó không ưa, lòng nó không thuận. Giá em không nghĩ ra, đem nó đi, có lẽ bây giờ nó đã phải chết rồi. Hay ít ra cũng lạc loài tận đâu rồi.

Em kể lại ra đây, không phải để kết tội anh đâu. Em không dám thế, dù thế nào, em cũng phải giữ đạo anh em. Sở dĩ trước kia em phải giữ một thái-độ rất «chắc» với anh, là vì em cần bệnh vực cái lẽ làm người của em.

Hiện nay, vợ em và chúng em cũng được thanh thoi. Đời sống không đến nỗi thiếu-thốn lắm. Em nói thế để anh yên tâm.

Em chỉ xin anh nghĩ lại, nghĩ lại để đối với cô và chị Thúy cho phải hơn. Cô, như anh đã thấy, thương anh và chúng em hơn con. Cô chẳng may góa bụa, nội ngoại chẳng còn ai là thân-thích, trông cậy có mình anh. Anh cũng nên thương cô. Ý cô muốn bầu hậu thì anh bầu hậu cho cô, để cho cô được yên lòng, vui với những

ngày còn lại. Như thế cũng là cách anh đền đáp công ơn thầy để đã sinh thành ra chúng ta.

Và chị Thúy, anh cũng nên âu yếm chị hơn. Em xem ý chị ấy cũng có chỗ bất mãn.

Em Bảo, em đã giảng-giải cho nó nghe về sự anh ép-uổng nó. Em bảo nó rằng : Anh vì thương nó, muốn cho nó được nhàn nhã tâm thân, nên mới gả nó cho một người giàu có, chứ không phải ghét-bỏ gì nó. Nó cũng đã nguôi lòng.

Em cũng lại xin nói để anh yên tâm, người vợ mà anh vẫn lo cho em là không chắc có ở đời kiếp với em không, thì người ấy khá lắm. Tuy ngày mai thì không ai lượng trước được, song em cũng không nhầm lắm đâu.

Thành tâm dâng anh mấy lời, mong anh xét cho.

Nay kính,

Hòa - Bảo

Hưng xem xong, chàng chỉ chép miệng, và nói với bà Cai một cách dè bủ :

- Đây, ông ấy viết về trách-móc tôi đây.

Nói xong, chàng vội đi ngay. Chàng sợ đứng lại, cô chàng sẽ lại hỏi lời thôi.

Hôm ấy, chàng đã ngủ mê-mệt. Chiều đến, chàng thức giấc. Đã lâu lắm, có lẽ từ ngày chàng lập gia đình, chiều nay chàng mới có một mối buồn mênh-mang. Tất nhiên là cái buồn nhớ mùi hương phấn. Chàng đã toan mặc quần áo để lại đến rủ Phú đi hát, song lại thôi. Thằng người so-kè ở trong chàng vẫn ngóc cổ dậy. Vì châu bát tối hôm qua đã làm hỏng mất một nửa cái «còm còm» của chàng.

Nhưng quái ác làm sao, chàng vừa xua được cái buồn hương phấn đi thì mộttai nạn đã xảy đến để chàng bức mình. Thế là chàng vùng vằng ra đi. Tai nạn ấy là bà Cai đến hỏi chàng về tin tức các cháu. Và bà đã khóc thút thít trước mặt chàng.

* * *

Phú trông thấy chàng là hỏi ngay :

- Anh lại đến rủ tôi xuống hát chứ gì ?

Hưng mỉm cười :

- Ừ, thì hát tối nữa đã sao.

- Hôm nay tôi bận viết.

- Ô, anh này lạ chữa ! Mai viết đã làm sao ?

- Thôi, hát luôn một chết. Tôi không đi được đâu.

- Thôi, đi với tôi tối nữa, mai thì thôi. Buồn lắm, anh ạ.

- Anh mê con bé đấy à ?

Hung cãi ngay :

- Tôi mà anh bảo mê à ? Đời nào tôi lại mê những người ấy.

Phú giờ tay ngăn ngay ;

- Không nên nói thế. Dù sao, anh cũng đã nói với người ta một lời yêu đương.

Hung nhún vai :

- Ô, anh này hủ thật. Nói cho nó có chuyện. Thế cứ nói là mê à ? Thôi, chuyện mãi, mặc quần áo đi anh. Chậm rồi.

- Tôi đã bảo tôi không đi được.

Thấy Hung nhất định không nghe, Phú bắt đắc dĩ phải bảo :

- Tôi nói thế này thì anh phải hiểu ý tôi nhé. Anh là nhà buôn, không nên say mê cô đầu. Vừa mất tiền, mất công việc, mà chẳng ích lợi gì cả. Tôi là kẻ cần có nhiều kiến văn để viết, thỉnh thoảng hát xướng để moi móc những gì sinh hoạt ở chốn son phấn ấy thì còn được. Chứ anh, nhất định là không nên. Một trăm anh nhà buôn mê cô đầu, anh nào cũng siêng liêng, thất cơ lỡ vận.

- Ô hay, sao anh lại bảo tôi mê ?

- Không mê mà anh lại đòi xuống hát hôm nay.

- Thì ở nhà buồn.

- Thì ta ghìm cái buồn lại.

Ghìm cái buồn thì Hưng ghìm thế nào được. Chàng ghìm để làm gì, khi đời chàng, không đi hát thêm một đêm cũng chẳng biết làm cái gì khác. Vì thế nên chàng nhất định bắt Phú mặc quần áo.

- Không, tôi đã bảo anh, tôi không đi đâu mà. Chắc anh đã biết tính tôi, khi tôi đã nói không là không.

Hưng nói mãi, khấn khoản mãi mà Phú cũng vẫn không chịu đi.

- Tôi đi hát mất tiền, phải nhịn đói, song tôi còn lợi được một thứ nó cần cho ngòi bút của tôi. Anh, anh mà đam mê, chỉ có mà tan nát cửa nhà. Nếu anh không nghe tôi, anh cứ đi. Còn tôi, tôi không thể dưng vào sự phá tán gia-đình bạn một cách gián tiếp.

Không thể làm thế nào được, Hưng đành về.

Thực tình, không phải có bạn, Hưng mới đi hát được. Chàng chưa quý bạn đến thế. Mục đích đi hát của chàng là vì bàn tay đã nghiện một bàn tay búp măng khác. Và đi hát với Phú, chàng được thỏa lòng về chỗ được tâng bốc. Mà lại tâng bốc một cách khéo léo, lịch sự.

Đi đến nửa đường, bỗng chàng tức mình, vì bạn đã không chịu đi với chàng. Thế là chàng quay phắt lại. Nhất định cứ đi hát, không có Phú thì đã làm sao. Chàng bèn đến tìm hai người «bạn tỏ tâm» của chàng mọi ngày.

Chầu hát hôm ấy, thật là cả một trò múa rối. Và cả một cảnh hội «cát-tó». Chỉ có ba người mà không phân biệt được tiếng ai vào với ai. Các bạn chàng đã nói nhảm hơn chàng, đã dùng tay chân mắt mũi nhiều hơn chàng. Và đã chẳng nói hộ chàng được tí gì cả. Vì ai nấy cũng còn tiếc không có thêm miệng và chân tay để «phụng sự» ái tình. Đã thế, ai còn thừa thãi cái gì để

«thù phụng» chàng. Chính Dung đã phải nói nhỏ với chàng :

- Các anh ấy nghịch quá !

Chàng khó chịu lắm, khó chịu mà vẫn phải ngậm tằm. Hai người bạn của chàng chẳng những đã «chinh phạt» phần đất của mình, còn thỉnh thoảng «xâm lăng» một tí sang địa phận của chàng. Nghĩa là Dung cứ thỉnh thoảng phải vùng người ra phía chàng và thét lên :

- Gớm, anh này nhả quá !

Chàng đã chết cay chết đắng về chỗ sở sàng của bạn. Lúc này chàng mới nhớ đến thái độ nghiêm chỉnh của Phú hôm qua. Chàng tiếc đã chẳng nhẫn nại nói thêm mấy câu, họa may Phú chịu đi chẳng. Và có phải phút này, chàng đỡ được cái họa «chối mắt».

Có thể mà thôi đâu, đang ồn ào như vỡ tổ ong, bỗng một tiếng quát :

- Con này hỗn nhỉ !

Rồi đến một tiếng bốp. Thì ra một ông bạn đã làm gì Dung không biết, và nàng đã «thủ tiết» với «anh tham» thế nào không biết, để cho ông bạn nổi hung, tát cho một cái nên thân.

Rõ thật rầy rà. Một bên là bạn, một bên là người yêu. Xử thế nào cho toàn vẹn bây giờ. Chỉ có cách xin lỗi cả bạn lẫn người yêu thôi chứ.

Nhưng cái ông bạn vừa «nốc» xong hai cốc «vại» bia, cứ nhất định sấn sổ đòi đánh Dung nữa, và bô bô :

- Đã đi hát, nó lại còn làm bộ. Ông lại cho vào lục sì bây giờ.

Thật là hàm hồ quá, ai lại đi nói như thế, đi mặt sát một bông hoa như thế. Chàng chỉ còn có một việc lạy van ông bạn chối chết. Mà có xong cho đâu. Ông bạn nhất định không chi tiền hát và hô anh em về. Chàng còn biết làm thế nào hơn được, đành phải nghe bạn. Nhưng cũng đã nói nhỏ với Dung :

- Để chốc anh quay lại.

Để cho bạn về nhà rồi, Hưng mới đến ngay tìm Phú. Chàng nói hết đầu đuôi với Phú và ghen ngào :

- Thôi, anh thương tôi, anh xuống với tôi đêm nay nữa thôi. Chẳng nhẽ để thế không tiện. Chúng nó tệ quá.

Không ngần ngại, Phú đi ngay. Chàng ngạc nhiên về chỗ bạn bằng lòng xuống «giúp» mình một cách dễ

dàng như thế, nên lúc ngồi xe, chàng hỏi Phú :

- Có phải ban nãy anh còn bận viết ?

Phú chỉ âm ừ, vì biết có nói cũng vô ích, chàng đáp xuôi :

- Phải.

Phú không nói, bởi chàng biết không đời nào bạn hiểu được chỗ ý nhị của lòng mình. Sở dĩ chàng bằng lòng đi ngay, là bởi thấy cần phải chữa lại cái chỗ «dã man» của những «ông» bạn Hưng ban nãy. Và để an ủi Dung, người con gái đã bị xấu hổ đến tê tái như thế.

Xe vừa đỗ, Hưng đã sòng-sọc vào. Chàng vừa đẩy cánh cửa đã thấy Dung đang nhoẻn miệng cười, ngồi trên đùi một quan viên. Chàng thất sắc, thì ra nhà đã có hát. Nhưng may, lúc ấy Phú còn đang giả tiền xe.

Dung vội nói ngay :

- Mời các anh lên gác.

Rồi Dung bảo một cô đưa Hưng lên.

Khi đã sắp bàn đèn xong, phán ở ngôi thứ đầu đây, Phú mới cất tiếng. Chàng xin lỗi Dung về chỗ ban nãy các «ông ấy» đã thất thố với nàng. Còn Hưng thì mặt

lầm lầm, nằm vắt tay lên trán. Phú tưởng bạn buồn vì đã bị các «ông ấy» ban nãy «hành hung» người yêu, bèn an-ủi :

- Thôi, chẳng may các anh ấy say, nhớ ra như thế. Chứ mọi khi, các anh ấy nhã-nhận lắm cơ mà.

Con người chuyên «vá-víu» này có biết đâu rằng Hưng buồn là vì vừa được chứng kiến một tấn kịch «ngoại tình».

Nhưng đến khi Dung bảo Hưng vào trong buồng để hỏi riêng câu chuyện thì chàng đã tươi tỉnh, không còn có cái tay vắt ngang trán nữa.

- Vì em vừa bị các anh đánh em, nên cái bọn quan viên nhà dưới đến hát, em phải «chuyện trò» như thế. Trong bọn cũng lại có một ông «ác» như bạn anh lúc chập tối.

Phú đang tiêm thuốc thì có tiếng âm âm chửi bới ở dưới nhà. Rồi tiếp đến tiếng quát :

- Lôi cổ nó xuống đây, chúng ông không là tiền, là gạch à ?

Rồi tiếp đến một tiếng chân thoăn thoắt lên thang. Một có chạy lên, hót hải bảo Dung :

- Chị có xuống ngay, không họ phá nhà đây.

Dung vừa toan xuống, Phú đã gạt ngay :

- Không phải xuống, để anh xuống anh bảo họ cho.

Phú xuống một lát, rồi quay lên. Tiếng Ôn ào dưới nhà im bật.

Dung, mặt xanh xám, hỏi ngay :

- Có việc gì không anh ?

- Không, việc quái gì !

Nhưng nửa giờ sau thì Phú bảo Dung xuống xin lỗi họ. Một lát, Dung lên, nàng tươi cười :

- Anh Phú nói gì với họ mà em xuống, họ cứ cười và đuổi quày quày lên.

Mai nói ngay :

- Thế mà lúc này, các ông ấy làm như chém giết người ta. Sao bây giờ lại tử tế thế.

Mai nói xong, nhìn Phú một cái nhìn thiếp phục. Phú chỉ cười :

- Bí quyết đi hát đây. Gặp một trăm đám như thế rồi đây.

- Anh làm thế nào hỏi anh ?

- Đã bảo bí quyết thì đừng hỏi nữa.

Nói xong, chàng âu yếm nhìn Mai.

* * *

Đêm hôm ấy Dung đã đổ đủ hai thùng nước mắt vào cái «chum». Nàng đã khóc, khóc ghê lắm. Nàng đã vịn vào cái «tát» của bạn chàng và vịn «bắt bớ» của bọn quan-viên nhà dưới ban nãy để thở than cái đời «xương-hát» của nàng. Và gọi cái tình «tháo cũi xổ lồng» của tình nhân.

Hung đã an ủi đào nương và hứa sẽ lấp cho thật kín bề trầm luân.

Từ sau cuộc cầu cứu ấy, Phú không đi hát với Hung nữa và cũng đã cặn lời khuyên bạn không nên bèn-mảng đến nhà hát. Chàng đã kể tất cả những gì đã qua trong những mẩu đời của các «đàn chị» cô đầu cho Hung nghe, để thức tỉnh bạn :

- Tôi không bảo họ là vô nhân nghĩa. Tôi không bao giờ kết-tội họ. Tôi chỉ mong anh nhận-chân một điều : Nhà hát là để hát cho người ta nghe. Ai muốn nghe hát thì đến. Và ở đấy, chỉ có những cuộc chơi bởi chốc-lát. Ai định tìm son sắt ở đấy, người ấy sẽ thất bại, và rồi cuối cùng là phá sản, là tan-nát. Nhưng cũng như câu cách ngôn : «Bụng đói không có tai, khi mất người ta no thì vành tai bị lấp kín». Phú cứ việc nói, mà Hưng thì cứ việc đi hát. Nghĩa là cứ xuống với «người yêu trăm năm» của chàng.

Và, éo le thay là tạo-vật ! Được đâu chưa đầy ba tháng giòi thì tai-họa đòi quan-viên trói chặt Hưng. Dung đã có chữa. Thế này mới thật quái ác. Lấy vợ thì năm năm không đẻ, mà đi lại vụng trộm với cô đầu thì lại có con. Cái đặc biệt của các quan viên là có thể nghi ngờ kẻ rất thân tín phản bội mình, chứ không ai đi nghi ngờ cái thằng bé hay con bé nằm tròn trĩnh trong cái bụng tròn trĩnh của một người tình nhân cô-đầu lại không phải là con mình.

Hưng đến báo cái tin ấy cho Phú với một vẻ mặt héo queo. Có lẽ chàng đã phải làm ra thế để tránh những chê-trách của bạn. Song chàng không ngờ Phú đã nói với chàng một cách sőt sảng :

- À, thế thì phải lấy, chứ không thể để «en» ở nhà hát được nữa.

Bấy giờ Hưng mới ngỏ tình-cảnh của mình. Chàng nói với một giọng buồn thiu :

- Khó quá, anh ạ. Tôi mà lấy nó thì rồi ăn nói với nhà tôi ra sao ? Giấu được mãi đâu.

Nghĩ một lát, Phú nói ngay :

- Riêng tôi, tôi nghĩ không nên giấu chị ấy, không những vì cái lẽ giấu cũng không được, còn bởi một có rất thiêng liêng : chúng ta không có quyền giấu vợ con những việc quan hệ đến họ, đến ta.

Hưng lo lắng :

- Nhưng anh bảo đời nào nhà tôi bằng lòng cho tôi lấy vợ lẽ.

- À, thì đó là chỗ mà anh cần phải nỗ lực.

- Hay là tôi bỏ quách ?

Phú tròn xoe mắt :

- Không được, nhân cách một người không cho anh cái quyền ấy.

- Nhưng nếu nhà tôi không bằng lòng ?
- Thì đây là chỗ anh cần phải nỗ lực.

Ngừng lại một phút, Phú, mắt sáng tia sáng tinh-anh :

- Kể ra cũng khó, không phải dễ. Lấy thêm một người vào gia đình mà bảo toàn được yên vui là việc khó làm. Mà bỏ một người mang cái giọt máu của mình trong bụng, cũng lại không thể. Nếu anh không thu xếp cho ổn thỏa, thế nào trong hai điều tệ hại, anh cũng phạm một.

Lại ngừng một phút, Phú nhìn ra ngoài, lơ đãng. Chàng hạ giọng :

- Cho nên, tôi đã bảo anh từ trước, không nên dan díu với họ, vì tôi biết những gì ác hại sẽ xảy đến. À, nếu tôi thì lại khác. Đằng này anh, tôi có nói thực, dù anh giận cũng xin chịu, anh lại không có một mực sống đủ cảm cân trong gia đình. Thế thì anh làm thế nào thu xếp êm đẹp được.

Thúy đã biết chuyện. Nàng hỏi chồng một cách đột ngột :

- Có phải cậu lấy một người cô đầu không ?

Hưng chối bai bai. Thúy cười nhạt :

- Nếu cậu đã lấy người ta, sao cậu lại phải chối ? Tôi nghe như người ta lại có con với cậu nữa, có phải không?

Hưng thất-sắc, chàng líu lưỡi :

- Không, không, ai bảo mợ thế ?

Thúy để cho chồng chối một thôi một hồi, rồi mới đỡ:

- Tôi đã biết, sao cậu lại còn giấu tôi ? Nếu tôi tiêu-mọn như người ta, tôi không hỏi, để rồi đi theo rình cậu, có phải tôi bắt được quả tang không ? Nhưng không, tôi không bao giờ hạ mình đến thế. Có phải vì tôi muộn mằn mà cậu cần có con nối dõi, cậu lấy người ta, thì tôi cũng bằng lòng. Nhưng cậu phải cho người ta về đây.

Nhưng Hưng lại chối dữ hơn, chàng viện tất cả tên giống vật để thề. Lại để cho chồng thề hết hơi, nàng mới lại nói :

- Nếu tôi tai-ác với cậu, tôi làm bộ tin cậu, nhưng tôi giữ diệt cậu ở nhà từ giờ không cho cậu đi đâu, liệu chừng cậu có thể bỏ bằng người ta từ giờ đến sang năm được không ?

Bị dồn đến một chỗ không thể lùi, Hưng mới thần mặt. Thúy biết ý đã đến lúc nên nói rõ, bèn rất bình tĩnh:

- Đây này, tôi nói thế này để cậu hiểu. Tôi không như những hạng vợ cả cơ-cầu ác-nghiệp khác, ngon ngọt dỗ dành cậu để cậu cho người ta về rồi hoặc hành hạ, hoặc hăm hại người ta. Nếu cậu sáng-suốt, cậu có thể hiểu tôi không bao giờ hèn thế. Tôi chỉ muốn cậu cho người ta về, là để tôi khỏi mang tiếng với thiên hạ là ghen tuông, để cậu khỏi phải lén lút. Hai nữa, đưa trẻ khỏi bị khổ sở. Và đỡ tủi nhục cái đời đàn bà của người ta. Dầu sao, người ta cũng là đàn bà như tôi. Có chồng mà ngày đêm pháp phủng sợ vợ cả đến chửi bới thì nó ê tiện lắm.

Trước Hưng còn chưa dám tin, song Thúy nói thêm một vài nhờ nỡ thì chàng thú ngay. Thúy bèn bảo chồng cho gọi Dung về.

Hưng mừng cuống cuống. Chàng không ngờ việc to tày đình như thế mà lại thu-xếp trong nháy mắt đã xong. Chàng tin ngay lời một lão thầy tướng Tàu rằng ngôi sao chiếu mệnh của chàng tốt, tuổi đời không bao giờ mắc tai nạn. Chàng tin ngay được thế, vì cái việc hai em chàng bỏ chàng đi, chàng có cho là tai-nạn đâu.

Việc đầu tiên của chàng là đến báo ngay cái hi-tin ấy cho Phú biết. Chàng đến nhà Phú vào lúc Phú đang ngủ

trưa. Chàng đâm cửa, gọi âm-ĩ. U già ra mở, bảo cho chàng biết hai cậu u đang ngủ, thì chàng sùng sộ :

- Ngủ cũng gọi dậy !

Thế là chàng chạy uà vào buồng ngủ, nện giầy vang nhà. Chàng tung chăn, làm cho Phú giật mình. Vì quý bạn, gia dĩ là kẻ đức độ, Phú không hề trách bạn về chỗ phá giấc ngủ của mình.

- Gì mà âm ỹ thế ?

Hưng hoa tay như người trúng số :

- Đại cát, đại cát ! Giời thương đệ rồi.

- Gì thế anh ?

- «Ma phẫm» đã bằng lòng cho đệ cho mẹ con nó về rồi.

Nổi mừng thay bạn làm cho Phú hết buồn ngủ. Chàng nở một nụ cười tươi tắn, vừa đưa tay vuốt tóc, vừa hỏi :

- Thế à, chị ấy đã bằng lòng rồi à ? Nói thế nào mà khéo thế ?

Hưng ba hoa ngay :

- Úi chà, đệ thì anh còn lạ gì. Trị gia rất nghiêm. Tuy đệ nể thế thì nể thôi, chứ lúc đệ đã bằng lòng, đệ đã phải nói một câu, thì «en» phải nghe ngay.

Phú hiểu cái chỗ «phải nghe ngay» của vợ bạn rồi. Cái chỗ ấy, chàng nhận thấy đã lâu, mỗi khi lại chơi nhà Hưng. Chàng đọc thấy trong sự lạnh lùng trên khuôn mặt Thúy, một cái gì như bẽ bàng, như khinh miệt. Và chàng biết rõ ràng cái «phải nghe ngay» cũng là ở sự lạnh nhạt ấy mà ra. Song chàng cũng bảo :

- Ủ, thì thế nào chẳng xong, là mình lo xa thế thôi chứ. Chị ấy là người đức hạnh lắm.

Hưng lại ba hoa :

- Chẳng đức hạnh cũng chẳng được với moa, moa đã có phép.

Phú trông thấy tất cả cái ba hoa của một tâm hồn kém cỏi. Biết bạn chỉ «trung sơ» thế thôi, chứ vĩa. Vì chàng còn lạ gì cái người bạn «chum, vại» của mình. Song chàng cũng trách một cách gián-tiếp :

- Sao anh lại bảo không đức hạnh không xong với anh ? Đàn bà họ nể mình, mình cũng nên trọng họ chỗ nể ấy. Chứ tôi hỏi anh, anh có nhớ trước đây anh lo lắng thế nào không ? À, sao lại khỏi vòng cong đuôi

thế? Nói thế, phụ lòng chị ấy.

Một cái hàm-thiếc đóng ngay vào hàm, Hưng hết ba hoa ngay. Chàng chữa then :

- Thì người ta sợ, cho người ta nói thế đã sao nào! Anh chỉ hay bẻ ọe.

Trước khi về Hưng còn dặn :

- Chiều nay thì mẹ con nó về đây. Anh lại chơi mừng cho đệ nhé.

Phú vội kiêu ngay :

- Chiều nay còn bận, anh cho tôi khi khác.

Thực ra, chàng chẳng bận gì cả. Phú là con người như thế. Khi đã có một việc cần phải đi, cần phải có mặt chàng, thì không bao giờ chàng để lỡ. Song tất nhiên chiều nay thì chàng không thể đến. Đến để chứng kiến cái vẻ lạnh lùng pha trộn một chút khinh khi của Thúy đối với chồng thì chàng không thể. Dầu sao, Hưng cũng là bạn chàng. Và hơn nữa, dầu sao Hưng cũng là đàn ông. Mà cái cảnh một thằng chồng bị móc bởi những cái nhìn khinh thường của vợ, nó thảm lắm.

Hưng hí hửng đến với Dung. Chàng bô bô ngay từ cửa :

- Mình đâu, chú Lụa đâu ?

Dung đang ngủ, bị phá giấc, gắt om :

- Cậu làm gì mà rầm nhà lên thế ?

Hưng lật tung chăn vợ :

- Dậy, dậy, dậy, tôi bảo. Đi về, đi về

Dung kéo chăn lại, gắt to hơn :

- Ô hay, làm cái gì thế này ? Đã rượu ở đâu về, sặc sụa cả lên thế này ?

Chàng cụt hứng, đứng phắt dậy :

- Gắt với ai thế ? Người ta bảo đi về, lại còn gắt.

Không hiểu tiếng «đi về» có nghĩa gì, và đang ngái ngủ, Dung cau mặt :

- Cậu làm cái gì mà như người điên ấy. Có để cho người ta ngủ không ? Giận thì đi về đi.

- Thế ngồi dậy tôi bảo nào !

- Bảo gì thì bảo đi, nằm cũng nghe được, không phải ngồi.

Hưng đã chịu quen những sự gắt gỏng như thế ngót một năm nay, từ ngày lấy Dung. Người vợ lẽ cô đầu này đã biến cái «chum» thành ra cái «cong». Nghĩa là nàng đã ra oai chừng độ một trăm bận, đủ để vẽ đôi râu vào cái cằm nhẵn thín của Hưng, và cho nó cái hình quặp vào.

- Thu xếp rồi, cho con về, tôi đã bảo với chị cả xong rồi.

Dung gân mặt một cách rất bướng bỉnh :

- Thu xếp cái gì ? Đi về cái gì ?

Tuy gắt thế, song nàng cũng đã hiểu. Hưng không biết, nhắc lại :

- May quá, tôi đã thu xếp với chị cả xong rồi, mình cho con về đi.

Dung bật ngay dậy, nàng hỏi như người sinh sự :

- May là may thế nào ?

Rồi nàng bĩu môi :

- Gớm nhỉ ! Lại phải may mới được cơ à. Tôi chả về đâu, mà may với lại mắt.

Rồi bằng một giọng rất hờm hĩnh, nàng vừa đưa tay hất tóc về đằng sau, vừa nói :

- Tôi lấy chồng thì nhà tôi, tôi ở, tôi chả phải về đâu hết.

Hưng chỉ «giỏi» với đàn bà khi vắng họ thôi. Chứ trước mặt Dung thì chàng là cả một con tôm bị bỏ lò.

- O kìa, thế phải về nhà chứ.

Rồi cái má phính phình ra, nịnh một câu :

- Mợ mê ngủ ấy hẳn thôi.

Câu ấy làm cho Dung đứng phắt ngay dậy :

- Chả mê ti nào sất.

Rồi chỉ vào mặt :

- Đây, trong xem có mê không ?

Và lẩm bầm :

- Đi thì chớ, về đến nhà thì ba hoa. Người ta đã bảo người ta không về lại cứ...

Rồi nàng cheo mồm một cách chế nhạo :

- Nay bảo thu xếp, mai bảo thu xếp, nay chị cả, mai chị cả... Từ giờ tôi xin cậu, cậu đừng đem chị cả nhà cậu xuống đây mà nói với tôi nữa.

Hung vẫn mềm như... anh chàng bị vợ cự. Chàng nhũn nhặn, cái thứ nhũn nhặn của những kẻ «chín bỏ làm mười» :

- Góm !

Chàng vừa mới nói có thể, đã bị Dung sùng sộ :

- Góm cái gì ? Góm cái gì ? Ai làm gì mà cậu góm ?

Giá không bị mắng vuốt mặt chẳng kịp chàng đã nịnh được vợ câu này :

- Góm, hể cứ lúc nào mợ ngủ dậy là đến hay gát.

Bị cự húng, Hung chỉ còn có một cách là ăn xin bằng mặt. Nghĩa là cái mặt tròn như nắp chap bông dùm dó như... cái mặt anh chàng bị vợ cự.

ưng ra về với hai bàn tay mõi rừ. Mõi vì vuốt mặt không kịp. Chàng không ngờ Dung lại quái ác đến thế. Bây giờ về, chàng biết nói với Thúy thế nào ? Rồi chàng lo, lo thất ruột. Chàng lo nếu một ngày kia, Thúy gặp Dung, mà Dung lại hỗn hào như thế, thì rồi chàng biết xử thế nào ? Bây giờ chàng mới thấy hối đã không nghe

lời Phú. Nhưng một khi mà cái bụng còn phải thừa cái thứ thất lưng da hạng đại, thì cái hồi cũng chỉ dài bằng cái thất lưng da.

Tất nhiên là chàng chẳng dám về nhà. Về để làm gì ? Về để lại phải chịu tội luôn một lần nữa à ? Chàng đến cầu cứu Phú. Phú, người bạn rất sắc cạnh của chàng trong cuộc đời, thế nào chẳng hiến được một kế vạn toàn.

Mới trong thấy chàng, Phú đã hỏi ngay :

- Chị ấy không bằng lòng về, có phải không ?

Ngã xuống cái ghế gần nhất, Hưng hỏi lại :

- Sao anh biết ?

Phú cười :

- Tôi biết từ lâu, chứ có phải bây giờ mới biết đâu.

Hưng tròn xoe mắt :

- Chết ! Anh biết từ trước, sao anh không bảo tôi ? Nó nói với anh thế à ?

- Đời nào chị ấy lại dám nói với tôi thế.

- Thế sao anh biết ?

Phú không đáp, chàng chỉ hỏi lại :

- Thế chị ấy bảo với anh thế nào ?

- Nó nhất định không về. Tôi định đến đây nhờ anh. Anh xuống anh bảo hộ tôi mấy câu, thì may ra nó nghe.

- Anh mà không nói được, thì tôi biết bảo chị ấy thế nào ?

Hưng vuôn vai, rồi ngáp :

- Anh cứ làm ơn giúp hộ tôi, nó nể anh lắm.

Nghĩ một lát, Phú nhận lời :

- Được, anh cứ về đi, có thể nào, chốc tôi trả lời.

Đang uể-oải, bỗng Hưng ngồi phắt dậy :

- Ấy chết, thế thì chết tôi. Anh bảo tôi về thì nói với nhà tôi thế nào bây giờ ? Thôi, anh cứ đi giúp tôi, tôi đợi anh ở đây vậy.

Phú đi về đã thấy Hưng đang ngáy khò khò ở trên «đi vắng», để cả giày ngủ. Chàng đánh thức Hưng. Bùng dậy, Hưng hỏi ngay :

- Thế nào, nó có bằng lòng không hở anh ?

Phú lắc đầu :

- Không anh, chị ấy bảo sợ chị cả làm lôi thôi chị ấy.

Kể ra thì Dung đã nói khác thế, song Phú không nhắc lại cho bạn biết.

Trông hình thù Hưng lúc ấy thật đúng với câu : «Bơ phờ như anh chờ vợ đẻ». Cổ áo thì sọc-sệch, «ca vát» lỏng lẻo, tóc rối hơn lòng.

Ở nhà Phú ra, Hưng đi thẳng về nhà. Chàng chỉ còn có cách nói dối Thúy là Dung đi vắng. Nhưng Thúy biết ngay.

Nàng hỏi thẳng :

- Có phải cô ấy không chịu lên ?

Hưng lại chôi bai bãi. Nhưng cũng như lúc ra đi, chàng bị Thúy gõ vào sự thực :

- Tại sao cậu hay thề thề ? Cậu không ngượng với tôi thì cậu cũng phải biết ngượng với cậu chứ !

Rồi nàng nói rất khúc chiết, để cho chồng không thể chối :

- Tôi đã nghe người ta mách tôi, cô ta là đáo đẽ lắm. Chắc cậu bảo, cô ta không chịu về chứ gì ?

Hưng không thể còn chối, chàng thú nhận cả. Thú nhận thế, để rồi nói như khai :

- Thôi, tôi đã chót có con với nó, mợ thương tôi.

- Ý cậu muốn thế nào ?

Thúy hỏi câu ấy hai ba bận mà cái nậm rượu vẫn chưa bật nút. Rồi đến khi chính nàng lại phải trả lời lấy câu hỏi, thì Hưng gật đầu.

- Cậu muốn tôi xuống bảo cô ta về chứ gì ?

* * *

Những kẻ nhớn như sống bơ thờ cái đời sống hòe-sói, ngày tháng là những cuộc du hí, nó chiều theo cái xác, có cái đức đặc biệt là dễ quên cảnh cũ. Phải khóc, họ khóc để quên rằng mình là người. Được cười, họ đã cười một cách rất thô tục, cười cái cười bộc tuệch của giống đười ươi. Họ có thể nói những điều để cho mọi người ngỡ rằng đời họ chưa có một lần cay cực. Họ chân chân cái mặt, cơ chừng như từ thừa lọt lòng, họ chưa có phút sầu thảm nào. Những kẻ ấy, cần phải có một cái loa ở bên tai họ. Cái loa ấy hét vào tai họ, để

luôn bên nhắc nhở cho họ biết những dĩ vãng tôi sẫm trên cái đời đã có một lần tối sẫm của họ.

Nhắc nhở cho họ để triệt bớt những vênh vang khả ố, những «hạ mục vô nhân».

Lúc này Hưng lại nói lớn hơn ai hết. Cái tật cố hữu của chàng là cái thói hay ba hoa, lại được chàng áp dụng. Trước mắt cái người bạn mới cách đây một tuần lo méo mặt vì nỗi vợ lẽ tai ngược không chịu về, bây giờ thoát hạn, trong bảnh bao gồm, Phú chỉ cười thầm, chàng cũng không hề có ý tưởng khinh miệt bạn. Nếu không có một tâm hồn phong phú để chứa những cái «lọ» của bạn, Phú đã chẳng dung được con «dẽ-cùi» của mình hàng chục năm nay. Cho nên phút này, Hưng mới đang nói như ông tướng, nói như người có cả trái đất và mặt trời ở trong túi. Nhìn bạn sùng sính trong cái «ba-đờ-suy đờ vin» to gần bằng cái chăn, luôn luôn tra thuốc vào «bóp» mà cười thầm. Phú cười, cái cười hồn nhiên của những kẻ yêu bạn, yêu cả những cái khó lọt mắt lọt tai mà trong lúc «phờn», bạn đã xuất sản ra.

- Phải để cho chú ấy tự lập mới được. Anh cứ chiều chú ấy thế, rồi sau này ra đời, chú ấy biết đằng sẫm nào mà rờ.

Nụ cười chứng tỏ cái lòng dung người rộng như bể, luôn luôn bám ở môi Phú. Ngót nửa giờ đồng hồ, từ lúc Hưng đến, Phú chỉ nghe, và chỉ gật đầu. Chàng đã từng sống triệt-để những tình cảm nên thâm hiểu cõi nguồn sự «ba hoa» của Hưng lúc này. Chàng hiểu bạn chàng đã có cái mừng của kẻ chết hụt, nên mới như khurou thề kia. Vì biết thế, nên Phú cứ để cho bạn nói. Chàng rõ rằng, một khi người ta «tai qua nạn khỏi» người ta cần phải nói, nói như người ốm khỏi «ăn giả bữa».

- Con trai, phải để cho họ vùng vẫy.

Giá Hưng đừng phạm vào địa hạt tư-tưởng nó là nơi mà chàng mù mịt hơn «sâm», Phú sẽ cứ để cho chàng «thuyết» cho sướng miệng. Song, yêu bạn thì yêu, Phú không thể để cho bạn ngộ-nhận một quan điểm về nhân sinh. Chàng liền nói, chàng nói để soi tỏ cho bạn :

- Anh nên nhớ, có người đi năm hồ bảy biển mà là ngồi lì một chỗ. Có người chỉ ngồi đan dỏ ở xó nhà mà là vùng-vẫy. Chỗ quan hệ là sự vận hành của cái chí, chứ không phải sự xê dịch của cái chân. Nói thế, không phải bảo cứ ngồi rù ở nhà. Nhưng cũng không phải cứ hét ầm lên là cần phải vùng-vẫy, mà rút cục chỉ vùng vẫy có độc cái gót. Cái chai đóng kín nút, ném xuống bể, trôi hết ngũ đại dương, lúc trở về cũng vẫn rỗng ruột. Nghĩa là chẳng có tí nước nào cả. Vùng-vẫy là thả

cái chí theo những hướng mây, chiều gió, chứ không phải lê thân khắp chân gòai mặt biển để chẳng làm gì. Sự đi cũng phải có cái nghĩa mới xứng đáng với cái nghĩa đọc nghìn quyển sách chẳng bằng đi con đường dài. Nếu không, đi chỉ là làm tội đầy tớ xếp «va-li», và tốt bụng với thằng bé bán nước chanh trên tàu. Em Hải tôi bây giờ cần học hơn cần đi. Tôi muốn nó đọc sách năm năm nữa đã, rồi nó muốn ngang dọc thế nào cũng được. Một tí tuổi đầu định bôn tẩu, anh bảo chỉ làm khổ «ký-ninh» chứ tích sự gì.

Hưng cười nhạt phèo :

- Chú ấy, anh còn bảo một tí tuổi đầu ?

- À, kể tuổi thì nó gần ba mươi đây. Nhưng nếu tính thế này thì anh trả lời tôi xem nó đã được bao nhiêu tuổi.

Hưng gạt thuốc lá canh cách xuống bàn, lắng tai nghe.

- Đây nhé, từ năm mới đẻ đến lúc lên bảy thì tất nó chưa biết một tí gì, ngoài sự ăn bốc và đái rầm. Từ lên bảy đến mười lăm thì nó mới đi đứng được một mình không cần có người dắt. Từ mười lăm đến hai mươi hai thì nó sống trong nhời nói của cổ nhân. Từ hai mươi hai đến hai mươi năm, nó mới bắt đầu biết nó là người. Có

đúng thế không nào ? Thế thì tôi hỏi anh, nó đã đủ tư cách để bò sang Hồng Kông, Thượng Hải chưa ?

- Thế sao hôm nọ, anh Tân rủ tôi chung phần đem hàng thêu sang dự đấu sảo ở Mỹ, tôi không nghe, anh lại «sài» tôi ?

- Anh lại khác, anh vì không rời được ngưỡng cửa, nên tôi mới sài anh. Anh có cơ hội để mở rộng, tai mắt mà không đi là có tội với cái tai và cái chân chứ. Đây này, tôi nói thế này anh hiểu. Cái tai làm cho ta nghe được, bắt làm cho ta trông được chân làm cho ta đi được. Nói tóm lại, mỗi bộ phận thân thể là đều có công với ta. Vậy ta phải trả công nó. Nghĩa là phải có bổn phận với nó. Ta có thể nói mà không nói, tức là phụ cái miệng. Ta có thể cho mà không cho, tức là ta phụ cái tay. Ta có thể đến thăm một linh hồn đang quằn quại trong dưỡng đường mà ta không đi, là ta có tội với cái chân. Ta có thể nhìn một cảnh đau thương để khóc cái đau thương mà mắt ta vẫn ráo hoảnh, là ta không hết lòng với mắt...

Hưng lắc đầu như một kẻ chết ngáy vì ăn nhiều mỡ :

- Gớm, nghe anh nói mà rức đầu. Sống lại mỗi lúc có tội với cái nọ cái kia, thì cứ tội cả đời. Theo anh thì loài người, mỗi ngày phạm một trăm tội. Chẳng qua các anh

là nhà văn, các anh cứ nói cho nó to chuyện thế, chứ chính các anh cũng chả ai làm được.

Phú cười nhẹ nhàng :

- Thì hẳn rồi, biết và làm là hai thứ khác nhau. Nhưng cái chỗ khác là nhà văn không làm được một lúc, nhưng phút phút đều có lòng mong muốn mãnh liệt, mong làm trọn những điều biết.

- Anh bảo không cần đi, sao tôi trách thẳng Hòa nó không chịu ở nhà trông hàng cho tôi, anh cũng lại nói tôi ?

Thấy bạn vẫn chưa hiểu được ý mình, Phú lại phải nói :

- Không cần đi là xét thấy cần ở nhà hơn. Đằng này, sự chú Hòa ở nhà không cần gì cả. Ở nhà để dở dang cả một đời học hành, mà đương khi ấy, một cậu thư ký bán hàng mười tám đồng một tháng có thể thay cho chú ấy được, thì sao anh lại bắt nó ở nhà.

Hưng cười hòa giải, cái cười của những kẻ không bao giờ chịu bận tâm về một điều khó hiểu, mặc dầu cái điều Phú nói cũng chẳng cao xa gì.

- Chịu, chịu anh, thế nào anh nói cũng được.

Hưng về nhà đã có ba người bạn nữa ngồi đợi. Họ đợi Hưng về để rủ Hưng góp một phần vào sự mừng cụ giáo Nhã, thầy học cũ, khao thưởng thọ. Hưng nghĩ mãi mới nhớ ra, hồi nhỏ chàng cũng có học cụ giáo Nhã bốn tháng. Chàng uể oải :

- Đã mấy chục năm nay, tôi có đi lại đăng cụ đâu mà bảo thầy trò nhận được nhau. Thôi các anh chúc cho, tôi đến không tiện.

Một người trong bọn cười, bảo :

- Thì bây giờ anh đi lại cũng chưa muộn. Chúng mình là học trò cũ, lại ở gần đây. Đi lại cho nó phải đạo.

Hưng nói nhát gừng :

- Nhưng thế thì ngượng lắm.

Mỗi người nói vào một câu, rút cuộc, Hưng bỏ ra hai đồng bạc, chàng nói như người dẫn dỗi :

- Vâng, thì tôi cũng theo các anh. Nhưng xin nói trước, hôm ấy tôi không lại đâu nhé.

Tức thì một người trong bọn bảo ngay :

- Thôi, anh ấy đã không muốn thì thôi, mua bán gì mà nài ép, chẳng qua nghĩ tình thầy cũ thì đến, không thôi.

Rồi họ lục-tục kéo ra.

Hưng đưa họ ra cửa. Lúc vào, chàng gặp ngay cái nhìn cháy xém của vợ. Thúy nghiêm nghị trách chàng :

- Cậu thật không còn có tình nghĩa gì cả. Đi hát tiền trăm tiền nghìn thì được, mà mừng thầy vài đồng bạc không nghe. Cậu thật không xứng đáng...

Hưng cãi ngay :

- Nhưng mợ bảo từ đời tám vánh nào.

Thúy át ngay :

- Thôi, cậu đừng nói nữa. Vào mà nói với vợ lẽ cậu trong kia kia !

Rồi nàng chính sắc :

- Tôi nói cho cậu biết, chốc nữa thì tôi về đăng nhà. Bao giờ cậu dạy được vợ lẽ cậu thì tôi sẽ trở lại. Bằng không thì thôi.

Hưng biết lại có chuyện gì do Dung gây ra. Chàng làm bộ quát :

- Nó làm gì mợ ?

Thúy cười, nhưng rất nghiêm :

- Tôi có phải là người đẻ vợ lẽ ngược lại được đâu. Nhưng tôi không muốn nói, để cho cậu cái quyền ấy. Tôi xem cậu sẽ dạy vợ lẽ cậu như thế nào.

Một tuần lễ nay, Dung luôn luôn sinh điều đẻ chuyện. Nàng đã làm mình làm mẩy, khóc lóc hàng chục lần. Cứ những lúc Hưng đi vắng là nàng giở trò. Nhưng Thúy không nói; mãi đến lần này, nàng mới bảo chồng.

Thế là Hưng nghe xong, sầm sầm đi vào,

Thằng bếp rón rén đi ra, đứng lại ở cửa hàng, trước mặt Thúy và bà cai Tảo, đưa tay lên che miệng cười :

- Thừa mợ, con đi qua buồng mợ hai con, con nhìn trộm khe cửa, thấy mợ hai con nắm tóc cậu con, giật lấy giật để, mà cậu con thì vái như tế sao.

Thúy chùng mắt, đứng ngay dậy. Thằng bếp thất kinh. Nàng bắt nó lại gần, véo tai và tát nó một cái vào gáy :

- Ai cho phép mày dám nhìn trộm cậu ? Muốn sống lâu sau chừa.

Thằng bếp đi rồi, Thúy nhìn bà Cai : Hai cô cháu đều thờ dài.

- Thế nào con cũng về đặng nhà, bà ạ. Để xem cậu ấy dạy vợ lẽ cậu ấy thế nào.

Bà Cai đưa khăn tay lên lau mắt :

- Chị ở đây với tôi, chứ để mình tôi trông hàng thế nào được. Thôi, chị thương tôi.

- Bà cứ cho phép con thế. Để con xem ra làm sao.

Hai cô cháu đang nói chuyện thì Hưng ra. Chàng mặc bộ quần áo ngủ, tay cầm trùm chìa khóa, xóc kêu vang :

- Mợ cứ ở nhà, tôi đã bảo nó rồi, từ rầy nó không dám hỗn hào với mợ nữa.

Thúy cải chính ngay :

- Đòi nào nó dám hỗn hào với tôi. Có cái tôi thử để câu dạy nó xem sao.

Hưng ba hoa ngay :

- À, tôi đã cho nó một trận rồi. Mợ cứ ở nhà, không phải đi đâu.

Thúy, mặt lạnh lạnh :

- Tôi việc gì phải đi đâu. Tôi vì chưa muốn trói nó vào chân giường nên hãy để cậu dạy, xem ra sao. Xem có được không.

- À, tôi đã cho nó một trận rồi.

Đang nói chuyện với vợ, Hưng liếc trông thấy hàng cá thu đi bên kia đường, vội bảo ngay bà Cai :

- Bà, bà gọi hộ con hàng cá thu.

Thúy lắc đầu, nhìn chồng một cái nhìn như khoét thịt.

Hưng đang hí hửng giơ con cá lên xem thì bị giật mình vì một tiếng quát :

- Đưa giả dép đây. Chân như chân voi, xâu vào, hỏng của người ta !

Và một bàn tay đẩy vào lưng chàng. Thúy nhìn vợ lễ chồng xâu vào dép quay ngoắt đi, nhìn chồng, rồi nhìn bà Cai.

Để cho Dung đi vào rồi, chàng mới quẳng con cá lên mặt quây và lại sầm sầm đi vào. Nhưng sầm sầm để lúc Dung đẩy ra mấy bận không cho vào buồng, thì lại giở đến cái tài «quá quan» của hai bàn tay. Nghĩa là chàng

đã vái Dung một cách rất cẩn thận.

Hưng nói thế nào, Thúy cũng không chịu ở lại. Nàng chỉ nói rất đanh thép :

- Để tôi xem cậu dạy vợ lẽ cậu thế nào.
- Nếu mợ về thế, ông bà lại ngờ là tôi phụ mợ.

Thúy nhìn lồm đồm-tử chồng :

- Cậu đừng nói nhảm. Thầy để tôi không bao giờ ngờ như thế. Thầy để tôi hiểu tôi hơn cậu.

- Nhưng thiên hạ sẽ dị nghị tôi.
- Dị-nghị thế nào ?
- Rằng tôi nghe vợ lẽ...

Thúy giơ tay, không cho chồng nói nữa :

- Tôi xin cậu để yên cho tôi về. Cậu nói những câu khó nghe lắm. Thiên hạ người ta muốn nói thế nào thì nói, không có sao. Người ta bảo cậu dạy được vợ lẽ, mà rút cục vợ lẽ cậu vẫn nắm tóc, xé quần áo cậu thì có ích gì cho cậu ?

Ngừng lại một phút, rồi nàng nhìn chồng một cái nhìn thăm thăm :

- Dù thế nào, cậu cũng đã là chồng tôi. Mà tôi có một người chồng phải lạy lục một con cô đầu thì tôi nhục lắm. Vì thế nên tôi phải tránh cái nhục ấy. Xưa nay, tôi đã nhục nhiều lần rồi. Tôi xin cậu tránh cho tôi cái nhục phải trông thấy một người chồng bị vợ lẽ hành hạ nữa.

Hưng trợn mắt :

- Nó dám hành hạ tôi ?

Thúy xua tay :

- Cậu nói khê chứ, không vợ lẽ cậu nghe tiếng, rồi lại lạy khỏ.

- Ô hay, sao mợ khinh tôi thế ?

Thúy chỉ ngay lên tóc chồng :

- Cậu chối mà không thẹn với những ngọn tóc à ? Giá nó có miệng, nó sẽ tố-cáo cậu ngay. Cậu chẳng để cho nó bị nhục nhã là gì. Vợ lẽ cậu chả túm tóc cậu là gì ? Đáng lẽ tôi không nói ra đâu, song chả nhẽ lúc tôi đi, tôi lại không mách cậu được một điều có quan hệ đến nhân cách cậu. Tôi có thể quăng vợ lẽ cậu ra đường, lột quần áo lại đây, song không muốn làm nhục một người cũng là đàn bà như mình. Vợ lẽ cậu ngu-tối, không hiểu, tưởng dè làn được tôi. Cậu nên bảo nó, kéo một ngày

kia, tôi phải thay cậu dạy nó thì phiền lắm.

Đứa con bao giờ cũng là vấn đề quan trọng nhất đời. Càng quan trọng hơn, với một người như Hưng. Bao nhiêu lần to tiếng với Dung, thì bấy nhiêu lần Hưng đem đứa con ra để làm có tha thứ cho vợ lẽ.

Cứ mỗi bận Hưng tính đến chuyện mời Thúy về thì Dung lại kiếm có sinh-sự. Và cứ mỗi lần sinh sự như thế thì Hưng lại vò đầu, và tai mất bảy ngày. Dung lại lăn từ đầu giường đến cuối giường, lại ôm con khóc, kể lẽ lồi thối, và thứ nhất lại dọa tự tử.

Nếu cậu làm mẹ con tôi khổ-sở quá, thì mẹ con tôi sẽ cùng chết để nhà nước buộc tội vào cổ cậu.

Dung đã hoàn toàn đắc thắng. Nàng đã làm được chồng phải chiều theo ý muốn của mình. Nghĩa là Hưng đã phải mời ông đệ nhị nhạc phụ ở tận Thái Bình ra chơi. Và đã phải trả công cho nhạc phụ năm trăm bạc. Mụn con giai chẳng lẽ chỉ đáng giá có năm trăm, thế thì rẻ quá. Rẻ ở chỗ bố nó rất giàu, tội gì mà không khoét. Cho nên Dung đã làm đảo để ngay hôm ấy, nàng nói vật từng miếng thịt, đến nỗi Hưng phải thò ra năm trăm nữa, để ông nhạc về làm mười mâm, trước là trình gia tiên, sau là rửa mặt với làng nước. Chẳng những thế, lúc bố về, Dung lại còn trút hết cả tư trang gửi bố đem

về. Và đến khi Hưng biết, thì nàng chỉ cắt nghĩa có một câu thôi. Hưng chẳng những không mắng vợ thì thôi, lại còn mừng thầm.

- Vì cậu hay no người chán nết, nên tôi phải lo thân tôi. Tôi gửi cho ông cụ và bảo ông cụ bán ít cả đi, gom vào số nghìn bạc cậu cho, tậu lấy hai mẫu ruộng ở nhà quê. Nhỡ sau này cậu có chán ghét mẹ con tôi, thì mẹ con tôi còn có chỗ mà nương thân. Chứ tôi không phải cái hạng đã có con với nhau bị chồng bỏ, lại còn vác mặt đi lấy chồng lần nữa.

Một tháng đầu khi Thúy về nhà bố mẹ, thì ngày nào Hưng cũng đến. Nhưng đến quấy quả một lúc cho có mặt, rồi lại phải về ngay. Nhưng về thì ít ra cũng phải vào buồng để chịu tội với Dung hàng giờ. Dung thừa biết chàng lại nhà vợ mà giấu mình, nhưng cũng cứ dần vật :

- Hay là bây giờ tôi có con, tôi sò-sề rồi, cậu chán tôi, cậu đi tìm đứa khác thì cậu bảo tôi ?

Bè bạn thì ngoài Phú ra, Hưng không dám tiếp một người nào khác. Vì cũng đã nhiều lần, chàng bị cốp sung đầu vì cái tội chuyện gẫu với các bạn lâu quá, nàng cho gọi hàng ngày cũng chưa vào. Dung kết tội thế, chứ thực cũng chưa bạn nào nàng phải gọi đến hai

lần.

Hưng thì chàng cho là Dung không muốn rời mình ra nửa bước, nên vẫn «tha thứ» cho cái chỗ nhiều lần làm mất thể diện trước mặt bạn. Nhưng thực ra thì Dung đâu lại đến nỗi yêu chồng đến thế. Đây là cái thế trận bẻ gãy trục xe của nàng. Nàng chỉ sợ Hưng lân la trò chuyện với các bạn, rồi cái nghề tùm năm tùm ba, hay «tán láo», lại xui bầy, bàn khôn bàn khéo gì chẳng. Cũng là một cách bảo vệ «hạnh-phúc gia đình» của Dung.

Người vợ lẽ cô đầu này lại còn một «tắc tích» nữa để bảo vệ hạnh phúc, Lâu lâu, nàng lại ra cửa hàng tiếp những ông đầu chải mượt vào mua hàng một cách rất niềm nở, để cho mặt Hưng lại ỉu như cái bánh đa ngâm nước. Và để rồi lại có thể mắng như tát nước vào mặt :

- Cậu chỉ được cái ghen láo thôi, chẳng lẽ người ta vào mua hàng, lại sung sĩa với người ta à !

Giá không có cái họa Dung tiếp khách ngoài cửa hàng, thì chưa biết đến bao giờ Hưng để ý đến việc mượn người làm.

Tờ giấy «Ở đây cần người văng đơ, lương hậu» vừa dán buổi sáng thì buổi chiều bị bóc ngay. Một thanh niên rất sáng sủa đã bằng lòng với số lương hậu mười

hai đồng một tháng, cơm... nhà.

Từ ngày có cậu ký ngòi bán hàng, thì Hưng lại khổ về nổi cứ phải kèm riết cậu kỳ. Vì chàng sợ cậu ký tắt-mắt. Đòi người đã là bề khổ, đòi anh chàng chuyên bị vợ cậy những cái «cốp» lên đầu lại càng là bề khổ lắm. Không trông hàng thì sợ người làm táy-máy, mà suốt ngày ở cửa hàng thì lại bị Dung giày vò.

- Cái con nhí nhanh ban nãy, cậu chim nó phải không. Cậu cứ liệu đấy, tôi mà điên-tiết lên thì cậu đừng có trách tôi.

Thế là Hưng bị trói tròn bỏ vào dọ, không còn thở đảng nào. Chàng sút hẳn đi mất mấy cân, chỉ vì những cái lo lật vạt ấy.

Nhưng Dung đã gỡ tình thế cho chàng :

- Để tôi bảo thằng Cầu, em họ tôi, nó ra nó trông nom cho cậu, thì chẳng còn sợ gì nữa

Thực ra, Hưng không muốn. Chàng sợ nếu Thúy biết thì rồi bất ổn. Thế này ra vợ lẽ kéo bè kéo đảng vào để tiềm quyền rồi còn gì.

Song có phải cứ không muốn mà được đâu. Một kẻ cả đời chỉ sống cho độc những thỏa thích thấp hèn, có

bao giờ lại biết muốn, và biết không muốn. Chỉ những người dùng cái không muốn của mình để muốn cho người khác, và cái muốn của mình để không muốn cho người khác, khi muốn mới thực hiện được ý-nguyện. Chứ Hưng, đời chàng chỉ có thể muốn được độc có một chỗ : hét thằng bếp làm đồ nhắm cho thật tốt, và đánh phuồn bụng những món ăn cầu kỳ. Còn trăm nghìn cái muốn khác, cái thì bị thú-tính xóa đi, cái thì bị đôi râu quặp quặp mất. Dung linh lắm, nàng biết ngay Hưng sợ vợ cả, không dám mượn em họ nàng :

- Hay là cậu sợ em tôi nó ăn cắp ăn nấy của cậu ?

Nói thế, rồi nàng oà khóc. Khi người ta khóc là để bắt chẹt một người, nhất là bắt chẹt chồng, thì nước mắt dễ đến lắm.

Và nàng có khóc không thôi đâu, đã gian lại ngoan, nàng nói ngay một câu nó làm cho Hưng tắc kỳ ngôn-lộ:

- Em tôi thì cậu nghi là ăn cắp của cậu, nhưng nếu là em vợ cả cậu, cậu có nghi không ? Thì ra cậu ăn ở hai lòng, Thôi, tôi có thân thì tôi phải lo thân tôi. Mới có đây với đây, mà đã cháy nhà ra mặt chuột. Nếu tôi không thử cậu thế, tôi biết thế nào được cái lòng giáo-giở của cậu.

Bao nhiêu danh từ không được đẹp đẽ nữa, Dung đã dùng đủ để mệnh danh cho chồng. Thật là đúng với câu nhập nhân chi tội. Nào Hưng, chàng đã kịp nói gì để phải nghe một sớ tên «mỹ miều» như thế. Cái nghề con giun xéo lắm cũng quẩn, nửa là con người. Lần này bị «oan-ức» quá, Hưng bật lên cãi :

- Mợ hàm hồ vừa chứ, tôi không chịu được.

Chỉ mới nói có thế, Hưng đã được vợ lẽ đáp bằng một cái tách. Tiếng tách vỡ làm cho người ở nhón nhác. Và bà Cai chạy vào. Bà hiểu ngay cháu bà đang bị vợ lẽ hành hạ. Bà liên bảo :

- Làm gì mà to tiếng thế ? Không sợ hàng xóm, các ông các bà ấy...

Bà Cai chưa nói hết câu, Dung chu-chéo lên ngay. Rồi lăn vào xé rách mướp Hưng :

- À, ra cậu kéo cả nhà cậu giết tôi.

Bà Cai tuy hiền, song đã từng nhin như nhin com sống mấy tháng nay, bà liền mắng ngay :

- Chị này ra hồn thật ! Chị có muốn yên lành không nào ?

Dung nào có phải tay vừa. Xưa nay trong thâm lâm, nàng vẫn chủ trương : Cứ mỗi người nhà chồng, bất cứ ai, phải làm cho một trận đao-đẽ, mới mong trị được họ. Lửa đã nhóm, nàng chỉ việc ném pháo vào. Nàng đập ngay đầu xuống cái chăn bông, rồi xô lại bà Cai, giờ mặt :

- Bà giết tôi đi !

Bà Cai không tự chủ được, đẩy Dung một cái. Tuy bà đã có tuổi, song là người dầu dãi, gân cốt bà còn đủ để bắt một cái phản thít mềm như bún. Dung ngã, nàng chạy xô ra cửa, kêu ầm-ĩ. Hàng phố đổ lại xem đông. Trẻ còn vỗ tay «ê... ê... rầm» trước cửa.

Xấu hổ, Hưng quay lại vặc với cô, và đến khi một viên canh-sát đến, Dung mới chịu vào.

Nhưng bà Cai không chịu, bà nhất định phải trừ được con «giặc cái» ở cái nhà này. Đợi cho Dung về buồng rồi, bà mới xăm xăm đến. Tay bà cầm cái phát trần, bà đập cửa đánh thình, xông vào. Bà tóm lấy Dung, quật một hồi và nắm tóc quật xuống giường. Không phải Dung đã «hiếu, đẽ» đến bức chịu chết đòn đâu. Nàng cũng đã vùng vẫy chống cự, song không lại với bà Cai. Nàng kêu thất thanh, chửi rửa ầm ỹ. Bà Cai thì một tay nắm tóc, một tay vả vào mặt nàng :

- Mày muốn chết, bà cho mày chết. Bà nhất định đuổi mày ra khỏi cái nhà này đây.

Hung ở trên gác chạy xuống. Thấy chồng, Dung kêu to hơn. Hung gỡ tay cô ra và phát gắt :

- Thì việc gì bà phải đánh nó.

Hung không ngờ người cô vẫn lành như bột của chàng, phút này lại ghê gớm thế. Bà Cai chỉ ngay vào mặt chàng :

- Anh không dạy được vợ thì tôi dạy cho anh. Tôi bảo cho anh biết, nếu anh không đuổi ngay cổ nó ra, tôi sẽ không tha nó đâu.

Nói thế, bà lại toàn xô vào đánh nữa :

- Mày đã không muốn là người, bà cho mày làm súc vật.

Dung cũng vẫn kêu thét, vật mình chan chát xuống giường, song linh-khiếu bảo cho nàng biết, chuyện này thì to chuyện, không thể giở trò được nữa. Hung thấy vợ lẽ tả tơi, xót ruột, chàng can ngăn :

- Thế này thì còn ra thế thống gì nữa.

Bà Cai nhặt cái phát trần, đe ngay :

- Nếu anh không đuổi cổ nó ra khỏi nhà này, tôi sẽ gọi các cháu tôi ở Sài gòn ra, để chúng nó xử cho tôi.

Dù tai quái đến đâu, nhưng trái quá, thì cũng phải biết là trái. Dung tuy khóc mếu, vật-vã với chồng, song cũng biết ngay cái thể chênh vênh của mình. Hẳn thế, khi một con người như bà Cai đã phải xuống tay thì thôi, không ai có thể nói gì được. Hưng biết vợ lẽ trái, chỉ đành thờ dài. Chàng thấy cô quyết-liệt, sợ sẽ đến gọi Thúy thì lôi thôi, chàng đành phải xin với bà Cai chối chết.

Bà Cai không nghe, bà nhất định đuổi cho kỳ được Dung :

- Nếu anh không lấy lá dất tay nó ra khỏi nhà này, tôi sẽ làm cho nó phải đi.

Rồi bà hỏi một cách rất đanh :

- Hay là anh bênh nó, anh đuổi tôi đi ? Tôi thì nói cho anh biết, nếu anh xử không phải với tôi, tôi sẽ đi Sài-gòn ngay, bảo thằng Hòa, con Bảo chúng nó ra nhờ pháp luật xin chia gia tài thì anh đừng trách tôi. Đã thương anh, anh không biết, thì tôi phải xử thẳng tay.

Cái mạch máu cái bị bấm, Hưng rúm người. Chàng sợ lắm, vì chàng thấy bà Cai quyết-liệt quá. Bà cô chàng mà đã phải to tiếng thì chỉ có mà tan tành. Chàng đành

đầu-dịu :

- Thôi, tôi xin bà. Tôi đã chót có con với nó.

Thấy cháu sợ, bà Cai mới giảng-giải :

- Chẳng qua nó bắt thóp anh cần con, nó mới sinh yêu tác quái ở cái nhà này. Anh thử cứ tống cổ nó ra, xem nó đã dám vác con nó đi chưa nào. Anh có đuổi nó đi, đã có tôi. Tôi lấy đứa con cho anh.

Bà Cai phút này thì đáo để hơn những mục hàng sáo. Bà vì thương cháu mà đáo-để :

- Nếu anh không đuổi được, để đây tôi đuổi cho.

Rồi bà xắn tay áo, toan đi lại phía buồng. Hưng vội giơ tay ngăn cô :

- Thôi, tôi xin bà, bà tha cho nó.

- Nhưng anh phải đuổi nó ra khỏi cái nhà này cho tôi.

- Kìa bà, tôi đã xin bà. Nó không phải cũng như tôi không phải, tôi xin bà.

Đời Hưng, có lẽ lần này là lần đầu tiên chàng đã nói được một câu rất đúng. Thì hẳn rồi, cái kẻ không phải ở nhà này, không là chồng thì là ai. Làm sao chàng có thể

bắt thằng bếp làm những thứ đồ nhằm thật tốt cho được vừa miệng, mà chàng lại không bắt được vợ lẽ ăn ở cho phải. Và rượu thuốc hơi nhạt một tí, chàng đã phải thay ngay ; sao cái thói lằng lảnh ghen ngược của vợ lẽ chàng, chồng lại chẳng tìm cách «thay» nó đi. Thằng bếp không thể trái với miệng chàng, vò rượu không thể mất màu thắm, sao cái tai quái của Dung lại cứ đỏ như vông, đông như tiết.

Bà Cai, cả một đời nhẫn nhục, nhẫn nhục vì thương cháu, bây giờ cũng lại phải tàn nhẫn vì thương cháu. Cái xấu quyết liệt của những kẻ chịu đựng cho đến cuối cùng, khi đã không thể chịu đựng được nữa, thì nó sôi hơn dầu sôi. Bà linh cảm nếu không giáng cái roi dâu để giết con tà quái ác đi, đời cháu bà sẽ khổ. Và rồi gia đình cháu bà sẽ tan nát. Bà Cai chừng mắt nhìn Hưng bà hỏi một cách gắt gao :

- Bây giờ tôi muốn hỏi nó một điều, anh có bằng lòng gọi nó ra đây không ?

- Tôi đã xin bà rồi.

- Không, tôi có tha cho nó thì tôi cũng còn hỏi nó một điều đã, nếu anh không gọi nó ra cho tôi thì anh đừng trách tôi.

Biết không thể cưỡng lời cô, Hưng đành phải vào gọi Dung.

Cũng là lần đầu tiên Hưng bảo được vợ. Dung len-lét theo chồng ra. Bà Cai chỉ vào mặt nàng, hỏi rất phũ phàng :

- Con kia, mày có biết tao là ai ở cái nhà này không ?

Dung không đáp, nàng quay ngoắt vào.

Bà Cai hét lên một tiếng :

- À, con này giỏi !

Rồi bà vác cả cái ghế lao theo Dung. Dung tránh được, nàng vùng chạy vào trong nhà. Bà Cai dượt theo. Hưng nắm áo bà lại. Bà chỉ vào mặt Hưng :

- Anh có còn muốn được ở cái nhà này nữa không ?

Hưng bỏ bà ra là bà chạy tuốt vào buồng. Bà giơ chân đạp một hồi bật tung cánh cửa, rồi bà nhảy vào, đè sập lên Dung ; một tay bà nắm tóc, một tay bà vả vào mặt. Đánh chán, bà mới quát hỏi :

- Con kia, mày có biết tao là ai ở cái nhà này không ?

Dung đau quá, nàng hét hồn, vội đáp :

- Có.

Bà lại giờ tay định đánh nữa :

- Máy lại nói trống không với bà à.

Dung cuống quít, nàng ôm chầm lấy bà, lạy như cóc đế.

Bà Cai hất Dung ra, bà gí tay vào má :

- Tao hẹn cho mày nửa giờ nữa phải ra khỏi nhà này, và phải đẻ cháu tao lại.

Rồi bà gọi thét ra ngoài :

- Con vú đâu, bế thằng Lụa vào đây !

Vú em đang thập thò ở cửa buồng, vội bế Lụa vào.

- Thừa cù gọi con ạ.

Bà Cai chỉ vào thằng Lụa, chỉ vào Dung :

- Mày là đồ súc vật, mày không đáng nuôi cháu tao. Cho mày muốn đi đến đâu mày đi, tao bắt cháu tao đem về quê nuôi. Còn mày thì có đường có nẻo cút ngay !

Nói xong, bà quát con vú, bắt nó bế Lụa về cho Thúy. Dung hoảng, nàng chấp tay vái lia lịa :

163 | Chết Trong Cõi Sống

- Bà tha cho con, con xin bà, bà đừng bắt cháu.

Phần Thứ Năm

Thúy và vú em đến. Nàng hỏi chồng qua loa vài câu, rồi bảo vú em vào gọi Dung ra.

- Bà tôi giận thì bà tôi nói thế. Chứ con thì bắt làm gì của cô. Tôi thì tôi không ở đây nữa đâu, nhưng trước khi tôi đi, tôi khuyên có một điều, cô nên nghe tôi. Nhưng cô nên nhớ rằng không phải tôi nói để mĩa-mai cô đâu, tôi không bao giờ hẹp thế. Cô còn ít tuổi, đại dốt không nghĩ trước nghĩ sau, cư xử với chồng tồi-tệ lắm. Cô thấy mọi người không ai thèm chấp cô thì cô lại tưởng rằng người ta sợ. Nếu tôi là người không nghĩ đến phúc đức, tôi bắt thằng bé con lại rồi đuổi cô về thì cô cũng chẳng kêu ai được. Nhưng tôi làm thế để làm gì. Từ nay, cô nên chừa những cái thói tai ngược ấy đi thì rồi mới khá được.

Nói xong, nàng lên trên gác. Nàng đang soạn tủ áo thì Hưng lên. Hưng lại phía vợ, năn nỉ :

- Thôi, mợ thương tôi, mợ ở nhà, mợ đừng về đằng nhà nữa, tôi xin cam đoan với mợ, tôi sẽ đuổi mẹ con nó về quê.

- Cậu đừng nói nhiều nữa, tôi đã quyết định rồi. Không phải vì bây giờ cậu đã mang vợ lẽ con thêm mà

tôi bỏ đi. Cậu có nghe tôi bảo nó ban nãy không. Nếu tôi muốn, tôi cứ việc đuổi cổ nó ra khỏi nhà tôi.

Hung cướp lời ngay :

- Thì mợ để tôi đuổi mẹ con nó về quê ngay ngày mai.

Thúy cau mày :

Nhưng.. phút này thì tôi nói thật với cậu, tôi không thể sống cạnh cậu được đâu. Cậu tầm thường lắm. Suốt từ ngày tôi lấy cậu, tôi chưa hề thấy cậu ăn ở phải với một người nào. Các em, cô, họ hàng xa gần, bè bạn, thầy học, đứa ở, người nào cậu cũng xử mo muội cả. Cậu chỉ sống cho cậu, cậu chỉ nghĩ đến cậu. Nếu cậu ăn ở ra người anh thì đời nào cậu lại bắt chú Hòa thôi học để ở nhà trông hàng cho cậu ? Nếu cậu ăn ở ra người anh thì sao cậu lại tham của, ép em gái lấy một người ụt-ịt như con lợn ? Cô thương cậu như con, cả một đời tận tụy cho cậu, đến lúc trở về già, cậu bắt ra ngồi trông hàng. Cô có một cháu, cháu có một cô, mà cô muốn bầu hậu để tho chết được yên hồn, cậu cũng không nghe. Thế cậu có biết vì ai mà cậu có cơm ăn áo mặc không? Kẻ ăn người làm, cậu moi moi từng ly từng tí; đánh vỡ cái bát, cái thìa, cậu cũng trừ vào lương. Bè bạn thì cậu nói xấu đủ mọi người. Cả đến bác Phú, cậu cũng không tha. Chẳng qua bác Phú vì nghĩ tình để ngày xưa

là bạn thân của mẹ bác ấy, mà bác ấy chơi với cậu. Chứ cứ như cái nhân cách của cậu, thì cậu thừa một cái ghê vàng mời bác ấy ngồi, bác ấy cũng chẳng đến. Cậu nhờ cô, nhờ đẽ, được ăn sung mặc sướng, hễ động nói em là cậu dạy nên tự lập, không nên ỷ lại. Thế tôi hỏi cậu: Nếu không có của cải của đẽ để lại thì cậu tự lập vào chỗ nào ? Giá như người ta, bây giờ chú Hòa đã có vợ con, cậu phải gọi chủ ấy về, chia cho chủ ấy một phần gia tài mới phải. Vì chủ ấy là người lớn và có chí khí, nên chủ ấy mới không đòi phần của chủ ấy. Cậu thấy có thể chiếm được là cậu cứ chiếm. Rồi cậu chơi bời nhảm nhí, hát xướng, đem vợ lẽ cô đầu về nhà để cho nó đề đầu cưới cở. Đấy, cậu thử nghĩ xem, tư cách cậu như thế thì tôi ở với cậu làm sao được. Ngày mai thì tôi vào Sài Gòn ở với chú Hòa, còn để mặc cậu ở ngoài này cho cậu tung hoành. Cậu đừng nói nữa, tôi không phải là trẻ con mà định rồi lại thôi, đi rồi lại về. Cậu bỏ các em cậu, cô cậu, nhưng giờ không bỏ đâu.

Sự thực đập vào mặt Hung như gió, làm cho chàng chết cứng, không còn nói được câu nào.

Đến khi thấy vợ xếp các đồ dùng vào va li, Hung mới hết hồn. Chàng chạy lại, lạy van :

- Thôi tôi xin mợ, mợ thương tôi.

Thúy hẩy tay chồng, nàng dịu dàng :

- Kìa, tôi đã bảo cậu, cậu không biết nghe điều phải. Tôi đã bảo tôi không là trẻ con mà.

* * *

Thúy và bà Cai đi Sài gòn được một năm thì cửa hàng của Hưng đóng. Cái vốn hơn vạn bạc đã tiêu tan mất cả.

Chàng dọn về Hàm Long ở với Dung và con. Cuộc đời của chàng lúc này mới tha hồ buông trôi thả lỏng. Không chủ nhật nào chàng thiếu mặt ở các cuộc cờ bạc không tối nào chàng thiếu mặt ở dưới xóm. Dung lúc này cũng chẳng còn ghen nữa. Vì hể chồng đi là nàng cũng đi. Các cuộc chẵn-cạ, tổ tôm, tài bàn ở quanh vùng Hàm-Long, Lò Đúc, nàng đều có mặt. Và có mặt một cách sang trọng. Nghĩa là con bạc rung rinh nhất bao giờ cũng là nàng.

Cuộc đời của vợ chồng Hưng cứ trôi theo những ván bài thâu đêm suốt sáng.

Và tất nhiên, sau một thời gian chưa đầy hai năm, hai cái nhà gạch của chàng ở Chợ Hôm đã về tay chủ khác.

Một hôm giật mình, thua tháy nhiều quá, Hưng mới củ-xoát lại gia tài. Chàng chỉ còn một cái nhà để ở và

một cái cho thuê. Tiền nhà cho thuê mỗi tháng làm sao đủ dùng cho gia đình chàng, một gia đình bài bạc. Bây giờ chàng mới tính đến việc kinh doanh.

Sau một tháng bàn tính, Dung đã đắc thắng trong sự mưu toan. Nghĩa là nàng được Hưng bằng lòng cho mở nhà hát.

- Mở một cái nhà hát cho thật lịch sự, kiếm mỗi tháng dăm trăm bạc. Vừa nhàn, lại vừa không mất mấy vốn.

Không mất mấy vốn, song Hưng cũng phải bán ngôi nhà ở lấy ba nghìn đồng để «khai trương».

Cái nhà hát của Dung cũng chỉ thọ được hơn sáu tháng. Nghĩa là kể cả ngày giải tán là sáu tháng ba ngày. Cái nhà hát này vỡ sớm được là cái phúc cho Hưng. Vì cứ cái lối giả nợ cô đầu về ít lâu thì Dung lại cho đi vay. Nhưng cho đi vay giấu chồng, lấy tiền bỏ túi, rồi bảo là cô đầu trốn đi. Thời kỳ mở nhà hát, Dung cũng «làm» được của chồng ngót nghìn bạc gửi cho bố.

Khi Hưng kêu ca thì Dung chỉ vào bức tường vẽ hoa :

- Cậu cứ bảo lỗ, thế bây giờ nậy hoa ở kia ra mà bán lại. Chẳng qua số mình chưa đạt thì mình phải chịu.

Dung đã đặt một cái «mìn» khi nói đến số chưa đạt. Số chưa đạt, nghĩa là rồi khi nào đạt thì ta lại kinh-doanh. Nghĩa là trong lúc vừa tàn cuộc cờ, Dung đã định đi ván sau.

Vợ chồng Hưng lại về ở Chợ Hôm. Lúc này, Hưng mới xót ruột về những khoản chi phí hàng ngày. Nhà hát vỡ, chàng còn vừa đúng hai trăm bạc và ít đồ-đặc.

Một tháng sau, hai trăm bạc ấy cũng hết nốt. Thật là toa thực sơn băng. Ăn gạo không cũng đã đủ vỡ nợ, lại thêm có một người vợ «ăn» cả tiền nữa thì mấy nổi mà «tròn quá phúc»

Ngoài những món tiêu vay mượn lặt vặt, Hưng không còn trông vào đâu ra tiền. Một ngày qua, đem theo cả ánh sáng đèn điện, cả gạo nước, củi lửa, cả quần áo, cả giày dép. Nghĩa là không có tiền thì không sống được. Mà muốn có tiền thì chỉ còn có cách cầm nhà. Cầm nhà để ăn thì thà chết đói, chứ Hưng đã hiểu, ăn là phải hết đi. Đồng tiền có để ra con cháu nó mới không hết, chứ để ra gạo thì phải hết ngay.

Nghĩ nát óc để đào bới sinh-kế mà vẫn không ra. Buôn bán, Hưng và Dung thì còn biết buôn bán gì ? Nhưng cờ đã đến tay, không phát cũng không được. Mà phát thì phát thế nào ?

Không phải Hưng đã tỉnh-ngộ, chàng đã biết vợ lẽ bòn đãi của mình mà khe khát về tiền bạc, nên bao nhiêu việc mua bán về cửa hàng giày, chàng đều tự tay xuất-nhập cả. Không, Hưng không hề nghi Dung, chỉ vì món tiền làm trăm bạc cầm cái nhà hiện đang mở cửa hàng, cho người ta, hạn mười hai tháng phải giả thành một nghìn, nó cấp bách quá.

Cửa hàng giày của Hưng cũng vẫn chưa được như Dung nói. Nghĩa là chưa đạt. Cho nên đúng tháng mười hai, Hưng gom góp để chuộc nhà thì chỉ còn có hơn hai trăm. Thật là chết, mất nhà đến nơi rồi. Không có giả người ta, người ta phải cầm nhà. Cái nhà này mà mất nốt thì vợ chồng con cái biết ở vào đâu.

Cuộc đời, nhất cuộc đời của những kẻ chỉ sống ích-kỷ, thì đến lúc đã xuống, giờ cũng chịu. Người cầm nhà cho Hưng đưa cho chàng nghìn một nữa là xong việc.

Còn một tuần nữa dọn đi, trả lại nhà chủ mới, Hưng cũng vẫn chưa biết rồi đây sẽ sống bằng cách gì. À, thì đã đành chàng có nghìn bạc đấy, song đã từng thua lỗ nhiều, chàng cầm tiền mà hết vía. Bởi bây giờ chàng biết đồng tiền tròn rồi. Tròn thì nó dễ bon lắm. Mãi đến cái đêm trước hôm dọn đi, chàng cũng chưa biết dọn về đâu. Nghìn bạc thì to thật đấy, nhưng nó chỉ to khi giải

cả ra chiếu mà trông thôi, chứ cứ từng thếp, từng thếp một mà điểm binh thì không mấy. Chẳng lâu đâu, chỉ dăm tháng nhà với phởn lên vài bữa cao lâu là hỏa-thieu ngay.

Cái đêm trời sầu đất thảm ấy, Hưng mới biết mùi vị hai tiếng «tự lập» nó là thế nào. Thì ra xưa nay chàng đã nói đến nó nhiều quá, nên bây giờ nó oán chàng, nó đập vào đầu chàng chan chát và rửa lại :

- Tự lập, thừa tiên sinh, nghĩa là nỗ lực ra để mà... phá của bố mẹ.

Nhưng Hưng cũng lợi được một chỗ, hoạn nạn làm cho chàng được sống một đêm đầy ân ái. Một đêm ấy, Dung đã khóc với chàng như mưa như gió để mà thề như chém đá :

- Em có chết cũng không quên được ơn cậu. Bây giờ em hiểu lòng cậu rồi, để em viết giấy về quê cho thầy em bán hai mẫu ruộng ngày xưa lấy tiền đem ra đây buôn bán. Thôi thì vợ chồng rau cháo, em theo hầu cậu cho đến lúc bạc đầu.

Thôi thế còn sợ gì nữa, khi mà vợ con đã thương mình như thế, thì ngày mai sẽ đói, chứ đói ngay bây giờ cũng chẳng cần. Cái chỗ chơi khăm của tạo hóa là kẻ

suốt đời ăn ở điều bạc với người lại rất hay tin những lời gán bó. Hưng nghe vợ nói, vùng ngay dậy. Chàng hôn Dung một cái, rồi bảo :

- Tội gì mà lo cho ốm xác. Mợ dậy đi với tôi, ta đi ăn bữa chim rán cho nó sướng thân nào. Bóp mồm bóp miệng, rồi chết cũng ra ma chứ gì.

Trong lúc hứng trí, Hưng đã quên khuấy mất con ma đói nó đứng lù lù ở cửa.

Dung nũng nịu :

- Thôi, em chẳng đi đâu, cậu ạ. Cậu có thích thì cậu cứ đi ăn một mình. Ăn hai người tốn lắm.

Giá nước mắt là thứ có rô-bi-nê, Hưng đã tỏ lòng ngay. Rồi chàng cảm động vì câu nói của Dung. Không thể khóc được để tạ lòng tri kỷ, Hưng tạ lòng bằng sự cố nèo Dung đi cho bằng được.

Khi người ta đã có một vùng đông trong lòng thì người ta nhìn cái gì cũng rục rờ. Lúc bấy giờ hàng phố đã đóng cửa cả, nên ra đến đường là Hưng gọi xe ngay. Dung ngừng hỏi chồng rất ngây thơ :

- Cậu có bằng lòng cho em nói thế này không ?

- Mợ muốn gì ?

- Em thích đi bộ với cậu.

- Lên tận Hàng Bông kia mà, khuya rồi, đi bộ nó đóng cửa mất.

- Nhưng đã lâu em không được đi chơi với cậu, em thích... Đóng cửa thì không ăn nữa đã làm sao.

Hung vuốt tay vào má vợ, âu yếm :

- Thế mỗi chân, mợ đừng bắt đền tôi nhớ.

Một cái cười «tuyệt kỹ» của Dung làm cho Hưng ngây ngất. Và vì ngây ngất, Hưng đã ngoan-ngoãn lắng tai nghe Dung bàn chuyện cửa chuyện nhà.

Sự đi «la-mát» đêm hôm ấy đã làm cho Hưng hiểu lòng vợ lẽ chàng hơn. Thì ra ở đời này, có nghèo-khổ mới biết lòng nhau. Nếu Hưng không khánh-kiệt gia tài thì đâu có biết rằng vợ lẽ hết lòng với mình. Thì ra thiên hạ cứ nói mò, họ bảo lấy vợ cô đầu, đến lúc hòm đã không phải khóa thì thế nào vợ cũng bỏ đi, là họ không biết mà nói. Nếu đúng thì sao Dung lại bằng lòng bán hai mẫu ruộng ở nhà quê của nàng, để rồi vợ chồng rau cháo nuôi nhau ?

Đêm ân ái ấy đã làm cho Hưng lại hồn, nghĩa là chàng lại bằng lòng cho Dung mở nhà hát. Mà Dung nói cũng

có lý : Trước kia, chàng phải vỡ nhà hát là vì mở ở Vạn Thái, có nhiều đồng nghiệp danh tiếng hơn, không «lại» được với họ. Chứ về Ngã tư Sở thì cứ là gà ăn không hết bạc. Phải, phải, Dung bàn thế mà phải, mở nhà hát mà để ra độ hai trăm, mua sẵn mười hộp thuốc phiện dăm chục chai bia, dăm chục chai nước chanh, thì cứ cái lãi ấy cũng đủ giả tiền nhà. Ngày hai châu hát, thế là vị chỉ một tháng sáu mươi châu. Sáu mươi châu, mỗi châu năm đồng bạc, là chạy đi ba trăm. Ba trăm (tiền nhà không phải giả, vì đã có lãi thuốc phiện, lãi bia), ăn uống cho các con em rộng lắm mới hết trăm bạc, thế là lãi hai trăm một tháng đứt đuôi. Chưa kể những châu lật vật ban ngày, những châu quan viên phải về ngay từ chập tối, những châu quan viên lịch sự chi hậu. Và cũng lại chưa thềm kể thỉnh thoảng gá vài canh tổ-tôm, ít-xì, vài ba chục bạc hồ. Thôi, cứ đổ đồng các thứ lãi, mỗi tháng để ra hai trăm rưỡi. Mười tháng hai nghìn rưỡi. Trăm tháng hai vạn rưỡi. Và nếu tổ độ, thì nghìn tháng hai mươi năm vạn, ta chuộc lại cơ đồ cũng chưa muộn cơ mà.

* * *

Thời vận của Hưng đã hiện thành hình, đội nón lạy van Hưng xin cho vào. Chả thế mà luồn lể đầu, nhà hát của Hưng thu được vừa đúng trăm bạc. Và luôn tháng

ấy, tay Dung đưa cho chàng tất cả trước sau ba trăm rưởi bạc.

- Đây, em đã bảo cậu mà thôi vận mà đến thì mấy lúc mà giàu.

Bốn tháng giò liền, một tay Hưng xuất-nhập mọi khoản, để ra được tất cả đúng tám trăm bạc.

- Hay là cậu nói với ông Năm, xin chuộc cái nhà, rồi giả dần mỗi tháng vài trăm.

Mặc dầu tám trăm bạc ấy vẫn chưa ra khỏi cái hộp «bích-quy» bằng sắt tây ở trong tủ, Hưng cũng đã khóc như trẻ con để cảm ơn vợ.

Dung thường bảo chàng :

- Cậu và em, chúng mình phải cố làm giàu để rửa mặt với thiên hạ.

Hai tiếng thiên-hạ ấy, nàng dùng để ám chỉ vợ cả và người cô chồng đã nhục mạ nàng.

Cái tài làm giàu ấy, Dung đã nêu ra, để có thể thỉnh thoảng thậm thọt ra nhà ngoài đãi bôi các quan viên một tí. Thực tình, những lúc ấy Hưng khổ lắm. Tiếng cười khách-khách của Dung làm cho chàng tắc thở. Nhưng rồi cái gì mà chả quy về thói quen. Càng chóng quen

hơn, mỗi khi Dung ngọt ngào dỗ :

- Thế cậu lại không tin em hay sao. Đời đã muốn chết thì cho họ chết. Có em đáo qua một tí là họ phải chi hơn lên.

Không biết một tình cờ nào đã lách vào gian buồng để cho Dung chuyển được cái bàn đèn lên trên giường. Một đêm vắng khách, hai vợ chồng đã hút dăm điều thuốc đầu tiên. Thuốc phiện có những bước rất ngắn, ngắn cái thứ ngắn chắc nịch của bệnh lao. Một khi kẻ nào đã bị ánh đèn dầu lạc rọi vào mặt một lần, thì kẻ ấy nhất định phải dứng tay vào cồng thuốc. Những đêm Dung ra ngoài một tí, chỉ một tí thôi, thì y như ở trong buồng, Hưng mượn tiếng vo ve của nhĩ tẩu để than oán. Chính thực ra thì Hưng không dám hút luôn đầu, song đêm nào Dung cũng «anh nghe hát đi», «anh xơi bìa đi», thì chàng làm thế nào đừng bảo bung bàn đèn vào, và đừng hút cho khuây khỏa. Đời chàng, có hai lần chàng bị ngã xuống hai cái hố sâu. Lần đầu tiên, chàng đến rủ Phú đi hát cho khuây khỏa thì dan díu với Dung, rồi lấy Dung. Và lần này, chàng hút cho khuây khỏa thì lấy luôn ả Phù Dung. Nghĩa là chàng đành để cho ma thuốc phiện trói giải về Ấn-Độ. Chàng hút, hút nốt bữa này nữa đề mai chữa. Mà cũng chưa bao giờ chữa được. Lịch trình nghiện của chàng cũng không khác gì các

bạn cùng hội cùng thuyền. Có hút, có cai, có đập bàn đèn, để sau nửa năm thì thôi không dám kháng cự Tiên Nâu nữa. Đến lúc môi đã thâm, vai đã so, chàng mới tìm được cái lẽ để an ủi :

- Mỗi ngày hút đồng bạc cũng chưa chết ai. Không nghiện, cứ tổ tôm, tài bàn mà chẳng hết đồng bạc à.

* * *

Một năm sau.

Con bác chỉ đỏ ngọn lúc chập tối; nhà hát của Hưng đã đến lúc xuống. Một tháng liền, ba cô đầu bỏ đi, mất hơn trăm bạc nợ. Đèo thêm vài chục lộ phí đi tìm ở Hải phòng, Thanh Hóa. Và chết cái lại vắng hát. Soát lại «tài sản», chỉ còn vừa đủ bốn mươi đồng bạc trả tiền nhà.

Tiền thì hết, nhà hát vắng khách, lại thêm cơn nghiện ngày đêm thúc-bách, đã nhiều hôm phải bớt tiền chợ, bớt gạo để lấy tiền mua thuốc phiện.

Dung bắt đầu bắt chẹt chồng. Nàng đã nhiều lần bảo Hưng :

- Nhà hát vắng khách cũng vì cậu. Ai người ta chịu mất tiền đi nghe hát mà lại không được nghe.

- Ai cấm họ ? Không nghe mà vẫn phải giả mảnh hát?

- Nghe là nghe thôi cơ chứ. Mà hể tôi thò hát thì cậu lại làm lòi thôi. Đây rồi cậu xem, cơ-mẫu này, chỉ tháng nữa là tan đám.

Từ hôm ấy, Dung tha hồ hát. Nàng ở nhà ngoài với khách có khi đến một hai giờ đêm.

Chẳng biết có phải nàng chủ-mưu hay không, mà một hôm Hưng vừa mới gọi nàng vào, tức thì bọn khách kéo ra, vừa dọa phá nhà, vừa không chi tiền :

- Chúng ông là gạch à ? Ghen thì đừng mở nhà hát. Dem vợ về nhà quê đi cây.

Hung ứa máu cổ. Đã thế, chàng còn bị Dung sai cho một trận kịch liệt. Nhưng đã hết đầu, sáng hôm sau người kếp đến đòi tiền, Dung lại bù lu bù loa :

- Chồng con thế này có chết không ? Chỉ được cái béo ăn, béo hút !

Dung đã hiếp chàng quá lắm. Chàng béo là bác mẹ sinh ra sẵn thế, chứ có phải nhờ hơi thuốc phiện của nàng đâu. Tức, Hưng cũng chỉ đành ngậm tằm nếu chàng còn muốn ngậm dục tẩu. Song sự đời, nếu cứ bị vợ «cự» mà được nằm dài hút mãi thì cũng chưa làm

sao. Dung nói chàng chán, rồi vác ngay cái ba đờ suy của chàng đi cầm sồi cho người ta, lấy một chục về trang-trải các món.

Rồi một ngày xấu trời kia, Dung đã vô-tình đánh rơi cái diện Song Tiên của chàng, để cho chàng nổi hung. Thế là hai vợ chồng gây lộn nhau. Thế là Dung nhất định bỏ chàng. Mỗi đến lúc Dung bảo vào mặt chàng :

- Bây giờ cậu có đòi nuôi con nữa không ?

Chàng mới tỉnh ngộ. Thì ra Dung đã dụng tâm đưa chàng đến bước đường này để có thể tặng chàng câu ấy.

Vài cái đồ gỗ mọt, Hưng đã bán lại nhà hát lấy một trăm đồng. Giắt trăm bạc vào lưng, chàng từ-giã Ngã-tư-Sở với cái bọc con có cái dọc tàu và cái đèn hoa-mai.

Chàng gọi một cái xe, mặc cả lên ngõ Sầm-công. Thằng xe, ý chừng trong bộ quần áo «đờ mi se đông» của chàng với cái mã người «tàu tàu», đứng đĩnh. Thật rõ loài người thuần thị đen bạc. Giá ngày xưa, chàng vừa khẽ gọi, có khi không cần gọi nữa, đã có dăm cái chèn nhau chạy lại. Tức mình vì tên xe hỗn, chàng gọi ngay cái khác và nói thật to :

- Lên Sầm công, cho đồng bạc.

Anh xe hạ ngay càng. Chàng lên xe, quay nhìn anh kia một cách kiêu-ngạo. Thật là mĩa mai ! Lúc tiền nghìn bạc vạn không hách-khí, khi chỉ còn có bọc «nghiện cụ» với trăm bạc thắt cổ, lại phải chơi chua.

Xe hạ xuống trước nhà hát Quảng Lạc. Chàng xuống, vào một tiệm thuốc. Hôm ấy, chàng đã hút một bữa rất hả hê. Hút để trả thù đời, hút để quên «nhân tình thế-thái». Chàng định tâm hút hôm nay nữa, mai sẽ đi cai.

Chàng hăm từ mười giờ sáng, mãi đến lúc lên đèn mới ra về. Đang chơi với với khói thuốc, chàng cũng nghĩ ra :

- Biết về đâu bây giờ ?

Thuê buồng, thuê được mãi đâu. Đến nhà bạn, mặt mũi nào. Bạn bè đời này, bây giờ chàng hiểu rồi, tin cậy gì được.

Họ thấy mình nhem nhuốc thế này, lại sợ bị nhờ vả, thế nào chẳng tránh mặt. Nghĩ mãi vẫn không ra một nơi để nương thân lấy một đêm.

Chàng đi, đi đã mấy phố, vẫn chưa biết về đâu. Đến khi rẽ ở đầu Hàng Bè thì chàng nghe có tiếng gọi giật giọng :

- Anh Hưng |

Rồi một người đang ở trên xe nhảy xuống, chạy vội lại với chàng.

- Anh Phú.

Phú thoáng thấy chàng, hiểu ngay đã đến «độ» nào trong đời, nhưng làm như không biết, Phú hỏi :

- Anh đi đâu bây giờ ?

Hưng rún vai :

- Chưa biết đi đâu.

Phú niềm nở :

- Thế thì về thôi.

- Anh vẫn ở chỗ cũ ?

- Vâng.

Ngồi trên xe với Phú, Hưng mới kể hết tình cảnh cho bạn nghe. Phú luôn luôn chép miệng, rồi nhìn chàng những cái nhìn ái ngại.

- Không gặp anh, tôi cũng chưa biết về đâu.

- Tội nghiệp, sao anh không lại tôi ?

- Ấy, cũng chẳng nghĩ ra.

Hưng ở chơi với Phú được nửa tháng thì bỗng một hôm đi mất. Đến khi nhìn lên bàn, Phú mới thấy bức thư :

Anh Phú,

Tôi cần phải nói ngay với anh : tôi đã bị lao. Tôi xin lỗi anh, bởi đã đến ở với anh, vì thật tôi không biết. Sáng hôm nay dậy, tôi thấy ngứa ở cổ, khạc một cái, nhổ ra một tí máu. Xin anh đừng trách tôi. Anh cần thận thì đi khám xem có bị lây không ? Nhưng mới, cũng chẳng biết được đâu. Vài tháng sau, anh lại đi khám xem. Anh nhớ theo lời tôi dặn, cho tôi khỏi bị cáo trách là đã hại một người bạn thương tôi hơn tất cả.

Nói đi đâu cũng chưa biết, nhưng đi đâu thì tôi cũng vẫn nhờ những lời anh giảng dạy để an ủi tôi trong những ngày sầu thảm của tôi. Tôi nhớ nhất hai câu thơ anh làm cho tôi, cốt ý khuyên tôi đừng buồn phiền về cảnh nghèo nàn

«Nghèo gì một bữa cơm rau.

«Giàu sang gì mấy con hầu, quần chân»

(Đặng Đình Hồng)

Nếu tôi được sống, tôi xin nghe theo những gì anh đã dạy bảo tôi. Tôi sẽ sống một đời cao đẹp hơn. Và để tỏ lòng biết ơn, tôi xin lấy tên tuổi anh, một ân nhân của tôi, mà thề : Nếu tôi không bỏ thuốc phiện ngay từ sáng hôm nay, tôi sẽ chết ở giữa đường giữa chợ.

Nay kính,

Hung

Phú đọc lại hai lần thư của Hung, rồi trầm-ngâm một lúc. Chàng hỏi u già :

- Ông Hung đi từ bao giờ ?

- Thưa cậu, ông Hung đi lúc bốn giờ ạ.

Bốn giờ sáng mà đi thì tất ra ga. Có lẽ Hung về quê. Phú liền đưa tập bài chữa ehô u-già :

- Trên nhà in có xuống lấy, u đưa cho người ta.

- Vâng.

Phú đi thuê ngay một cái xe đạp. Chàng quên khuấy mất giấy căn cước. Về nhà thì sợ chậm, chàng phải lợi dụng tên tuổi để cho người chủ tin. Người chủ cầm cái danh thiếp xem, rồi cười :

- Ông là ông Phú-Văn ?

- Vâng, tôi có việc cần phải đi, không tiện quay về lấy «tít». Ông cứ làm ơn cho thuê. Ông đừng ngại.

Người chủ xe nhanh nhẩu :

- Vâng, vâng, được ạ.

Phú lên xe là đạp tấp, chàng đạp ra ga, ra bên ô-tô Cửa Nam. Không thấy.

Chàng định lên các tiệm thuốc phiện tìm. Vừa nghĩ thế, bỗng chàng hồi ngay. Hồi vì đã không tin lời thề của bạn trong thư. Không thể, Hưng đã bảo chàng không hút nữa cơ mà. Hưng đã lấy danh dự mình mà thề cơ mà. Chả lẽ, lấy danh dự của người khác thề là một điều sinh tử lắm, không thể sai được. Thế thì đi đâu ? Nhà mình mà Hưng còn chả ở thì Hưng ở nhà ai ? Phú nghĩ ra, chàng đạp tuột xuống nhà thương Robin. Vẫn chẳng thấy. Chàng về nhà thương Phú Doãn. Chàng tưởng gặp Hưng ở nhà thương mà cũng không. Nghĩ mãi chẳng ra nơi trú ngụ của Hưng, chàng lại toan lên tiệm thuốc phiện ở Sầm-công, ở ngõ Gạch. Nhưng chỉ toan thôi, ý nghĩ bị tắt ngay khi mới nhóm.

À, còn một nơi nữa. Chàng lại hỏi ông Năm, người mua cái nhà của Hưng. Ông Năm cũng chẳng giúp gì

về tin tức bạn chàng. Hanoi rộng mông mênh bề sở thế này, biết đâu mà tìm ? Chàng đạp một vài phố nữa, thì chợt nhớ ra còn bến tàu Nam ở Phà Đen. Chẳng có lẽ, không đời nào Hưng lại đi tàu thủy. Rẻ được bao nhiêu. Gia dĩ Hưng còn hơn tám chục cơ mà. Đáng lẽ Phú không ra Phà Đen, vì có ra cũng vô ích. Song không còn nơi nào để đi, Phú đành phải ra bến tàu thủy. Chàng đạp thốc ra bến tàu, gửi cái xe mụ hàng nước, chàng xuống. Chàng lên tuốt trên boong, không thấy. Đẳng mũi tàu, không, Đẳng lái tàu, không. Chàng nhìn rõ mặt từng người. Chàng tìm khắp cả. Nhưng chỉ có những «lò» hoa quả các người lái buôn chồng chất lên nhau. Chàng đã toan lên thì khi lách qua phía sau, chàng thấy một hình người nằm úp mặt vào tay, co chân lên sát vào ngực. Hình người này nằm sắp vào chỗ buồng máy, ý chừng cho khỏi rét, vì ở dưới họ đốt lửa. Phú lại, chàng vừa đến gần thì nhận ngay ra Hưng. Hưng, mặt tái nhợt, đang thở như bò rống. Phú ngồi ngay xuống cạnh bạn, lay gọi :

- Anh Hưng, sao lại nằm thế này ?

Hưng khẽ mở mắt, rồi lại nhắm. Phú lại đập gọi :

- Anh Hưng, tôi đây mà, Phú đây mà.

Hưng mở to hơn, rồi rên khừ khừ :

- Tôi cảm ơn anh, anh thương tôi... cho tôi đi.

- Không được, rét mướt thế này. Anh hãy quay lại đã, rồi muốn về quê thì về sau.

Hung không chịu, nhưng tất nhiên Phú cũng không chịu. Phú nói mãi, Hung không thể dừng, đành phải quay về. Phú xóc Hung từ dưới tàu lên, thật là cả một công trình.

Lên đến bờ, Phú gọi một cái xe và xóc Hung lên. Phú cởi «phu-la», áo ngoài, quần và đắp vào chân cho Hung. Chàng biết cơn sốt âm âm của Hung bây giờ không phải do bệnh lao, mà do thiếu thuốc phiện. Phú ghé sát vào tay xe, hỏi Hung :

- Ta đi lên tiệm nhé ?

Hung đang rên, mở choàng mắt, lắc đầu liên hồi :

- Không, không.

Phú lại dỗ, chàng dỗ mãi :

- Phải hút, không thể nghĩ trẻ con thế được.

Hung, hàm răng đập vào nhau :

- Tôi... đã... thề...

Phú cười :

- Phải tùy nghi, không nên hệ quá. Tôi cần hỏi anh một việc. Anh không hút... còn nói chuyện gì được.

Hưng vẫn lắc đầu không chịu. Phú phải hạ xe, nói với Hưng :

- Không nên nệ quá, tôi biết lòng anh là được. Bây giờ tôi cần hỏi anh một chuyện, anh cần phải tỉnh-táo mới nói được.

Phú còn phải nói nhiều nữa mới thắng được Hưng. Xe đỗ ở một tiệm thuốc phiện ngay gần rạp Sán Nhiên Đài.

Một chập mười điều thuốc, mười điều sái, đã làm cho Hưng hết biến cơn sốt. Mắt Hưng đã đỡ ướt, và mặt tươi hơn. Chàng đã bắt đầu cử động. Nghĩa là đã có thể vươn tay ra giờ chén cho tên bồi tiêm rót nước. Và xin một điều thuốc lá của Phú. Một chập nữa thì khói thuốc đã hoàn toàn «khôi-phục» được đệ tử. Hưng buông tẩu là nhúm dậy. Chàng chỉ xe điều để Phú phải đưa. Kéo thêm một hơi thuốc lão, chàng thở khói, chờ dần. Xương cốt chàng bây giờ mới rã ra, và chân tay mới thấy không rời rã nữa.

- Sao anh lại biết tôi ở tàu thủy ?

- Tôi tìm ga, bến ô-tô, các nhà thương không thấy, tất phải ra bến tàu.

Hung gạt tàn thuốc :

- Tôi đã nhất định không hút nữa... Thôi, mai cai vậy. Mai tôi về quê ở một hai tháng cho khỏe khoắn, rồi sẽ liệu.

Phú đã có một đời kinh-nghiệm đầy đặc để hiểu thuốc phiện, chàng biết cái sự chữa không dễ như lúc mới bắt đầu để môi vào dục tẩu. Tuy chàng không nghi Hung thề bậy, song vì đã biết thuốc phiện và ma lực của nó qua các đồng bạn thực thụ, nhưng cũng thấy rằng chữa được khó lắm. Không dễ đâu. Ai nghiện mà chẳng trăm lần quyết định bỏ nghiện.

Ở tiệm ra, Phú mời Hung về nhà. Chàng toan từ chối, Phú đã bảo ngay :

- Làm lại cuộc đời là một thứ gì khó lắm. Cần phải tổ-chức chương trình cho thật hoàn bị mới được. Nếu định chữa mà không phác một chương trình trước để sẵn sàng mà theo thì không được đâu. Thuốc phiện nó đáo dễ lắm.

Hung, mặt buồn so :

- Đời tôi đã khổ nhiều rồi, nếu tôi còn để thuốc phiện cai quản nữa thì tôi chỉ còn có mà chết. Tôi nhất định chừa, chết ngay tôi cũng chừa, nhất là chết.

Phú xua tay :

- Không được, người ta không nên chết một cách đại đột như thế. Thuốc phiện thì thế nào cũng phải chừa rồi, nhưng chừa cho phải cách mới có kết quả tốt. Anh phải nghe tôi, về đặng tôi; tôi sẽ liệu cách cho anh. Nếu anh định cai, mà lại cai một cách vung mạng như thế thì không được đâu, khổ thân vô ích.

Ngày hôm sau, Phú đưa Hưng lại một bệnh viện để chiếu điện xem có phải lao hay không. Chàng xin bác-sĩ cho biết có thể lưu bạn chàng ở trong nhà không. Bác-sĩ nói cho biết bệnh của Hưng mới gần ở thời kỳ thứ nhất, nghĩa là nếu giữ gìn một tí thì không sao cả. Còn sự ở chung thì nên cẩn thận một chút. Ra khỏi cửa, Phú bảo ngay Hưng :

- May quá, anh không việc gì cả, thôi thế là tôi yên tâm.

Hưng nhìn bạn một cái nhìn xa xôi. Đời chàng, lần thứ nhất chàng gửi tâm sự vào trong cái nhìn. Cái khổ đã mở trong lòng chàng một vùng trời mới lạ.

- Anh giấu tôi, chứ tôi xem trong người tôi, tôi biết.

Rồi nắm tay Phú, chàng nói bằng một giọng thâm trầm:

- Tôi không dám lại đặng anh ở đâu. Tôi có thể làm hại anh thế nào được.

Phú cười cho bạn yên lòng :

- Cảm ơn anh đã nghĩ đến tôi. Nhưng anh không việc gì đâu, anh có thể về dưới tôi được. Tôi nói điều này để anh yên tâm, tuy chúng ta là bạn của nhau thật, song thân tôi là thuộc về văn chương. Nếu tôi xét sự chung-đụng có hại cho tôi, tôi không mời anh. Vậy anh có thể tin rằng anh không làm sao cả.

- Anh Phú ạ, mười lăm hôm ở với anh, tôi đã nhận thấy rằng người ta sống cần phải như anh nói. Tôi tiếc sao trước kia tôi u-mê ám-chương thế nào mà anh nói gì tôi cũng chẳng nghe ra. Thì ra đúng như anh nói : «Hoạn nạn khai thông năng khiếu». Bây giờ thì tôi không buồn nữa rồi. Sướng hay khổ, không ở đồng tiền mà ở cái tâm mình. Tôi còn mừng thầm, vì đời đã thương tôi, cho tôi có ngày hôm nay, để cho sau đây tôi sống phải hơn. Anh cứ yên tâm, tôi không sao cả đâu. Bây giờ tôi tính thế này : Trước hết hãy về quê cai thuốc cái đã. Rồi khi cai xong, tôi sẽ ra đây kiếm cách sinh nhai. Tôi tin

rằng bây giờ thì tôi sống dễ lắm.

Phú vỗ vai bạn :

- Đúng đây, tôi được vững lòng rồi. Khi anh đã có những ý tưởng sáng sửa ấy trong đầu thì thế nào anh cũng cai được thuốc phiện. Và rồi thế nào anh cũng làm lại được cuộc đời. Nhưng bây giờ, thế nào anh cũng phải về tôi. Điều cốt yếu là anh có chí chữa, chứ cái ngày chữa thì cần gì. Anh cứ hút đúng một tuần nữa đi cho tôi. Để tôi sửa soạn công việc của tôi lại. Vì anh chữa thì cần phải có tôi luôn bên cạnh và phải có thuốc cai, phải có những đồ tắm bổ.

Hưng gạt ngay :

- Không, nếu thế tôi không chữa được. Tôi cứ chữa ngay từ phút này thì rồi mới thoát ly được thuốc phiện.

Phú cười cái cười của viên lão tướng từng hiểu thế trận :

- Tôi hiểu rồi, anh thì thế nào cũng bỏ được thuốc phiện dễ dàng. Song vì xưa nay anh sung-sướng quen, chưa thể nhất đán chịu ngay được những giày vò của xác thịt. Sợ rồi lại thoái chí chằng.

Hưng toan cãi, Phú gạt ngay :

- Là tôi phòng xa thế. Nhưng tội gì, khi hoàn cảnh cho phép mình được lo liệu cho thân mình, mình lại không lo. Anh cứ nghe tôi cho tôi yên tâm. Tôi sẽ mua cho anh một ít chai thuốc cai. Và tôi thu xấp thế nào được rảnh rang để luôn luôn ở cạnh anh, làm cho anh quên được thuốc phiện.

* * *

Phú đã thu xếp xong, chàng viết một chập đủ ba mươi bài để đăng dần vào tờ báo của chàng. Vì chàng giữ mục *Đường lòng*, mỗi ngày phải có một bài.

Công-việc như thế là yên, chỉ còn cái khoản tiền. Hưng cai cũng cần phải có tiền trữ để mua các thứ tẩm bổ cần cho thân thể. Thế là chàng lại chạy long lên để có món tiền ba trăm bạc. Khi đã cầm tiền, chàng mới lên trên hiệu thuốc «Trừ A-Phiến» mua vừa đúng mười hai chai thuốc cai. Chủ nhân cười, hỏi chàng :

- Ông mua làm gì nhiều thế ?
- Tất nhiên là đề cai,
- Thuốc của tôi chỉ cần bốn chai là cùng.

Chàng biết đấy cũng là một cách quảng cáo :

- Vâng, tôi đã biết, nhưng vì tôi mua cho những ba người cai.

Chủ nhân cười khoái trá :

- Nếu ngài đem về mà người nhà ngài không cai được, tôi sẽ xin trả lại tiền.

Phú cười, chàng cũng nói đùa :

- Nếu người ta không cai được thì chót uống hết thuốc rồi, làm gì còn mà đem giả ngài để lấy lại tiền.

Phú về giữa lúc Hưng đang nằm rên khừ khừ. Chàng gọi thằng bếp, đưa cho nó ba chục bạc, bảo nó đi lấy mấy chai mật ong và vài lạng cao :

- Mày lên ngay phố Kiến, cứ đưa cái giấy này là bà Công Tư sẽ đưa cho.

Rồi chàng mở một chai thuốc, rót vô chén đưa cho Hưng. Hưng ngừng cố, uống hết chén thuốc, lại nằm gục xuống.

Mười lăm phút sau thì Hưng thôi không rên nữa. Và mặt chàng đã đỡ răn. Phú lại cho chàng uống một tợp nữa.

Việc đầu tiên của Hưng lúc đã đỡ là nói ngay :

- Khá đấy anh ạ, ruột tôi đang sôi âm âm, uồng vào dậu ngay.

Mười ngày đầu, thật là cả một hình-phạt. Nhưng cái chí của Hưng đã cho Hưng vượt qua cơn thử thách. Và hơn nữa, người bạn mẫu mực của Hưng cũng giúp chàng được một phần lớn về tinh thần.

* * *

Hưng đã trả lại tiêm móc cho bàn đèn : chàng đã thoát nghiện. Chiều nào chàng cũng đi chơi với Phú. Hai anh em, ngẫu nhiên thành những thi sĩ của hồ Gươm. Hưng lúc này hay nói lắm, chàng nói nhiều hơn Phú. Bây giờ Phú lại đóng vai thánh-giả. Phú cũng phải ngạc nhiên về chỗ Hưng có nhiều ý tưởng mới lạ phát-biểu trong câu chuyện.

- Anh thế mà quán lý đấy. Thỉnh thoảng có chỗ anh nói, tôi thấy anh đã moi móc đến chỗ mà tôi không nghĩ đến. Thôi thế cũng may, không có sự sa sút ngày nay, anh làm thế nào mà giác ngộ được.

- Đúng đấy anh ạ, hiện cảnh của tôi, tôi cho là một cái may lớn. Nếu không có cái từng trải này, tôi đã sống vô ích cả một kiếp người. Tôi ở đây với anh ít ngày, rồi

thế nào tôi cũng đi thật xa. Đi để gây dựng lại cuộc đời.

Phú đã nói mãi, vẫn không thể làm thế nào giữ Hưng lại được. Chàng nói nhiều quá, thì Hưng chỉ bảo :

- Anh thương tôi thế là đủ rồi. Nếu anh bảo tôi ở với anh tức là anh giết tôi. Tôi cần phải đi, phải dãi thân ra để hiểu hết nghĩa hai chữ tự lập mà xưa kia tôi vẫn nói như con vẹt. Tôi nhất-định đi, ít ra cũng mười năm, rồi có về đây mới về.

Biết không thể giữ được Hưng, Phú bèn đề nghị :

- Anh đã muốn đi, tôi cũng không giữ nữa. Nhưng vừa mới bình-phục, xông pha nhờ một cái lòi thoi. Anh nên nhớ, các bộ-phận trong người anh lúc này lỏng-lẻo lắm nhé. Vậy anh ở đây chơi với tôi một tháng nữa, rồi hãy lên đường. Cho người khỏe hẳn đã.

Trước cái lòng sốt sắng của bạn, Hưng không thể từ chối. Chàng đành phải ở lại cho đến mùng một tháng sau.

Hưng nghĩ lung làm về sự hỏi tiền Phú. Chàng biết bạn cũng chẳng dư đặt gì, song cái thế không thể dừng. Hưng cần phải tiêu. Chàng đo đắn mãi, chỉ sợ Phú không có, lại lấy làm phiền vì đã chẳng giúp được mình.

Nhưng món tiền hai trăm này, chàng không thể không có. Chàng cần lắm. Nó sẽ dùng vào một việc mà nếu không có thì không thể nào chàng đành tâm mà đi xa lập nghiệp. Đo-đấn mãi, phần nể bạn, phần lo-ngại bạn không có thì việc mình không thành. Chàng xoát kỹ lại một lượt các nơi quen biết, xem có nơi nào đáng hỏi hơn. Khốn khổ cho chàng, trước đây chàng chỉ sống cái đời cuộn tròn trong chăn, chàng có chịu thiệt với ai chàng có mở lòng với ai, bảo những lúc này chàng có thể cầu cứu.

Bất-đắc-dĩ, chàng đành phải hỏi Phú :

- Tôi cần một món tiêu cận tử, anh có thể giúp được tôi không ?

- Ngay bây giờ ?

- Vâng.

- Bao nhiêu ?

- Hai trăm.

Giá không có một nguồn mới nó chảy trong mạch máu, Hưng đã phải cắt nghĩa cái cơ cần tiền của chàng. Nhưng không, khi người ta đã có một tâm địa sáng sủa, không cần phải cắt nghĩa như thế. Bè bạn, đã phải khai

«lý-lịch» ra mới lấy được một món tiền, cũng không thích.

- Anh có thể đợi hai hôm nữa được không ?

- Được.

- Thế thì anh cứ chắc ở tôi. Thế nào cũng có.

Phú không hề hỏi cái có tiêu tiền của bạn. Ăn cơm xong, chàng bảo Hưng ở nhà, để chàng đi. Hưng đến ngay chỗ chơi họ, bảo người ta chồng cho một bát. Bà Thái-Lai vốn biết Phú là người đứng đắn, chắc cần làm mới phải hỏi, bà bèn đưa ngay cho chàng.

Trong đời, nếu có những phút sướng khoái thì là những phút như thế này.

Phú sướng rộn, chàng về ngay. Hưng không ngờ mới có hơn một giờ đồng hồ, dự định của chàng đã có cơ thực hiện. À, có tiền đấy, nhưng chưa chắc đã xong. Đưa tiền cho bạn, Phú giục ngay :

- Thôi, anh đi cho được việc. Chiều anh có về xơi cơm không ?

Hưng chưa đi vội, chàng còn suy tính. Một lát, chàng bảo Phú :

- Anh có người thợ may nào quen không ?

- Có, anh ạ. Anh làm gì ?

- Tôi cần may bộ quần áo trong hai ngày.

- Được, tôi có thể bảo «Mode Tailer» được. Anh ấy là bạn tôi.

- Chắc anh phải lấy làm lạ, sao tôi lại còn nghĩ đến việc may quần áo.

Phú nói ngay :

- Ô, ai mà chả phải mặc. Rét thế này, không may, anh lấy gì mà dùng. Anh có còn gì đâu. Thời buổi này, làm ăn gì cũng cần cho nó thơm tất chứ.

Hưng nghĩ một lát, rồi hỏi bạn

- Tôi có một việc cần làm. Tôi nói ra, nếu anh xét là nên thì xin anh giúp tôi, bằng không thì thôi.

- Vâng, anh cứ nói.

Hưng châm thuốc, hút một hơi; rồi lại đặt xuống cái gạt tàn, rồi lại hút, rồi lại đặt xuống. Mấy lần như thế, chàng mới rất được tiếng :

- Thế nào thì tôi cũng đi rồi, tôi không thể nào ở lại được nữa. Nhưng tôi còn một việc cần phải thu xếp cho xong. Tôi có hai cách để thu xếp. Một là chính đại quang-minh, hai là bá đạo.

- Việc gì thế, anh ?

- Việc đem cháu Lua đi. Tôi cần phải có cháu bên cạnh. Để nó với mẹ nó, tôi thấy không yên tâm. Mà tôi thì đi ít ra là mười mười lăm năm. Để nó ở với Dung cho đến lúc nhớn thì chắc chắn nó sẽ bị dầm xuống bùn. Vấn đề giáo dục, hoàn cảnh, anh rõ hơn ai hết. Bây giờ tôi cần phải xuống dưới Dung điều-đinh. Vì thế, tôi mới cần phải may quần áo. Dung, anh đã rõ, là người chỉ biết có tiền. Ngoài đồng tiền ra, chẳng gì có thể lung lạc được «en». Vậy tôi cần phải có bộ mã ngoài, để nói là tôi đã giàu rồi. Tôi nói mới xin được một chân mại-bản, và cốt nhất phải nói kiếm được nhiều tiền cho Dung tin. Tôi nhờ anh ở chỗ này. Nếu anh xét không hại gì cho sự «lập đức» của anh thì anh giúp tôi.

Phú nói ngay :

- Tôi bằng lòng. Và tôi khen toan tính này của anh. Tôi sẽ xin giúp anh đến nơi đến chốn. Nhưng anh xét Dung sẽ nghĩ thế nào ? Liệu chị ấy có bằng lòng cho anh đem về nuôi không ?

- Ấy thế tôi mới nói đến bá đạo. Nếu Dung không bằng lòng, tôi sẽ dùng mưu chước để «bắt cóc».

- Việc này không dễ đâu. Cần phải cẩn thận lắm mới được. Nhỡ ra, để chị ấy biết thì rồi anh không đạt ý nguyện đâu.

- Cho nên tôi mới cần đến anh giúp tôi.

- Nào, bây giờ anh cần tôi làm những gì ?

- Tôi chỉ xin anh tối nay hoặc tối mai, xuống hát dưới «en». Anh cho cả chú Hải đi. Anh nói chuyện với chú Hải về tôi. Tất nhiên thấy anh xuống hát, thế nào «en» cũng ngồi hỏi chuyện anh. Rồi anh hỏi hộ tôi xem cháu bây giờ ở đâu. Nếu «en» nói gửi nuôi ở quê thì anh cố tìm cách hỏi địa chỉ cho tôi. Bằng cháu ở với «en» thì anh cứ tăng bốc tôi. Anh bảo tôi đã lại giàu rồi. Kiếm được mỗi tháng năm sáu trăm. Và vừa mới phát canh bạc hơn hai nghìn. Và anh nhớ bảo tôi đã tậu ô-tô. Nếu «en» hỏi tôi ở đâu, anh bảo tôi ở hotel tây. Nếu «en» hỏi nữa, anh cứ bảo đâu ở cửa ga, hay đâu đấy chẳng hạn. Nhưng điều cốt yếu, anh nhớ nói hộ tôi một chỗ tôi cần là tôi bây giờ nhân tình nhân ngãi góm lắm, tiêu như rác.

- Được.

- Nếu «en» cố soán suýt hỏi tôi thì anh bảo cứ đến anh, rồi anh đánh lửa tôi đến, chứ lại nơi tôi ở, tôi không tiếp đâu. Và anh cũng lại nhớ trách tôi thật nhiều về chỗ vô tình với vợ con. Nghĩa là anh cũng đã có lần nhắc tôi giúp «en», nhưng tôi lờ đi, không chịu.

- Được.

Rồi Hưng nhen ngào :

- Thực tâm tôi lúc này phải mưu toan thế, tôi khổ lắm. Bây giờ thì tôi cũng không oán trách Dung đâu, anh ạ. Đàn bà, nhất lại đàn bà giới cô đầu, thì thế cũng đã là tốt rồi. Mình cầu mong gì ở họ. Phải làm thế này, tôi cũng áy náy đấy, song như anh thấy, tôi có thể để cháu ở với Dung thế nào được.

- Phải, tôi nhận sẽ giúp anh chu đáo.

- Rồi sự thể thế nào, anh cho tôi biết.

- Thế tôi đi ngay tối mai.

Nghĩ một lát, Hưng lại bảo :

- Chưa được anh ạ, nhớ «en» lên ngay đây thì lộ chuyện. Để tôi xong quần áo đã.

- Và thuê ô-ten, thuê ô tô chứ gì ?

Hung cười cái cười gần như mỉu :

- Vâng,

Bốn hôm sau, công việc đã dàn xếp xong. Hung chải chuốt cho cái mã ngoài rất bảnh, rồi cười bảo Phú :

- Có một bộ mồi mới thi hành xong một việc, mà việc ấy lại rất thiêng liêng. Thật là mĩa-mai ! Phải chi Dung biết nghe điều phải, bằng lòng cho tôi đem cháu đi. Rồi khi nào làm ăn khá, gọi «en» về, có phải đời người đẹp đẽ không.

- À, nếu chị ấy biết điều, anh đã không có ngày hôm nay.

- Cuộc đời kẻ lắm lúc phiên-tạp thật.

Đưa Phú ra tàu điện đi Ngã-Tur, Hung đưa tay ra từ giã :

- Anh nhớ là anh đi sứ đấy nhé !

Phú cười nồn nà :

- Vâng, tôi hiểu chỗ quan hệ của việc, anh đừng lo.

Lâu lắm Phú không đi hát, và giả có đi cũng chẳng xuống Ngã Tư Sở, thành thử phải hỏi thăm mới biết nhà hát của Dung.

Thấy chàng, Dung mừng hiện ra mặt. Trông Dung lúc này xấu đi nhiều. Nàng mới hai mươi mấy tuổi đầu mà đã thoáng có những nét răn trên má.

- Em toan lên anh mấy lần nhưng lại bận quá, thành thử chưa lên được. Anh đi có một mình thôi à ?

- À, tôi có ông bạn nữa, tí nữa mới xuống.

- Em gặp các ông ấy, em vẫn hỏi thăm anh.

- Cảm ơn chị.

Một giờ đồng hồ sau, Hải đến. Mười một giờ thì nghỉ cả đàn hát. Thực tình, ngồi nghe vợ lẽ bạn hát, Phú thấy bất nhẫn. Song chàng phải dènh dang ra thế để xem bình tình.

Các cô đầu thấy bọn quan viên quen «bác» chủ, mà lại không hay tình tự, bèn lảng vào nhà trong.

Chỉ còn hai anh em Phú và Dung ở bàn đèn. Hải từ thuở bé chưa từng hút điều thuốc phiện nào, từ chập tối bất-đắc dĩ phải làm hai khói, nôn nao, người cứ đờ ra. Ngay to, có hai người để đối đáp cho ra câu chuyện thì

một lại say đờ ra thế kia, còn làm ăn gì. Phú phải gọi lấy bia để làm rã thuốc phiện cho Hải và để trợ hứng. Rồi đêm hôm ấy, cả ba bàn về Hưng riết lắm. Phú lúc thì khen Hưng, lúc thì chê Hưng. Phú khen Hưng tiếng thế mà cũng biết người biết của, hay giúp người, rộng rãi. Và chê Hưng ở chỗ lúc này chơi nhiều quá. Chơi thế thì thà cứ nghiện như xưa còn hơn. Đẳng này giai gái mỗi tháng mất hàng trăm. Cứ Phú nói một chập lại đến Hải. Hai anh em nói chuyện mà là để cho Dung nghe. Họ nói gì cũng không ngoài cái ý tỏ cho Dung biết sự «phát tài» và cách ăn chơi để vương của Hưng. Dung, từ ngày xoay sở bỏ Hưng, vẫn sống chật vật cái đời «cô chủ». Nghĩa là tuy có bớt được một miếng ăn, một miếng hút, nàng cũng thế thôi. Nàng cũng chẳng để ra được đồng nào. Đến khi Phú hỏi Lua thì nàng bảo gửi người cô ở Hà-Đông nuôi. Biết được tin con Hưng, Phú mới phàn nàn với Hải :

- Giá anh Hưng như người ta, vợ con túng-bán thế này, bớt chơi ra, giúp đỡ vợ con, có phải tử tế không.

Phú nói thế để cho Hải gân cổ lên cãi :

- Anh cứ nói thế, vợ con thì ai chả thương, chẳng qua trong lúc mê chơi thì tạm quên đấy thôi.

Hải nói xong, hỏi Dung :

- Chị đã cho cháu lên chơi anh bao giờ chưa ?

Dung rầu rĩ :

- Anh ấy có cho biết chỗ ở đâu mà lại.

- À, bây giờ trông như tài tử màn ảnh. Cai thuốc phiện có khác, hồng hào ra. Anh ấy rõ thật lạ, lúc túng chết thì lại hút, mà lúc hái ra tiền, thàng phát tài hàng nghìn lại cai. Rõ thật lần thân !

- Anh ấy thì cai gì được đây.

- Cai, cai rồi, tôi biết, hôm nọ xuống tôi chơi hai hôm. Ở với tôi cả ngày, có đi đâu đâu. Hút thì chậm một tí, nước mắt nước mũi học ra, chứ lại được thế.

- Thế cơ à.

Rồi đến lượt Dung, nàng kể lể những công-trạng của nàng đã dành cho Hưng. Nào là vợ chồng hết lòng hết dạ với nhau, không còn tiếc nhau một tí gì. Thôi thì có đồng nào cũng bòn mót tiêu với nhau. Căn cứ vào lời nàng, một bậc hiền phụ bậc nhất cũng chỉ đến thế.

Hưng nói ngay với Hải :

- Anh không biết, chị Dung đây, mắt tôi thấy rõ ràng, ăn ở với anh Hưng thật là tận-tâm. Ấy thế mà bây giờ

anh ấy giàu có, anh ấy lại bỏ lửng.

Hưng nói thế thì Hải đáp ngay :

- Không, đừng buộc tội anh ấy thế. Có cái máu mê anh ấy hay chơi thì «lơ đễnh» thế thôi.

Phú phần-nộ :

- Lơ đễnh thế thì vợ con chết công rồi còn gì. Ở ô-ten hai trăm một tháng; cái tiền ấy, sao không đem xuống cho vợ ? Lại cái con Miss Mai nữa. Tháng trước mắt tôi thấy anh ấy cho nó hai bận, mỗi bận một trăm. Tôi đã khuyên anh ấy nên thuê nhà mà ở cho đỡ tốn, anh ấy lại bảo một thân một mình, thuê làm gì !

Cái bấy giương từ mười một giờ, đến ba giờ thì bắt được con thú Dung, nước mắt giàn giụa :

- Hai anh tính, số tôi thật chẳng ra gì. Nào có phải tôi tham sắc tham tài mà đâm đầu vào lấy anh ấy. Chẳng qua, yêu anh ấy thì liều thân. Ở với anh ấy như bát nước đầy, anh ấy lại hắt toẹt đi.

Và quay sang nói với Hải :

- Anh không biết, đầu đuôi thế nào, anh cứ hỏi anh Phú đây thì biết.

Lại quay hỏi Phú :

- Anh có nhớ cái hôm đầu tiên, vì tôi yêu nhà tôi, mới hát có một châu mà tôi nhất định bỏ bọn quan viên nhà dưới lên với nhà tôi, để họ ở dưới họ đánh đập cô đầu, làm lòi thối ?

- Có, tôi nhớ cả.

Lại quay nói với Hải :

- Chẳng qua số mình thế thì mình chịu chứ biết kêu ai.

Rồi lại khôi hài :

- Bây giờ mẹ con bé nhau đi, gặp ông ấy mà không nhanh chân thì xe «tu-bin» của ông ấy kẹt chết.

Phú làm bộ thương hại :

- Gớm, chị nói làm gì cho não lòng. Anh ấy đâu đến nỗi thế.

Dung lại kể :

- Em ăn ở với anh ấy, các anh bảo còn đến thế nào nữa. Nay cô ruột anh ấy đánh, mai vợ anh ấy đánh. Thân tôi thật là cực nhục trăm chiều.

Thế là nàng khóc, khóc như người bị phụ tình.

Hải đã muốn cười chết đi, cứ phải làm bộ thương xót:

- Thôi chị ạ, chị có lòng có dạ thế, thế nào anh ấy chả phải trông lại. Gái có công, chồng nào nữ phụ.

Dung ghen ngào :

- Anh không biết, nhà tôi là chúa hay bạc tình ! Có mới nới cũ ngay. Bây giờ người ta thiếu gì kẻ đón người đưa, người ta thiết gì đến mẹ con tôi.

Rồi một lát sau Dung phẫn uất, nàng nói rất to :

- Để hôm nào, tôi đem con giả anh ấy cho anh ấy nuôi.

Thật là ngao ngán, đồng tiền quả hơi nó đã ngát quá lắm. Cái điều mà Hưng lo chồi chết ai ngờ lại đến một cách dễ dàng. Phú phải ngăn ngay :

- Ấy đừng làm thế, anh ấy lại cho là vôi vĩnh anh ấy. Để hôm nào rồi tôi bảo anh ấy xuống chơi.

Hải gạt ngay :

- Anh còn lạ gì anh ấy, đời nào anh ấy chịu xuống,

Phú gân mặt :

- Sao lại không xuống ?

Dung bảo ngay Phú :

- Thật đấy anh ạ, anh ấy không xuống đâu.

Hải làm bộ giỏi giang :

- Đúng, có xuống đã xuống rồi. P

hú lại làm bộ ái ngại :

- Rõ thật số chị vất vả, lúc chồng nghèo giật gấu vá vai nuôi nhau, lo từng xu một, bây giờ chồng sang như ông Hoàng, lại bỏ xó...

Dung bật ngay lên :

- Em nói có hai anh chứ, em có phải đàn độn gì đâu. Hồi mở nhà hát chuyển sau này, em cũng kiếm ra cho anh ấy bạc nghìn đấy. Em bảo anh ấy chuộc lại cái nhà ở Chợ Hôm, anh ấy không nghe. Anh ấy còn giữ tiền để hút. Các anh tính, một mình anh ấy tiêu tháng hàng mấy trăm thì núi đấy cũng phải lở. Đến khi vắng hát, anh ấy lại nay chuyện này mai chuyện khác. Các anh tính, cái nghề chủ nhà hát, quan viên họ hay nói bông đùa, mà chồng thì cứ ghen lồng lên, các anh bảo còn làm ăn gì ?

Ai người ta đại gì còn hát xướng nữa.

Hàng một trăm câu «Các anh tính...» Dung đã nói để kết tội Hưng và kẻ công. Đến lúc Phú và Hải ra về thì Dung khẩn khoản :

- Anh giúp em, để hôm nào em lên, em cho cháu lên, anh bảo anh ấy đến chơi cho em hỏi mấy lời. Xem bây giờ anh ấy đối với mẹ con em thế nào ? Nhất là lành làm gáo vỡ làm môi, chứ em không chịu. Không thì em ném giã con đẩy cho mà nuôi.

Phú hỏi ngay :

- Hôm nào chị lên ?

- Anh bảo hôm nào tiện ?

- Hôm nào chị lên cũng được. Nhưng chị có định gặp anh ấy thì lên ngay đi, không tôi sắp sửa đi xa.

Dung thất sắc :

- Bao giờ anh đi ?

Phú tính ngón tay, lẩm nhẩm :

- Thứ bảy này tôi phải vào Saigon, ở trong ấy ít ra là một tháng. Nếu chị có bận thì để khi nào tôi ra, chị lên

cũng được.

Tất nhiên Dung không thể chậm trễ, nàng bảo ngay :

- Thế thì để trưa ngày kia em cho cháu lên anh.
- Chị lên vào mấy giờ nào ?
- Em lên vào lúc độ hai giờ.
- Thế thì anh ấy đi làm, có ở ô-ten đâu.

Thì chiều anh ấy ở sở về, anh bảo lại cũng được, em chờ.

* * *

Hưng đang nằm xem sách ở trong buồng, thấy Phú và Hải về, vội chạy ra :

- Thế nào anh ?

Phú cười, nói ngay :

- Đại thành công.
- Cháu có ở đây không ?
- Cháu ở Hà-đông. Đâu ở với bà cô.

- À, tôi biết rồi, ở với bà Tần, cô «en», bán gạo trong ấy.

- «En» đã lấy chồng chưa, anh ?

- Chưa.

- Anh xem tình ý thế nào ?

Đã bảo đại thành công mà lị. Rồi Phú thuật cả lại rất rành rọt những gì Dung đã nói tới hôm qua. Hưng nghe, chăm chú nghe, rồi chàng để rơi xuống má những giọt nước mắt nóng hổi :

- Anh tính, cái giống nó thế đấy. Có mụn con không nuôi được, phải gửi một nơi.

Rồi Hưng đắm xuống bàn :

- Tôi thật là thằng khôn nạn ! Quẳng một đứa con ra đời, cho nó sống một cách nhục nhĩ cạnh một người mẹ đón hèn. Nếu tôi không đem được cháu đi, tôi phải chết mất. Nhưng không, khi tôi đã giác ngộ, tôi phải đảo lộn trời đất để không trượt...

- Tôi mong anh sẽ đem được cháu đi. Anh cứ yên tâm, định mệnh sẽ chẳng bao giờ có thể tàn ác với một người bản thể đã cứng rắn.

- Tôi cũng tin thế.

* * *

Hung thuê được buồng ở một khách sạn thì một hôm sau, chàng nhận được giấy có Phú mời lại chơi. Chàng vội vã đi ngay. Nhưng không phải là đến nhà Phú mà là về Hàng Bông. Và thuê một cái xe rất lịch sự.

Chàng bảo tài-xế bóp còi để báo hiệu cho Phú hay chàng đã đến. Rồi chàng bước xuống. Chàng phải sửa soạn một bộ mặt rất ăn chơi để đánh lừa Dung. Khổ cho chàng đến khi đã thành nhân, đã không thể lấy cái mã ngoài để lòe đời và những điệu bộ nhố nhăng làm mỗi sống, thì lại còn có phải phát này, phải cố làm ra một «phong-lưu mã thượng» để cho Dung hoa mắt.

Chàng bước vào, thấy Dung, làm bộ giật mình và nói bằng tiếng Pháp để gắt Phú. Phú cứ phải cười, cười cái cười đỡ đòn :

- Thì anh hãy cứ ngồi đây đã nào.

Hung rút mùi xoa cho tạt mùi thơm vào mặt Dung :

- Tôi còn phải lại qua đằng sở đã.

Phú nhất định không nghe :

- Chẳng sở thì đừng, anh không ở đây với tôi được mấy phút bay sao ? Gia-dĩ có cả chị ấy ở đây.

Hưng rún vai, chàng mân mê nhẫn, cái nhẫn bạc mà chàng làm ra cái màu kim cương, chàng xem đồng hồ. Hưng đã có đủ những bộ điệu của một chàng quen ăn chơi đế vương.

Rồi chàng hỏi Phú :

- Nhà có gì uống không, anh ?

- Có bia, anh ạ.

Hưng lắc đầu một cách rất kiêu hãnh, rồi bảo u-già đi mua một chai nước suối. Chàng đưa tờ giấy năm đồng cho u già. Đến khi u-già giả lại tiền, còn hơn hai đồng, Hưng cho cả.

Chàng cầm cái cốc ở trên bàn, rồi rút khăn mùi-xoa lau cốc, làm ra bộ «vệ sinh» lắm. Mãi một lúc lâu, chàng mới hất hàm hỏi :

- Độ này mợ có phát tài không ?

Dung không đáp, nàng chỉ đưa tay lau mắt.

Hưng rút ở túi ra một điều sì-gà, rồi gọi u già lấy cái tăm. Khi u-già đưa tăm lại, chàng lấy con dao con rất

xinh mà kền sáng loáng ở túi ra để vót tăm. Rồi chàng nhét một cách rất kiểu cách cái tăm vào điều xì-gà. Cả cái cách đánh diêm cũng kiểu cách nốt.

Chàng không ngồi, từ nãy vẫn ghéch chân lên ghế :

- Mợ vẫn ở chỗ cũ đấy chứ ?

Dung vẫn không đáp.

Thằng Lụa do vú em bé đã được Phú ra hiệu cho lại gần Hưng. Hưng nhìn nó một cách nhạt nhẽo, rồi hỏi rất thản nhiên :

- Mà có nhớ tao không ?

Phú nói ngay :

- Thì bé con một tí nào.

Hưng vẫn chưa chịu bé thằng Lụa. Phú bảo vú em đưa Lụa cho mình, rồi chia đưa cho Hưng. Hưng làm bộ miễn cưỡng bé con, nhưng chẳng hỏi gì con cả.

Một lát sau, chàng mới hỏi Dung :

- Sao lại để cho nó ăn mặc tồi tàn thế này ?

Bấy giờ Dung mới được dịp nói, nói để trách chồng :

- Mẹ con tôi nghèo thì đừng phải tôi tàn à. Vì chúng tôi phận kém duyên hèn, nên tôi mới phải để con tôi thế. Chứ tôi lại có nhà cao cửa rộng...

Mới nói đến đây, nàng đã khóc thút thít.

Hung uể oải rút ví, lấy ra tờ giấy một trăm mới nguyên đưa cho Dung. Dung không cầm, Phú cầm ngay :

- Đưa cho tôi, tôi giữ cho cháu tôi.

Giờ thì đến lượt Hung nói; chàng trách móc một vài câu, nhưng trách móc cái lỗi làm cho người được trách thấy sung sướng. «Diễn thuyết» xong thì chàng định đi, nhưng Phú đã nói bằng tiếng Pháp :

- Rủ chị ấy đi với.

Hung làm bộ nghĩ một lát, rồi bảo Dung :

- Thôi, đi nhân thể lên phố, tôi xem có cần cái gì để tôi sắm cho con.

Dung lắc đầu như người tủi thân, không chịu đi.

Phú làm bộ đưa mặt cho nàng, rồi nói :

- Thôi, đi với anh ấy.

* * *

Trưa hôm sau, Hưng quay lại. Chàng bế Lụa, nước mắt giàn giụa :

- Tôi được có ngày hôm nay là nhờ ơn tái-tạo của anh. Từ nay mà đi, tôi sẽ xin sống một đời sạch sẽ hơn để tạ ơn anh. Bây giờ tôi cho cháu ra tàu đi Nam. Tôi vào Saigon, rồi đi Cao-Mên làm ăn.

Nói xong, chàng cúi đầu trước mặt Phú. Và rồi, giọng dầm lệ, chàng bảo Lụa :

- Con lạy bác đi.